

Erstatningsnævnet Årsberetning 2015

**Erstatningsnævnet
Civilstyrelsen, Adelgade 13, 1304 København K
Telefon 33 92 33 34
erstatningsnaevnet@erstatningsnaevnet.dk
www.erstatningsnaevnet.dk**

1	Indledning	4
2	Lovgrundlaget og nævnets sammensætning	5
3	Sekretariatet og sekretariatets arbejde	6
4	Talmæssige oplysninger vedrørende 2015	6
5	Opfyldelse af resultatmålene for 2015	8
6	Hvad betaler nævnet erstatning for?	11
7	Konkrete afgørelser fra nævnet	12
7.1	Indledning	12
7.2	Offererstatningslovens § 1 – lovens område	13
7.2.1	Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven	13
7.2.2	Personskade	15
7.2.3	Direkte og indirekte skadelidte	16
7.2.4	Årsagssammenhæng og påregnelighed	17
7.2.5	Straffelovsovertrædelser begået i udlandet	18
7.2.6	Lovlig privat anholdelse og forhindring af strafbare handlinger	20
7.2.7	Tingsskade og formueskade	20
7.3	Offererstatningslovens § 6 a – almindelige erstatningsretlige regler	21
7.3.1	Nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko	21
7.3.2	Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt	29
7.4	Offererstatningslovens § 7 – dækning fra anden side	30
7.5	Offererstatningslovens § 10 – politianmeldelse mv.	33
7.5.1	For sen eller manglende politianmeldelse	33
7.5.2	Manglende medvirken til politiets opklaring af sagen	35
7.5.3	Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen	37
7.6	Offererstatningslovens §§ 1 og 10 - plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejds- tiden	38
7.6.1	Offererstatningslovens § 10	39
7.6.2	Offererstatningslovens § 1	47
7.7	Offererstatningslovens § 11 a - retskrav	48
7.8	Offererstatningslovens § 13 – 2-årsfristen	49
7.9	Offererstatningslovens § 14, stk. 1 – sagens oplysning for nævnet	54
7.10	Offererstatningslovens § 15, stk. 2 – advokatudgifter mv.	56
7.11	Offererstatningslovens § 17 – regres	56
7.12	Offererstatningslovens § 18 – tilbagebetaling til nævnet	56
7.13	Erstatningsansvarslovens § 1 - personskadeerstatning	57
7.13.1	Helbredelsesudgifter	57
7.13.2	”Andet tab”	57
7.14	Erstatningsansvarslovens § 1 a – fremtidige helbredelsesudgifter	57
7.15	Erstatningsansvarslovens § 2 – tabt arbejdsfortjeneste	58
7.16	Erstatningsansvarslovens § 3 – svie og smerte	60

7.17	Erstatningsansvarslovens § 4 – varigt mén	61
7.18	Erstatningsansvarslovens § 5 – erhvervsevnetab	62
7.18.1	Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde	62
7.19	Erstatningsansvarslovens §§ 6-7 – fastsættelse af erhvervsevnetaberstatning ...	62
7.19.1	Fastsættelse af årsløn	62
7.20	Erstatningsansvarslovens §§ 12-14 – begravelsesudgifter og tab af forsørger	64
7.21	Erstatningsansvarslovens § 14 a – overgangsbeløb	66
7.22	Erstatningsansvarslovens § 16 – renter	67
7.23	Erstatningsansvarslovens § 18 – overførelse mv. af krav	67
7.24	Erstatningsansvarslovens § 24 – almindelig lempelsesregel	68
7.25	Erstatningsansvarslovens § 26 – tortgodtgørelse og krænkelsegodtgørelse	69
7.25.1	Frihedsberøvelse	69
7.25.2	Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.	69
7.25.3	Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 – krænkelsegodtgørelse	74
7.26	Erstatningsansvarslovens § 26 a – godtgørelse til efterladte	75
7.27	“Forældelse”/prækclusion	77
Bilag 1	– Oversigt over forekomsten af de enkelte straffelovsovertrædelser i 2015-2013	78
Bilag 2	– Oversigt over tilkendte erstatninger mv. i 2015-2013 fordelt på erstatningsposter ..	79
Bilag 3	– Oplysninger om tilkendelser og afslag i 2015	81
Bilag 4	– Oplysninger om afslagsgrunde i 2015	82

1 INDLEDNING

Efter Erstatningsnævnets forretningsorden skal nævnet hvert år inden den 1. juli afgive en beretning til justitsministeren om nævnets virksomhed i det foregående år. Beretningen skal offentliggøres.

Hermed foreligger beretningen for 2015. Beretningen redegør som i tidligere år for nævnets sammensætning samt nævnets og sekretariatets arbejde i løbet af beretningsåret. Beretningen indeholder desuden resumé af en række konkrete afgørelser fra nævnet til belysning af nævnets praksis ved administrationen af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser – i det følgende offererstatningsloven.

Det er Erstatningsnævnets håb, at beretningen kan medvirke til at udbrede kendskabet til offererstatningsloven og til, hvordan den administreres.

På www.erstatningsnaevnet.dk er denne årsberetning, ligesom årsberetningerne for 1999-2014, tilgængelig. På hjemmesiden findes i øvrigt en del andet materiale om nævnet.

København, den 27-06-2016

Sanne Kolmos
Nævnetsformand

2 LOVGRUNDLAGET OG NÆVNETS SAMMENSÆTNING

Erstatningsnævnet blev etableret i 1976. Nævnet træffer afgørelser vedrørende ansøgninger om erstatning i henhold til offererstatningsloven, nu lovbekendtgørelse nr. 1209 af 18-11-2014.

Den 01-09-1993 tiltrådte landsdommer Michael Lerche som formand for Erstatningsnævnet. Efter mere end 22 år på posten valgte Michael Lerche at fratræde med udgangen af oktober 2015.

Erstatningsnævnet har haft følgende sammensætning i perioden fra 01-01-2015 til 31-10-2015:

- ❖ Landsdommer Michael Lerche (formand)
- ❖ Landsdommer Sanne Kolmos (næstformand)
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Merete Pantmann (efter indstilling fra social- og integrationsministeren)
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Lisbet Jensen (efter indstilling fra social- og integrationsministeren)
- ❖ Advokat Claus Hanghøj (efter indstilling fra Advokatrådet)
- ❖ Advokat Peter Trudsø (efter indstilling fra Advokatrådet)

Landsdommer Kåre Mønsted var stedfortræder for landsdommer Michael Lerche, og landsdommer Anne Thalbitzer var stedfortræder for landsdommer Sanne Kolmos. Ankechef i Ankestyrelsen Lise Gry Beder var stedfortræder for ankechef Merete Pantmann, og chefkonsulent i Ankestyrelsen Mikael Kielberg var stedfortræder for ankechef Lisbet Jensen. Endelig var advokat Mads Krarup stedfortræder for advokat Claus Hanghøj, og advokat Karen-Margrethe Schebye var stedfortræder for advokat Peter Trudsø.

I perioden fra 01-11-2015 til 31-12-2015 har nævnet haft følgende sammensætning:

- ❖ Landsdommer Sanne Kolmos (formand)
- ❖ Landsdommer Anne Thalbitzer (næstformand)
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Merete Pantmann (efter indstilling fra social- og integrationsministeren)
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Lisbet Jensen (efter indstilling fra social- og integrationsministeren)
- ❖ Advokat Peter Trudsø (efter indstilling fra Advokatrådet)
- ❖ Pr. 09-11-2015 advokat Christina Steen (efter indstilling fra Advokatrådet)

Landsdommer Kåre Mønsted er stedfortræder for landsdommer Sanne Kolmos, og landsdommer Peter Buhl er stedfortræder for landsdommer Anne Thalbitzer. Ankechef i Ankestyrelsen Lise Gry Beder er stedfortræder for ankechef Merete Pantmann, og chefkonsulent i Ankestyrelsen Mikael Kielberg er stedfortræder for ankechef Lisbet Jensen. Endelig er advokat Mads Krarup stedfortræder for advokat Christina Steen, og advokat Karen-Margrethe Schebye er stedfortræder for advokat Peter Trudsø.

Nævnet har i 2015 afholdt 14 møder, hvorunder der er behandlet omkring 175 sager. Nævnets medlemmer har herudover modtaget ca. 580 sager i cirkulation, jf. afsnit 3 nedenfor.

3 SEKRETARIATET OG SEKRETARIATETS ARBEJDE

Civilstyrelsen, der er en styrelse under Justitsministeriet, yder sekretariatsbistand til Erstatningsnævnet.

Erstatningsnævnets sekretariat sørger for sagernes forberedelse, herunder i fornødent omfang udarbejdelse af et resumé af sagen og en indstilling til nævnet om sagens afgørelse. Når en indstilling er udarbejdet, vurderes sagen af sekretariatschefen, souschefen eller i øvrigt særligt udpegede medarbejdere og herefter af nævnet, enten ved cirkulation af resuméet og indstillingen blandt nævnets medlemmer eller på et møde. I henhold til forretningsordenen kan visse sagstyper dog afgøres af formandskabet alene uden forelæggelse for nævnet. En række sager kan desuden afgøres af sekretariatet alene uden forelæggelse for formandskabet eller nævnet.

Sekretariatet har gennem hele beretningsåret været ledet af sekretariatschef Lise Bitsch og souschef Inge Fabricius. Sekretariatets faste bemanning på 11 fuldmægtige, hvoraf to pr. 01-11-2015 er omklassificeret til specialkonsulenter, har i 2015 været suppleret med 1-5 ekstra fuldmægtige, herunder to fuldmægtige som siden 11-05-2015 har været udlånt fra Ankestyrelsen. Endelig har sekretariatet disponeret over 2-3 jurastuderende samt 1-2 fuldmægtige fra Justitsministeriets departement, der har arbejdet i sekretariatet ca. 1 dag om ugen.

Da Erstatningsnævnets sekretariat organisatorisk udgør en enhed under Civilstyrelsen, har sekretariatet ikke nogen særskilt bevilling. Oplysninger om Erstatningsnævnets økonomiske forhold i 2015 skal derfor søges i Civilstyrelsens årsrapport for dette år.

Overtandlæge, lic. odont. Troels B. Folkmar, Aarhus Universitetshospital, og overtandlæge Birgitte Sindrup fra Slagelse Kommunale Tandpleje har været tilknyttet nævnet som tandlægekonsulenter. Herudover har nævnet indgået aftaler med to speciallæger i henholdsvis neurologi (overlæge Claus Madsen, Odense Universitetshospital) og ortopædkirurgi (overlæge Jens-Erik Varmarken, Næstved Sygehus) om konsulentbistand i konkrete sager, hvor nævnet har behov for en lægelig vurdering af f.eks. årsagssammenhængen mellem ansøgers tilskadekomst ved en straffelovsovertrædelse og ansøgers helbredstilstand.

4 TALMÆSSIGE OPLYSNINGER VEDRØRENDE 2015

Erstatningsnævnet har i 2015 modtaget i alt 2.549 nye sager (nye ansøgninger) mod 2.913 nye sager i 2014 og 2.711 nye sager i 2013.

Tabellen nedenfor viser udviklingen i antallet af nye sager i årene 2011-2015:

	2011	2012	2013	2014	2015
Modtagne ansøgninger	3.169	3.076	2.711	2.913	2.549

Erstatningsnævnet kan i den forbindelse mere generelt oplyse, at når nævnet modtager en ansøgning om erstatning fra et offer, opretter nævnet en konkret sag vedrørende den pågældende ansøgning. Nævnet behandler herefter den fremsendte ansøgning og træffer en afgørelse vedrørende de krav, der er indeholdt i ansøgningen. Afgørelsen kan bestå i henholdsvis en tilkendelse af det ansøgte, en anmodning om yderligere dokumentation, et afslag på erstatning eller en kombination af nævnte muligheder. Når nævnet har truffet en afgørelse vedrørende de fremsendte krav, afsluttes sagen i nævnet. Såfremt offeret efterfølgende vender tilbage i sagen med den anmodede dokumentation eller med nye krav, åbner nævnet sagen på ny og træffer en ny afgørelse. Dette kan i de alvorligere sager gentage sig adskillige gange.

I 2015 traf Erstatningsnævnet i alt 4.169 afgørelser mod 4.673 afgørelser i 2014.

Opgørelsen over antallet af afgørelser er baseret på antallet af udgående breve, der statistisk er registreret som en afgørelse. De enkelte registrerede afgørelser indeholder imidlertid ofte afgørelser vedrørende flere forskellige krav, herunder krav der kan være fremsat på forskellige tidspunkter (i forskellige indkomne breve/telefonhenvendelser). En afgørelse kan således f.eks. bestå af tilkendelse af erstatning for udgifter til transport hjem fra sygehuset på skadesdagen, anmodning om dokumentation for sygeperiode til brug for vurdering af et fremsat krav om godtgørelse for svie og smerte, anmodning om dokumentation for et fremsat krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og et (foreløbigt) afslag på erstatning for ødelagt tøj (henvisning til forsikring).

Nævnet har i 2015 tilkendt erstatning med i alt ca. 122,5 mio. kr. ekskl. renter. Hertil kommer gebyrer til Arbejdsskadestyrelsen, honorarer for lægeerklæringer mv. med i alt ca. 2,8 mio. kr. Tilsammen ca. 125,3 mio. kr.

Som bilag 2 til årsberetningen er vedhæftet en oversigt, der viser fordelingen af de tilkendte erstatninger mv. fra staten i 2015 fordelt på de enkelte erstatningsposter.

I 2014 tilkendte nævnet ca. 141,9 mio. kr. i erstatning og godtgørelse. Hertil kom administrative udgifter, i alt ca. 4,1 mio. kr., og dermed en samlet udbetaling på ca. 146 mio. kr.

Erstatningsbeløbene udbetales ikke direkte fra Erstatningsnævnet, men udbetales efter nævnets anvisning af politiet det sted, hvor straffelovsovertrædelsen blev anmeldt. Det er endvidere politiet, der efterfølgende, i det omfang det er muligt, inddriver de udbetalte erstatninger hos gerningsmanden.

Erstatningsnævnet modtog indtil 2011 fra Rigspolitiet årlige indberetninger om størrelsen af det beløb, det i medfør af offererstatningslovens § 17 lykkedes politiet at inddrive fra skadevolderne. Der henvises i den forbindelse til tidligere årsberetninger; se f.eks. årsberetningen for 2010, hvoraf det på side 7 fremgår, at det i 2010 lykkedes politiet at inddrive 2.890.173 kr. fra skadevolderne.

Til brug for nævnets årsberetning for 2011 oplyste Rigspolitiet imidlertid, at de årlige indberetninger ikke er retvisende for, hvilket beløb det lykkes at inddrive fra skadevolderne. Baggrunden er, at Rigspolitiet siden 2006 har oversendt alle krav til SKAT, hvor det fulde beløb ikke er indbetalt inden 6 måneder. Ifølge SKAT er det ikke muligt at opgøre, hvilket beløb SKAT efterfølgende inddriver i disse sager, da alle politiets krav behandles samlet.

Erstatningsnævnet noterede sig Rigspolitiets oplysninger. Fra 2006 og frem kan det således ikke oplyses, i hvor høj grad det lykkes at inddrive de tilkendte erstatninger fra skadevolderne. Der henvises til nævnets årsberetning for 2011, pkt. 4.

5 OPFYLDSELSE AF RESULTATMÅLENE FOR 2015

I Civilstyrelsens mål- og resultatplan for 2015 indgår følgende mål for behandlingen af sager om offererstatning:

- Sagsbehandlingstiden pr. sag for 80 pct. af sagerne skal i 2015 højst tage 95 dage i Erstatningsnævnets sekretariat.
- Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for 100 pct. af sagerne skal i 2015 højst tage 70 dage i Erstatningsnævnets sekretariat.
- Antallet af verserende sager på erstatningsområdet udgør ved årets udgang højst 800 sager.
- Der træffes 1. afgørelse i ca. 50 pct. af sagerne inden for 60 dage (1. afgørelse i anledning af nye ansøgninger).

Kun ét af disse mål blev opfyldt i 2015, idet den gennemsnitlige sagsbehandlingstid udgjorde 126 dage, 80 pct. af sagerne blev afgjort på op til 218 dage, sagsbeholdningen udgjorde ved udgangen af 2015 i alt 1.740 sager, og 50 % af førstegangsafgørelserne blev truffet inden for 29 dage.

Det bemærkes, at i de tilfælde, hvor en afgørelse vedrører krav, der er fremsat på forskellige tidspunkter (i forskellige indkomne breve/telefonhenvendelser), vil sagsbehandlingstiden være opgjort som tiden fra modtagelsen af det først fremsatte krav indeholdt i afgørelsen og frem til datoen for afgørelsen, selv om der er kortere sagsbehandlingstid for de efterfølgende fremsatte krav. Disse kortere sagsbehandlingstider er således ikke medregnet i statistikken.

Det bemærkes endvidere, at ovennævnte krav til sagsbehandlingstid er fastsat under den forudsætning, at den tid, der medgår til Arbejdsskadestyrelsens behandling af spørgsmål om méngrad og erhvervsevnetab, skal fradrages ved beregning af sagsbehandlingstiden i Erstatningsnævnet. Den funktionalitet i Civilstyrelsens elektroniske

sagshåndteringssystem, som er udviklet til beregning af Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandlingstid (ASK TID), har imidlertid været så vanskelig at håndtere, at Civilstyrelsen ikke har været tilstrækkelig sikker på datakvaliteten. De opgjorte sagsbehandlingstider indeholder derfor – ligesom i de tidligere år – også den tid, som medgår til Arbejdsskadestyrelsens behandling af nævnets sager.

I forbindelse med opgørelse af statistikken for 2014 foretog Civilstyrelsen en manuel gennemgang af de af Erstatningsnævnets sager, hvor nævnet i 2014 modtog en vejledende udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen. Gennemgangen viste, at 20 dage ud af Erstatningsnævnets samlede gennemsnitlige sagsbehandlingsbehandlingstid på 92 dage medgik til Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandling, og tilsvarende for så vidt angår 12 dage ud af de op til 128 dage, som 80 pct. af nævnets sager blev afgjort på. Nævnet bemærker i den forbindelse, at der ud af de 4.673 afgørelser, der indgik i Erstatningsnævnets samlede statistik for 2014, ifølge den manuelle gennemgang alene var 222 afgørelser, der var baseret på en vejledende udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen. I de 222 afgørelser medgik gennemsnitligt ca. 410 dage til sagsbehandling i Arbejdsskadestyrelsen.

Der er ikke lavet en tilsvarende manuel gennemgang til brug for statistikken for 2015. Det må imidlertid formodes, at et lignende billede gør sig gældende i 2015.

Erstatningsnævnet har efter udløbet af beretningsåret afgivet et bidrag om nævnets sagsbehandlingstider til Justitsministeriet til brug for justitsministerens besvarelse af 04-02-2016 af spørgsmål nr. 166 (Alm. del (2015-16)) fra Folketingets Retsudvalg. Nævnet anførte i den forbindelse følgende:

”Erstatningsnævnet havde i 2015 lejlighed til at udtale sig om nævnets sagsbehandlingstider i forbindelse med nævnets bidrag til brug for besvarelsen af Folketingets Retsudvalgs spørgsmål nr. 536 (Alm. del, 2014-15 (1. samling)). Nævnet anførte i den forbindelse følgende:

”Desværre er det uagtet styrkelsen af Erstatningsnævnets sekretariat i 2013 ikke lykkedes nævnet at realisere en produktionsfremgang, som det også var formålet med styrkelsen. Baggrunden herfor må efter nævnets opfattelse hovedsageligt tilskrives personalemæssige forhold, herunder særligt at sekretariatets ledelse er skiftet pr. henholdsvis 01-01-2014 og 01-07-2014, samt at der til stadighed er fokus på at styrke kvaliteten i afgørelserne. Det er endvidere nævnets fornemmelse – uden dog at have statistiske oplysninger herom – at der over de senere år i de enkelte ansøgninger fremsættes flere og flere krav. Mange af disse krav er fuldt berettigede, men en stadig større del af kravene giver imidlertid – helt eller delvist – ikke grundlag for tilkendelse af erstatning eller godtgørelse. Dette findes efter nævnets opfattelse tillige at have betydning for tidsforbruget forbundet med behandlingen af sagerne.

Det ændrer imidlertid selvsagt ikke på, at den manglende produktionsfremgang er klart utilfredsstillende.

Nævnet er derfor også meget opmærksomt på at sikre en øget sagsproduktion. Nævnet har i den forbindelse iværksat forskellige sagsbehandlingsmæssige initiativer, som skal bidrage til en mere effektiv sagsbehandling og dermed øget produktivitet på lidt længere sigt. Civilstyrelsen har endvidere tilført personalemæssige ressourcer til nævnets sekretariat, ligesom der er iværksat en merarbejdsordning i sekretariatet, som forventes

at kunne øge produktionen på kortere sigt. Nævnet arbejder endvidere med ugentlige måltal og synliggørelse af udviklingen i sagsmængden, så der til stadighed er fokus på produktionen.

Det er endvidere fastsat som et resultatmål i 2015, at Erstatningsnævnets sekretariat overgår til fuld elektronisk journalisering af offererstatningssager. Dette forventes også at bidrage til en effektivisering af opgavevaretagelsen."

Som det fremgår af oplysningerne i vedlagte skema, er det desværre fortsat ikke – på trods af en målrettet indsats og stor opmærksomhed herpå – lykkedes Erstatningsnævnet at realisere en produktionsfremgang.

Som baggrund herfor kan nævnet fortsat pege på, at der til stadighed er stor fokus på at sikre en høj kvalitet i afgørelserne, og at det er nævnets fornemelse – uden dog at have statistiske oplysninger herom – at der over de senere år i de enkelte ansøgninger fremsættes flere og flere krav, jf. det nærmere anførte herom ovenfor.

Nævnet har endvidere prioriteret at træffe førstegangsafgørelser særlig hurtigt, men har derudover som udgangspunkt behandlet sagerne i den rækkefølge, de er modtaget.

Hertil kommer endvidere fortsat personalemæssige forhold. Med henblik på at øge produktiviteten i Erstatningsnævnet har Civilstyrelsen tilført Erstatningsnævnets sekretariat betydelige personalemæssige ressourcer. En sådan personalemæssig styrkelse af sekretariatet vil inden for en vis periode medføre en øget produktion. Inden dette sker, er der imidlertid uvægerligt et produktionstab, bl.a. som følge af at rutinerede medarbejdere i en periode bruger tid på oplæring. Dette skal ses i sammenhæng med den naturlige afgang/tilgang, der løbende er i sekretariatet, idet sagsbehandlere i sekretariatet er turnusfuldmægtige. Erstatningsnævnets sekretariat er som udgangspunkt normeret til 11 juridiske fuldmægtige. Der er i 2015 startet 13 nye fuldmægtige (hvoraf fire også er fratrukket igen i 2015). Derudover er der i sekretariatet i 2015 startet tre jurister, som har/har haft en/to dages ugentlig tjeneste i sekretariatet, ligesom der er startet tre juridiske studentermedhjælpere. Det er Erstatningsnævnets opfattelse, at resultatet af Civilstyrelsens tilføring af personalemæssige ressourcer til sekretariatet endnu ikke slået igennem, men at det isoleret set må forventes at ske i løbet af 2016.

Herudover overgik Erstatningsnævnet som planlagt til fuld elektronisk journalisering af nævnets sager den 19-10-2015. Dette forventes på sigt at bidrage til en vis effektivisering af opgavevaretagelsen. Forberedelsen og opstarten af fuld elektronisk journalisering var og er imidlertid tillige forbundet med anvendelse af tidsmæssige ressourcer.

Hertil kommer den effekt, som regeringens beslutning om at udflytte Civilstyrelsen, herunder Erstatningsnævnets sekretariat, til Viborg har haft og må forventes at få i relation til bl.a. fastholdelse af medarbejdere, motivation og kompetencer. Erstatningsnævnet vil dog selvsagt arbejde målrettet på, at udflytningen forløber på den bedst mulige måde.

Endelig har den omstændighed, at Erstatningsnævnet i 2014 reviderede sin praksis i sager, hvor plejepersonale mv. kommer til skade i arbejdstiden i forbindelse med en forbrydelse, også haft indvirkning på nævnets produktivitet, idet der er medgået betydelige tidsmæssige ressourcer til varetagelse af opgaver på dette område i forbindelse med politisk og mediemæssig bevågenhed samt til håndtering af retssager anlagt mod nævnet i 7 konkrete sager.

Selv om Erstatningsnævnet således kan pege på en række faktorer, der har haft – og som i et vist omfang også fortsat vil have – betydning for produktiviteten i Erstatningsnævnet, ændrer det ikke på, at den nuværende sagsbehandlingstid også i nævnets øjne er klart utilfredsstillende.

Nævnet vil derfor bevare det store fokus på området og vil til stadighed arbejde på at sikre en øget produktivitet og dermed kortere sagsbehandlingstider. Nævnet kan i den forbindelse pege på, at nævnet – som også anført ovenfor – forventer, at tilførslen af personalemæssige ressourcer isoleret set slår igennem i produktiviteten i 2016, ligesom nævnet netop har igangsat overvejelser om mere grundlæggende ændringer af sagsgangen i kontoret.”

Erstatningsnævnet kan fortsat henholde sig til det i bidraget anførte. Nævnet kan endvidere i forlængelse heraf oplyse, at nævnet i de første måneder af 2016 har foretaget væsentlige ændringer af sagsgangen i sekretariatet, der har til formål at optimere arbejdstilrettelæggelsen i sekretariatet. Der arbejdes fortsat hermed.

Som nævnet, jf. det ovenfor citerede, flere gange tidligere har peget på, er det nævnets fornemmelse – uden dog at have statistiske oplysninger herom – at der over de senere år i de enkelte ansøgninger fremsættes flere og flere krav. Mange af disse krav er fuldt berettigede, men en stadig større del af kravene giver imidlertid – helt eller delvist – ikke grundlag for tilkendelse af erstatning eller godtgørelse. Nævnet modtager endvidere ofte genoptagelsesanmodninger/bemærkninger til nævnets afgørelser – også hvor der ikke er nyt i sagen, men alene utilfredshed med nævnets afgørelse. Disse faktorer findes efter nævnets opfattelse tillige at have indflydelse på tidsforbruget forbundet med behandlingen af såvel den enkelte sag som nævnets andre sager.

Nævnet finder i forlængelse heraf anledning til at bemærke, at der i dag er en række større advokatkontorer inden for personskadeerstatningsområdet, der opererer ud fra princippet ”ingen erstatning – ingen regning”, dvs. som ikke fakturerer klienten (skadelidte), medmindre den pågældende tilkendes erstatning. Det er nævnets opfattelse, at dette har betydning for den førnævnte udvikling.

6 HVAD BETALER NÆVNET ERSTATNING FOR?

Erstatningsnævnet betaler erstatning for personskade som følge af overtrædelser af straffeloven og overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning¹, for

¹ I medfør af lov nr. 112 af 03-02-2012 omfatter offererstatningsloven nu også overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, idet den tidligere bestemmelse i straffelovens § 265 om overtrædelse af tilhold er overført til lov nr. 112 af 03-02-2012. Lovændringen trådte i kraft den 01-03-2012.

visse afgrænsede personlige ejendele, der er blevet skadet, samt for mindre kontantbeløb, som mistes i forbindelse med personskade opstået ved en straffelovsovertrædelse. Nævnet betaler ikke i øvrigt erstatning for tingsskade, medmindre straffelovsovertrædelsen er begået af en person, der er omfattet af den personkreds, der er nævnt i offererstatningslovens § 3, som hovedsageligt omfatter personer, der er tvangsanbragt i institutioner under Kriminalforsorgen. Nævnet betaler ikke erstatning i forbindelse med færdselsforseelser, overtrædelse af ordensbekendtgørelsen eller andre lovovertrædelser, der ikke er omfattet af straffeloven.

I det omfang ansøgerens krav betales af skadevolderen eller arbejdsskadesikringen, betaler nævnet ikke erstatning. Dette følger direkte af bestemmelserne i offererstatningslovens § 7, stk. 1, arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30. Nævnet betaler heller ikke erstatning for konkrete udgifter, f.eks. helbredelsesudgifter og udgifter som følge af beskadiget beklædning, hvis disse udgifter dækkes af ansøgerens forsikringsselskab eller andre, jf. herved offererstatningslovens § 7, stk. 1.

I øvrigt betaler nævnet erstatning efter dansk rets almindelige regler. Det betyder blandt andet, at erstatningen udmåles efter reglerne i erstatningsansvarsloven, og at nævnet har mulighed for at nedsætte erstatningen eller helt lade den bortfalde, hvis ansøgeren har udvist egen skyld, der berettiger til det. Se pkt. 7.3.1 om nævnets praksis i sager om nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko.

7 KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET

7.1 INDLEDNING

I det følgende er refereret afgørelser, som nævnet har fundet er af mere almen eller principiel betydning. Som påpeget i tidligere årsberetninger kan der ved en sådan gennemgang af udvalgte sager ikke være tale om noget repræsentativt udsnit af de flere tusinde sager, som nævnet har truffet afgørelse i i 2015.

For yderligere belysning af reglerne i offererstatningsloven og af Erstatningsnævnets praksis kan der f.eks. henvises til nævnets tidligere årsberetninger, der – for så vidt angår beretningerne for 1999-2014 – findes på nævnets hjemmeside, samt til "Offererstatningsloven med kommentarer", 1. udg., 2005, af Gerd Sinding og Michael Lerche.

Hvor der i det følgende henvises til offererstatningslovens betingelse om, at der skal være tale om en overtrædelse af straffeloven eller af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, vil der for overskuelighedens skyld alene blive henvist til straffeloven, medmindre det konkret er relevant at sondre mellem straffeloven og lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Det ændrer selvsagt ikke på, at overtrædelse af begge love i samme omfang kan berettige til erstatning og godtgørelse.

7.2 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 1 – LOVENS OMRÅDE

7.2.1 Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven

Hvis det ved dom er fastslået, at tilskadekomsten er sket ved en straffelovsovertrædelse, lægger nævnet selvsagt dette til grund.

Hvis det ikke er afgjort ved dom, om skaden er sket som følge af en straffelovsovertrædelse, foretager nævnet en selvstændig vurdering af, hvorvidt den anmeldte hændelse falder inden for straffelovens område, både for så vidt angår det objektive gerningsindhold og den subjektive tilregnelser. Der er tale om en konkret vurdering i den enkelte sag under inddragelse af alle sagens oplysninger, herunder f.eks. vidneafhøringer, gerningsstedsundersøgelser, videooptagelser, lægelige undersøgelser og tekniske beviser mv., der er tilvejebragt gennem politiets efterforskning, samt eventuelle nye oplysninger, som kommer frem under nævnbehandlingen.

Nævnet er ikke bundet af politiets og anklagemyndighedens vurdering af, om der kan antages at være begået et strafbart forhold mod ansøger, men vurderingen fra politi og anklagemyndighed vil normalt være vejledende for nævnet.

I **n.j.nr. 15-520-06737** fandt nævnet, at skadevolder havde udsat ansøger for en (personfarlig) straffelovsovertrædelse, selv om anklagemyndigheden ikke havde rejst tiltale mod skadevolder herfor:

Ansøger, som havde indtaget amfetamin, var faldet i søvn i stueetagen af skadevolders hus, som blev strømforsynet af en kuliltegenerator placeret i kælderen. Der var ikke døre mellem kælderen og stueetagen, hvor skadevolder, ansøger og ansøgers veninde opholdt sig. Skadevolder blev dømt for videregivelse af narkotika efter straffelovens § 191, mens sigtelsen efter straffelovens § 252 om konkret fareforvoldelse blev opgivet.

Erstatningsnævnet fandt, at forholdet var omfattet af straffelovens § 249 om uagtsom legemsbeskadigelse og dermed af offererstatningsloven. Nævnet lagde vægt på, at skadevolder burde vide, at det kunne medføre fare og forårsage skade at lade en kuliltegenerator være tændt hele natten i kælderen, henset til at der ikke var døre mellem kælderen og stueetagen. Erstatningsnævnet lagde endvidere vægt på, at der var sket betydelig skade på ansøger, idet det fremgik af sagen, at ansøger havde pådraget sig en hjerneskade. En speciallægeerklæring statuerede årsags-sammenhæng mellem hjerneskaden og kulilteforgiftningen samt afviste, at skaden (delvist) kunne være en følge af amfetaminindtaget. Nævnet lagde i den forbindelse endvidere vægt på, at ansøgers veninde, som sov ved siden af ansøger i huset, og som også havde taget amfetamin – dog efter det oplyste i en større mængde end ansøger – var fundet død, og at dødsårsagen ifølge den retsmedicinske erklæring antageligt skyldtes kulilteforgiftning, dog således at en kombinationsforgiftning med amfetamin ikke kunne udelukkes.

Hvis nævnet i forbindelse med sin vurdering af, om der foreligger en overtrædelse af straffeloven, ikke finder sagen tilstrækkeligt oplyst gennem politiets efterforskning, har nævnet undtagelsesvis mulighed for at bede politiet om at foretage yderligere afhøringer af vidner mv. eller at gennemføre undersøgelser af gerningsstedet mv. Dette fremgår blandt andet af pkt. 7 i Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9190 af 17-04-2012 til politiet og anklagemyndigheden om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet.

I **n.j.nr. 14-520-04769** afsluttede politiet sagen, idet politiet ikke fandt, at der var de nødvendige beviser til, at en domstol ville finde den af ansøger udpegede skadevolder skyldig i at have udøvet vold mod ansøger. Politiets afgørelse blev stadfæstet af statsadvokaten.

Til brug for behandlingen af ansøgers ansøgning om erstatning modtog Erstatningsnævnet sagens akter fra politiet. Det fremgik heraf, at et navngivent vidne var til stede under episoden. Vidnet sås imidlertid ikke at være blevet afhørt under politiets behandling af sagen. Tilsvarende gjaldt den udpegede og identificerede skadevolder.

Nævnet anmodede i lyset heraf politiet om at foranstalte en afhøring af det navngivne vidne, idet en forklaring fra den pågældende var nødvendig for, at nævnet kunne vurdere, om det kunne lægges til grund, at ansøger havde været udsat for en straffelovsovertrædelse, og dermed om hun var berettiget til erstatning i medfør af offererstatningsloven.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.9 om offererstatningslovens § 14, stk. 1, vedrørende sagens oplysning for nævnet.

Nævnet har endvidere i flere tilfælde fra politiet indhentet videooptagelser og lignende fra tilskadekomsten for selvstændigt at vurdere, om ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse.

Nævnet har ligeledes i enkelte tilfælde forelagt sager for Retslægerådet med henblik på, at rådet kunne udtale sig om, hvorvidt ansøgerens skader ud fra en lægelig vurdering mest sandsynligt kunne antages at være opstået ved et voldeligt overfald eller ved en ulykke, som ikke indebærer en straffelovsovertrædelse. Det drejer sig typisk om personer med hukommelsestab for tiden omkring skadens indtræden.

I **n.j.nr. 14-520-04089** modtog Erstatningsnævnet i 2012 en ansøgning om erstatning fra en ansøger, der i 2009 havde pådraget sig et hovedtraume i form af en blødning i højre side af lillehjernen. Ansøger huskede ikke selv tilskadekomsten. Det var først antaget, at skaden var sket ved, at ansøger var faldet i en have under en havefest. I forbindelse med en efterfølgende behandling af sagen hos Patientskadeankenævnet havde Retslægerådet imidlertid udtalt, at blødningen lægefagligt mest sandsynligt skyldtes et stump traume mod højre side af baghovedet. Ansøger søgte derfor Erstatningsnævnet om erstatning. Nævnet fandt det ikke på det foreliggende grundlag tilstrækkeligt sandsynliggjort, at traumet i givet fald var opstået som følge af en straffelovsovertrædelse. Nævnet

forelagde derfor sagen for Retslægerådet til en vurdering af, hvorvidt ansøgers hovedtraume mest sandsynligt skyldtes et overgreb fra en anden person, et fald eller lignende, en ikke-udefrakommende påvirkning eller en anden grund.

Nævnet forelagde også **n.j.nr. 15-520-06384** for Retslægerådet med henblik på en udtalelse om årsagssammenhæng. Sagen omhandlede en ung mand, der efter indtag af betydelige mængder alkohol var taget til fest en aften, og som næste dags eftermiddag vågnede op ved en togstation uden at kunne huske, hvad der var sket i den mellemliggende periode. Ansøger var forslået, da han kom til sig selv igen, og han mistede ved hændelsen synet på det ene øje. Politiet indstillede efterforskningen i sagen, idet efterforskningen ikke havde kunnet fastlægge hændelsesforløbet. Nævnet anmodede Retslægerådet om at oplyse, om ansøgers skader efter Retslægerådets opfattelse mest sandsynligt skyldtes overgreb fra en anden person, skader i forbindelse med fald eller lignende i påvirket tilstand, en ikke-udefrakommende påvirkning eller en anden grund.

Som omtalt i pkt. 6 omfatter offererstatningsloven pr. 01-03-2012 i medfør af lovens § 1 også overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, idet den tidligere bestemmelse i straffelovens § 265 om overtrædelse af tilhold er overført til lov nr. 112 af 03-02-2012. Der henvises herom til årsberetningen for 2013, pkt. 7.2.1.

Vedrørende plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden henvises til pkt. 7.6.

7.2.2 Personskade

Nævnet kan kun tilkende erstatning og godtgørelse, hvis ansøger har lidt personskade ved straffelovsovertrædelsen.

I den forbindelse kan nævnet henvise til følgende sag:

N.j.nr. 13-520-00685 Ansøger havde været udsat for æreskrænkelser i medfør af straffelovens § 267, stk. 1, idet to personer havde fremsat ærekrænkende sigtelser og ringeagtsytringer om ham på Facebook. Ansøger nedlagde i retten påstand om godtgørelse for tort med 100.000 kr. Landsretten tilkendte ansøger 50.000 kr. i godtgørelse. Ansøger ansøgte efterfølgende Erstatningsnævnet om det af retten tilkendte beløb.

Nævnet besluttede at afslå ansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 1, stk. 1, da ansøger ikke var blevet påført en personskade i offererstatningslovens forstand i forbindelse med krænkelserne. Nævnet henviste til, at godtgørelse for tort i anledning af rene freds- og æreskrænkelser ikke dækkes i medfør af offererstatningsloven, idet der ikke i sådanne tilfælde er påført ansøgeren nogen personskade eller anden skade, der berettiger til erstatning fra staten. Nævnet fastholdt således med afgørelsen sin mangeårige praksis på dette område.

7.2.3 Direkte og indirekte skadelidte

Nævnet betaler som udgangspunkt kun erstatning til ansøgere, der er direkte forurettede ved en straffelovsovertrædelse. Det vil sige, at man ikke kan få erstatning, hvis man blot har været vidne til en straffelovsovertrædelse. Man kan imidlertid have været så tæt på begivenhedernes centrum, at man som indirekte skadelidt alligevel er erstatningsberettiget. Der henvises for nærmere herom blandt andet til årsberetningen for 2003, pkt. 7.1.3, årsberetningen for 2006, pkt. 7.2.3, årsberetningen for 2008, pkt. 7.2.4, og årsberetningen for 2014, pkt. 7.2.3.

Nævnet fandt i de følgende to sager ikke, at ansøgerne kunne betragtes som direkte skadelidte. Nævnet fandt heller ikke, at ansøgerne i øvrigt havde været så tæt på begivenhedernes centrum, at de alligevel var erstatningsberettigede:

N.j.nr. 14-520-05510 Ansøger var ansat i en bank, der kort efter lukketid blev udsat for bankrøveri, ved at to hætteklædte personer slog et vindue i stykker, hvorfra de gik ind i banken, gik hen til kassen og tømte den. Røverne var bevæbnede med koblen, og de forholdt sig tavse under hele røveriet.

Nævnet meddelte afslag efter offererstatningslovens § 1, idet nævnet ikke fandt, at ansøger kunne betragtes som direkte skadelidt, ligesom nævnet heller ikke fandt, at ansøger i øvrigt havde været så tæt på begivenhedernes centrum, at ansøger alligevel måtte anses for omfattet af offererstatningsloven. Nævnet lagde herved vægt på, at ansøger, da han hørte, at vinduet ind til banken blev smadret (ansøger troede, at der blev skudt), kastede sig ned under sit skrivebord, hvor han befandt sig under hele røveriet. Ansøger så ikke røverne, ligesom han ikke hørte dem, og han blev først efterfølgende klar over, at der havde været personer inde i banken. Nævnet lagde videre vægt på, at ansøgers skrivebord var placeret tilbagetrukket i ekspeditionslokalet i forhold til indstigningsstedet og kasseområdet.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.8 om offererstatningslovens § 13 vedrørende 2-årsfristen.

N.j.nr. 14-520-05220 Ansøger var sammen med sin kæreste i et supermarked for at handle. De befandt sig umiddelbart inden for indgangen, da en person, A, kom ind i butikken iført en elefanthue. A gik lige forbi ansøger og hendes kæreste, uden at der på nogen måde var kontakt mellem parterne. Ansøger blev bange og forsøgte at løbe ud af butikken, i hvilken forbindelse hun faldt og pådrog sig et brud i benet. A begik herefter røveri mod en af supermarkedets kasser.

Nævnet besluttede at afslå ansøgningen, da nævnet ikke fandt, at ansøger havde været udsat for en straffelovsovertrædelse. Nævnet lagde vægt på, at ansøger ikke havde haft nogen egentlig kontakt med A og hverken var blevet udsat for trusler eller vold i forbindelse med episoden. Ansøger var således ikke selv direkte udsat for røveriet. Nævnet fandt heller ikke, at

ansøger havde været så tæt på begivenhedernes centrum, at ansøger alligevel kunne betragtes som erstatningsberettiget.

Et særligt spørgsmål i relation til direkte eller indirekte skadelidte er spørgsmålet om forældres adgang til erstatning og godtgørelse som følge af eventuelle psykiske følger, de pådrager sig i forbindelse med drab på deres børn. Nævnet kan vedrørende dette emne henvise til nævnets årsberetning for 2014, pkt. 7.2.3. I årsberetningen for 2014 omtaltes blandt andet følgende sag:

N.j.nr. 14-520-04735 Ansøger skulle den 09-03-2011 hente sin datter efter skole. Da datteren ikke var på skolen, blev han bekymret og kontaktede vagtcentralen. Politiet fandt efterfølgende ansøgers datter og hans ekskone (moderen til hans datter) døde i ekskonens soveværelse. Datteren havde på det tidspunkt en pude liggende over sit hoved, ligesom der stod en bordgrill med udbrændte kul på gulvet i soveværelset. Politiet standsede den 28-07-2011 efterforskningen i sagen, da videre efterforskning efter politiets vurdering ikke kunne føre til en sigtelse.

Nævnet foretog herefter en vurdering af, hvorvidt datterens død måtte anses for at være en følge af en straffelovsovertrædelse. Nævnet fandt, at det var tilfældet, idet datterens død måtte anses for at være forvoldt ved forsætligt drab (straffelovens § 237) begået af ekskonen – enten ved kvælning med en pude eller ved kulilteforgiftning. Nævnet tilkendte herefter ansøger 100.000 kr. i efterladtegodtgørelse, jf. erstatningsansvarslovens § 26 a. Nævnet forstod endvidere ansøgers henvendelse som en ansøgning om godtgørelse for varigt mén. Nævnet forelagde derfor samtidig sagen for Arbejdsskadestyrelsen med henblik på, at Arbejdsskadestyrelsen kunne vurdere, om ansøger havde pådraget sig varige mén som følge af drabet på datteren. Nævnet havde således endnu ikke taget stilling til, om ansøger, der er at betragte som en indirekte skadelidt, var berettiget til yderligere erstatning.

Vedrørende det videre forløb i sagen kan nævnet oplyse følgende:

Nævnet modtog efterfølgende en udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen i sagen. Styrelsen vurderede, at ansøger som følge af datterens død havde lidt et psykisk varigt mén på 10 %.

Nævnet fandt herefter, at ansøger som følge af datterens død var blevet påført en egentlig psykisk lidelse, som rakte ud over sorg og savn. Nævnet fandt på den baggrund, at ansøger var berettiget til erstatning som følge af datterens dødsfald, og tilkendte godtgørelse for varigt mén i overensstemmelse med Arbejdsskadestyrelsens udtalelse.

7.2.4 Årsagssammenhæng og påregnelighed

For at kunne få erstatning efter offererstatningsloven skal der i overensstemmelse med de almindelige erstatningsretlige regler være årsagssammenhæng mellem den begåede straffelovsovertrædelse og skaden, ligesom skaden skal være en påregnelig

følge af straffelovsovertrædelsen. Der henvises herom blandt andet til årsberetningen for 2006, pkt. 7.2.4, årsberetningen for 2013, pkt. 7.2.4, og årsberetningen for 2014, pkt. 7.2.4, samt følgende sag:

N.j.nr. 13-520-01765 Ansøger, der er sygeplejerske, blev den 20-02-2006 overfaldet under udførelsen af sit arbejde. I forbindelse med udlevering af metadon blev en bruger vred, aggressiv og truende. Ansøger bad brugeren om at forlade lokalet og åbne i den forbindelse døren. Da brugeren forlod lokalet, spyttede hun ansøger i ansigtet samtidig med, at hun overfusede ansøger verbalt.

Erstatningsnævnet behandlede herefter løbende diverse krav, som ansøger gjorde gældende over for nævnet. I forbindelse med arbejdsskadesagen traf Arbejdsskadestyrelsen over flere omgange afgørelser om, at ansøger som følge af overfaldet den 20-02-2006 ikke havde pådraget sig et varigt mén på mindst 5 % eller et erhvervsevnetab på mindst 15 %. Ankestyrelsen stadfæstede afgørelserne.

Erstatningsnævnet afslog i 2015 – 9 år efter overfaldet – ansøgers krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, delvist grundet forældelse af kravet, jf. offererstatningslovens § 13, stk. 3, og delvist fordi der ikke var den fornødne årsagssammenhæng mellem overfaldet den 20-02-2006 og nedgangen i ansøgers arbejdstid med 4 timer om ugen fra den 01-10-2011 og frem. Nævnet lagde blandt andet vægt på Arbejdsskadestyrelsens og Ankestyrelsens afgørelser samt på, at ansøger efter overfaldet den 20-02-2006 arbejdede på fuld tid i perioden fra den 01-04-2009 til den 30-09-2011, svarende til 2 år og 5 måneder, hvorefter hendes arbejdstid blev nedsat med 4 timer om ugen. Af de indsendte lønsedler fremgik det endvidere, at ansøger i tiden efter overfaldet havde haft en lønindkomst, som var på nogenlunde samme niveau som eller højere end hendes lønindkomst forud for overfaldet den 20-02-2006.

7.2.5 Straffelovsovertrædelser begået i udlandet

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., betaler staten kun i særlige tilfælde erstatning for skader, der er sket uden for Danmark, og kun hvis ansøger har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en dansk udenrigsrepræsentation. Efter praksis vil det hovedsageligt dreje sig om de tilfælde, hvor en person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark overfalder en anden person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark. Erstatning ydes dog kun, når skaden opstår i et lukket dansk miljø, f.eks. i forbindelse med en skolerejse.

N.j.nr. 14-520-05786 Ansøger, der er norsk statsborger, blev under en færgeoverfart fra Oslo til København skubbet ned ad en trappe af en ukendt skadevolder. Ansøger brækkede herved sit kraveben, flere ribben og sin hånd, og hun var som følge heraf sygemeldt fra sit arbejde. Ansøger søgte Erstatningsnævnet om godtgørelse for svie og smerte og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Til brug for sagens behandling undersøgte nævnet via Søfartsstyrelsen, hvilket farvand færgen havde befundet sig i på skadestidspunktet. Søfartsstyrelsen oplyste i den forbindelse, at skaden måtte antages at være sket, mens færgen befandt sig i svensk farvand.

Nævnet afslog herefter ansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 1. Nævnet lagde ved afgørelsen til grund, at tilskadekomsten skete i svensk farvand og dermed uden for den danske stat, hvorfor der ikke kunne ydes erstatning i medfør af offererstatningslovens § 1, stk. 1. Da ansøger endvidere ikke havde bopæl i Danmark, havde dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation, kunne der heller ikke ydes erstatning i medfør af offererstatningslovens § 1, stk. 3.

Idet tilskadekomsten var sket i Sverige, vejledte nævnet ansøger om, at det svenske erstatningsnævn muligvis kunne yde ansøger erstatning som følge af tilskadekomsten.

I **n.j.nr. 13-520-00605** blev et dansk fartøj kapret af pirater. Flere besætningsmedlemmer, herunder ansøger, blev udsat for vold og trusler om vold i en længere periode. Af offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., fremgår det, at erstatning i særlige tilfælde kan ydes for skader, der forvoldes ved handlinger, der er begået uden for den danske stat, hvis skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation. Ifølge betænkning nr. 751/75, s. 32, og Karnov note 11 til § 1, stk. 3, 1. pkt., tager offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., navnlig sigte på tilfælde, der er omfattet af blandt andet straffelovens § 6, nr. 3, hvoraf det fremgår, at under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages på dansk fartøj, som befinder sig uden for et myndighedsområde. Af Karnov note 25 til straffelovens § 6 fremgår det, at begrebet "uden for et myndighedsområde" blandt andet omfatter handlinger foretaget på åbent hav.

Nævnet lagde ud fra oplysninger i sagen til grund, at der var tale om et dansk fartøj, og lagde i overensstemmelse med oplysningerne i CPR til grund, at ansøger på tidspunktet for frihedsberøvelsen havde bopæl i Danmark og dansk indfødsret. Efter nævnets anmodning herom fremsendte ansøgers repræsentant oplysninger om, hvor skibet befandt sig på kapringstidspunktet samt dokumentation for, at kapringen var sket uden for et myndighedsområde/på åbent hav. Nævnet fandt herefter, at sagen var omfattet af offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., jf. straffelovens § 6, nr. 3. Nævnet tog på den baggrund sagen under behandling og tilkendte ansøger godtgørelse og erstatning.

Erstatning kan endvidere betales til ansøgere, der har bopæl i Danmark, og som kommer til skade i forbindelse med deres erhvervsudøvelse i udlandet. Bestemmelsen er ifølge forarbejderne tiltænkt et snævert anvendelsesområde. Hvis en tilskadekomst i udlandet kan anses som en arbejdsskade, kan skaderne i visse tilfælde være omfattet

af bekendtgørelse nr. 853 af 20-10-2003 om arbejdsskadesikring for personer, der udsendes til midlertidigt arbejde i udlandet.

For yderligere eksempler på nævnets praksis for tilkendelse af erstatning efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, henvises til nævnets årsberetning for 2009, pkt. 7.2.6.

7.2.6 Lovlig privat anholdelse og forhindring af strafbare handlinger

Foruden straffelovsovertrædelser giver offererstatningslovens § 1, stk. 1, 2. pkt., også mulighed for erstatning og godtgørelse for personskade, der sker i forbindelse med 1) hjælp til politiet under anholdelse, 2) handlinger, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse, og 3) handlinger, der foretages med henblik på forhindring af strafbare handlinger.

Der henvises herom blandt andet til årsberetningen for 2012, pkt. 7.2.6.

7.2.7 Tingsskade og formueskade

Efter offererstatningsloven ydes der – som anført under pkt. 7.2.2 – som udgangspunkt alene erstatning og godtgørelse i anledning af personskade.

I offererstatningslovens § 1, stk. 2, er der imidlertid givet skadelidte mulighed for – som tillægserstatning – at få erstatning for tøj og andre sædvanlige personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden skete.

Nævnet kan vedrørende forståelsen af "personlig ejendel" henvise til følgende sag:

N.j.nr. 14-520-04255 Ansøger var udsat for et drabsforsøg i form af knivstik. Ansøger pådrog sig i den forbindelse en skade på brystet, hvor han havde en tatovering. Ansøger søgte herefter om erstatning for blandt andet udgift til "reparation" af tatoveringen.

Nævnet fandt, at en tatovering er en blivende del af kroppen. En tatovering kan derfor ikke betragtes som en "personlig ejendel" omfattet af offererstatningslovens § 1, stk. 2. Skader på tatoveringer vil derimod i givet fald skulle erstattes som en personskade, dvs. efter reglerne om godtgørelse for varigt mén (vansir).

Vedrørende forståelsen af "sædvanlig" personlig ejendel kan nævnet henvise til årsberetningen for 2007, pkt. 7.2.6, hvor en gennemgang af nævnets praksis vedrørende niveauet for erstatning for dyrere personlige ejendele findes. Afsnittet indeholder endvidere omtale af praksis for erstatning for udgifter til nye briller. Nævnet kan endvidere henvise til årsberetningen for 2013, hvoraf det fremgår, at nævnet i 2013 forhøjede det maksimale erstatningsbeløb for personlige ejendele til 10.000 kr. mod tidligere 5.000 kr.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 giver endvidere hjemmel til at yde erstatning for tingsskade ud over de i § 1, stk. 2, nævnte tilfælde, såfremt skadevolderen er omfattet af den særlige personkreds i § 3 (bl.a. personer, der er tvangsanbragt på institution under Kriminalforsorgen), som det offentlige menes at have et særligt ansvar for.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 muliggør også erstatning til juridiske personer, f.eks. anparts- og aktieselskaber, men ikke erstatning til offentlige myndigheder eller institutioner, jf. lovens § 5.

Erstatningen i henhold til offererstatningslovens § 1, stk. 2, og § 3 omfatter kun egentlig tingsskade. Formueskade opstået ved for eksempel bedrageri, underslæb, afpresning eller anden straffelovsforbrydelse kan derimod ikke erstattes i medfør af offererstatningsloven, jf. herved forarbejderne til offererstatningsloven, betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 33, 1. sp. Nævnet erstatter heller ikke tab for f.eks. mistet rejse eller mistet ferie. Se i den forbindelse årsberetningen for 2014, pkt. 7.2.7.

7.3 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 6 A – ALMINDELIGE ERSTATNINGSRET-LIGE REGLER

7.3.1 Nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko

Efter offererstatningslovens § 6 a finder dansk rets almindelige erstatningsretlige regler tilsvarende anvendelse, herunder reglerne om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade.

Fra nævnets praksis kan i den forbindelse nævnes følgende sager fra 2015:

N.j.nr. 15-520-06777 Ansøger blev på sin adresse (parkeringspladsen foran ejendommen) opsøgt af skadevolder, der var i besiddelse af en hammer og en skruetrækker. Der opstod tumult mellem parterne, og under denne tumult overfaldt skadevolder ansøger med hammeren, og ansøger stak skadevolder med en medbragt kniv.

Det fremgik af sagen, at ansøger og skadevolder forud for episoden havde haft uoverensstemmelser, og ansøger forklarede i retten, at ansøger umiddelbart forud for episoden havde fået oplyst, at skadevolder var på vej over til ansøger, og at han ville slå. Desuagtet gik ansøger herefter skadevolder i møde uden for sin bopæl og medbragte i den forbindelse en kniv.

Ansøger blev i retten frifundet for at have stukket skadevolder, idet retten fandt, at ansøgers handling var foretaget i nødværge for at modstå eller afværge et overhængende uretmæssigt angreb, jf. straffelovens § 13, stk. 1, 1. pkt.

Nævnet afslog ansøgers ansøgning om erstatning under henvisning til offererstatningslovens § 6 a. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at ansøger – vel vidende hvad skadevolders ærinde var – selv havde opsøgt situationen, som førte til ansøgers skade, og at ansøger medbragte en kniv, som han stak skadevolder med.

N.j.nr. 15-520-07432 Skadevolder blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 249 ved uagtsomt at have tilføjet ansøger betydelig skade på legeme eller helbred ved at have ført en personbil, hvori ansøger var passager, på særlig hensynsløs måde, idet han på en nærmere angivet strækning kørte kap- og vædde kørsel med en anden personbil og blandt andet med høj hastighed, der ikke var afpasset efter forholdene, førte bilen ad smalle veje med mange sving, begrænset oversigt og nedsat sigtbarhed grundet mørke, hvorved han til sidst mistede herredømmet over bilen og først påkørte et byskilt i den ene side af vejen og dernæst et træ i den anden side af vejen.

Nævnet afslog ansøgningen, idet nævnet fandt, at ansøger ved at have deltaget i den i sagen omhandlede bilkørsel under de omstændigheder, som var gengivet i forklaringerne i retten, havde udvist en sådan grad af egen skyld og accept af risiko for personskade, at erstatningen måtte bortfalde i medfør af offererstatningslovens § 6 a.

Nævnet lagde blandt andet vægt på, at et uafhængigt vidne i retten havde forklaret, at der i situationen var blevet lagt an til, at der skulle køres stærkt, og at der blev kørt om kap om, hvem der kom først. Ansøger havde for retten forklaret blandt andet, at der blev kørt en form for ræs fra begyndelsen, at han ikke benyttede sele den pågældende dag, og at han under kørslen blev nervøs for, at bilen skulle skride ud, og at de skulle køre galt.

N.j.nr. 14-520-05824 Skadevolder blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 244 ved – i forbindelse med et skænderi – at have tildelt sin samlever, ansøger, et knytnæveslag på brystkassen og et slag med flad hånd i panden. Skadevolder og ansøger afgav modstridende forklaringer om, hvordan episoden nærmere havde udspillet sig. Retten anførte i sine præmisser, at der efter bevisførelsen ikke var grundlag for at henføre forholdet til straffelovens § 13 om nødværge, men at der heller ikke var grundlag for at tilsidesætte skadevolders forklaring om, at volden blev begået under slagsmål. Retten fandt det endvidere efter bevisførelsen uklart, hvem af de to parter der startede slagsmålet. Retten henførte herefter forholdet under straffelovens § 248 og idømte skadevolder en betinget dom uden straffastsættelse.

Nævnet afslog ansøgers ansøgning om erstatning under henvisning til offererstatningslovens § 6 a, idet ansøger ansås for at have udvist en sådan grad af egen skyld i forbindelse med episoden, at en eventuel erstatning måtte bortfalde. Nævnet lagde herved vægt på, at retten havde henført forholdet under straffelovens § 248, at retten alene havde idømt

skadevolder en meget begrænset straf for forholdet, og at retten ikke havde fundet grundlag for at tilsidesætte skadevolders forklaring om, at volden var begået under et slagsmål, og i øvrigt fandt det uklart, hvem af parterne der startede dette slagsmål. Nævnet lagde endvidere vægt på, at ansøger alene havde pådraget sig begrænsede skader i forbindelse med episoden.

N.j.nr. 14-520-06093 Under en bytur gik ansøger og skadevolder ind i hinanden. Som følge heraf opstod der af flere omgange i løbet af aftenen konfrontationer mellem to grupper af unge mennesker, henholdsvis ansøgers gruppe og skadevolders gruppe. Efter den første konfrontation med skadevolders gruppe gik ansøger hjem for at hente et knøjern, i fald der måtte komme yderligere konfrontationer med gruppen. Ud fra ansøgers og vidners, herunder ansøgers venners, forklaringer, kunne det lægges til grund, at ansøger senere på aften opsøgte skadevolders gruppe sammen med vidnet L og jagtede dem ned ad gaden. At skadevolders gruppe blev jagtet ned ad gaden var endvidere underbygget af videoovervågning.

Ansøger forklarede efterfølgende til politiet, at han opsøgte skadevolders gruppe for at inklude sig på slagsmål, men han nægtede at have brugt knøjernet. L forklarede, at han først så knøjernet, da det hele var overstået, og ansøger og L opdagede, at de var blevet stukket med kniv. L forklarede, at ansøger dér havde haft knøjernet på sin hånd. Skadevolder forklarede, at han – presset op i en krog – havde trukket kniven og stukket ansøger. Ansøger blev stukket gentagne gange med kniven af skadevolder.

Nævnet fandt, at ansøger i høj grad havde medvirket til, at hændelsen fandt sted, idet han efter det indledende møde med skadevolder havde hentet et knøjern, ligesom ansøger selv opsøgte skadevolder på ny og dermed blev ophavsmand til episoden. Nævnet fandt, at ansøger dermed havde accepteret risikoen for, hvad der kan ske, når man inkluder sig i et slagsmål medbringende et våben i form af et knøjern. Nævnet lod derfor erstatningen bortfalde, jf. offererstatningslovens § 6 a.

N.j.nr. 14-520-05627 Ansøger søgte om erstatning hos nævnet som følge af en episode, hvor ansøger blev tildelt mange hug/snitlæsioner i ansigtet og på hænderne med en gurkakniv, hvorved ansøger fik flere store flænger i panden og hovedbunden, ligesom han mistede spidsen af venstre lillefinger. Episoden fandt sted i skadevolders entre og flyttede sig efterfølgende ud i skadevolders trappeopgang.

Nævnet afslog ansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 6 a. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at ansøger, som tidligere i ét tilfælde var dømt for vold efter straffelovens § 244 mod skadevolder, havde forklaret, at han den pågældende aften ved kl. 23-tiden var godt beruset og vred på skadevolder og henvendte sig ved hoveddøren til skadevolders lejlighed. Nævnet lagde endvidere til grund, at ansøger selv medbragte en kniv, at ansøger trængte ind i entréen til skadevolder, da

skadevolder åbnede døren, og at ansøger her uretmæssigt angreb skadevolder med kniven.

Nævnet lagde desuden vægt på, at retten fandt skadevolder skyldig i overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, ved at have tildelt ansøger mange hug/snitlæsioner i ansigtet og på hænderne med en gurkakniv, dog således at de hug/snitlæsioner, som skadevolder tildelte ansøger i entreen og først i tumulten på trappen, var omfattet af straffelovens § 13, stk. 1, og således straffri. Nævnet lagde imidlertid samtidig vægt på, at det var ansøger, som ved at opsøge skadevolder i dennes lejlighed startede konflikten, der førte til hans tilskadekomst, og at retten ved straffastsættelsen blandt andet lagde vægt på, at skadevolders gerning grænsede til en straffrihedsgrund, og at den blev begået i oprørt sindstilstand efter ansøgers uretmæssige overgreb.

Nævnet fandt således efter en samlet vurdering, at ansøger ved sin adfærd havde udvist en så betydelig grad af egen skyld, at erstatningen bortfaldt. Det ændrede ikke herved, at skadevolder ved dommen ikke i det hele blev frifundet for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1.

N.j.nr. 15-520-06337 Ansøger søgte nævnet om erstatning som følge af en episode i en 7-elevenbutik, hvor ansøger blev stukket med en kniv i højre side af brystet. Ansøger og skadevolder kendte ikke hinanden forud for episoden.

Nævnet afslog ansøgningen under henvisning til offererstatningslovens § 6 a. Nævnet lagde herved vægt på, at det på baggrund af videoovervågningsmateriale på sagen samt på baggrund af forklaringerne afgivet til politiet, herunder ansøgers egen forklaring, kunne lægges til grund, at ansøger startede konflikten, som ledte til hans tilskadekomst. Nævnet fandt desuden at kunne lægge til grund, at skadevolder forholdt sig passiv, da han af flere omgange blev udsat for angreb fra ansøgers side, at skadevolder til sidst trak en kniv, og at skadevolder – også efter han havde trukket sin kniv – ikke udviste udfarende adfærd. Nævnet fandt derimod, at det kunne lægges til grund, at ansøgers adfærd under hele episoden var meget aggressiv og konfliktsøgende.

Nævnet lagde herudover vægt på, at skadevolder ved en byretskendelse blev løsladt fra varetægtsfængsling, idet retten fandt, at skadevolder var blevet overfaldet af ansøger og tildelt slag i ansigtet med alvorlige skader til følge. Retten fandt desuden, at skadevolder først havde anvendt kniven, efter at ansøger på ny ville overfalde ham. Retten henviste i den forbindelse til nødværgebestemmelserne i straffelovens § 13, stk. 1 og stk. 2. Nævnet lagde endvidere vægt på, at politiet havde truffet afgørelse om at opgive sigtelsen mod skadevolder, og at statsadvokaten havde stadfæstet politiets afgørelse.

Nævnet var under sagens behandling bekendt med, at ansøger under en påanket byretssag var dømt for i forbindelse med den pågældende episode

at have tildelt skadevolder adskillige slag med knyttet næve i hovedet samt have tildelt skadevolder et enkelt spark på kroppen, og at retten i den forbindelse havde lagt til grund, at skadevolder ikke havde givet rimelig anledning til den udøvede vold, heller ikke selv om det kunne lægges til grund, at skadevolder på et tidspunkt under hændelsesforløbet stod med en kniv i hånden.

N.j.nr. 13-520-02658 m.fl. Forurettede omkom under en speedbådsulykke sammen med 3 andre personer på båden. Forurettedes ægtefælle og børn søgte herefter om forsørgertabserstatning hos Erstatningsnævnet.

Nævnet afslog ansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 6 a. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at det ikke vides, hvem af de fire afdøde, der var fører af båden på ulykkestidspunktet, men at det alene var bådens ejer, der havde speedbåds-certifikat, og at han på skadestidspunktet var spirituspåvirket med en promille på 1,42. To af de øvrige afdøde, herunder forurettede, var også spirituspåvirkede med promiller på henholdsvis 1,19 og 1,67, mens den fjerde afdøde ikke var spirituspåvirket, men han havde ikke speedbåds-certifikat.

Nævnet lagde ved afgørelsen endvidere vægt på, at et vidne henvendte sig til politiet efter hændelsen og oplyste, at han var tæt på at blive påsejlet, da båden med stor fart og meget tæt på vidnet sejlede forbi. Ingen af de fire bar redningsveste. Der blev ikke fundet nogen former for navigationsudstyr i båden. Efter forklaringerne til sagen havde de fire omkomne drukket og spist sammen, inden de skulle sejle, og der blev fundet både øldåser og spiritusflasker i båden; nogle åbnet og andre ikke. Nævnet lagde til grund, at såfremt det var én af de spirituspåvirkede, der førte båden, var de andre vidende om dette. Hvis det var den upåvirkede, der styrede båden, havde han ikke speedbåds-certifikat og måtte slet ikke sejle båden, hvilket nævnet tillige fandt, at de øvrige kunne antages at have været vidende om. Nævnet fandt således, at der var udvist en sådan grad af egen skyld og accept af risiko, at erstatningen måtte bortfalde.

Ansøgerne stævnedes herefter Erstatningsnævnet. Retten tiltrådte, at forurettede havde udvist en sådan grad af egen skyld og accept af risiko, at erstatningen som udgangspunkt skulle bortfalde. Retten fandt imidlertid samtidig, at der gjorde sig sådanne særlige forhold gældende vedrørende de efterladtes (økonomiske) situation, at der var grundlag for i medfør af erstatningsansvarslovens § 24, stk. 2, at lempe forurettedes medvirken med 1/3. Nævnet tilpligtedes herefter at anerkende, at ansøgerne var berettigede til erstatning nedsat med "alene" 2/3 som følge af forurettedes udviste egen skyld/accept af risiko, jf. offererstatningslovens § 6 a, jf. erstatningsansvarslovens § 24.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.24 om erstatningsansvarslovens § 24 og den almindelige lempelsesregel.

N.j.nr. 14-520-05624 Ansøger blev skudt i hovedet med en riffel og blev som følge heraf hjerneskadet. Det var politiets opfattelse, at ansøger var relateret til en bandegruppering, som var kendt for at udføre hash-handel på den adresse, som ansøger befandt sig foran, da han blev skudt, og at ansøger på gerningstidspunktet netop befandt sig på gerningsstedet for at udføre hashsalg/vagtvirksomhed for bandegrupperingen.

Nævnet besluttede at meddele ansøger afslag på erstatning under henvisning til offererstatningslovens § 6 a samt til betænkning nr. 1019/1984. Af betænkningen fremgår det således blandt andet, at erstatning kan nedsættes eller bortfalde i "tilfælde, hvor skadelidte har optrådt provokerende eller har udsat sig for en særlig risiko ved at opsøge steder, der i almindelighed må opfattes som et farligt miljø. I tilfælde som disse kan nævnets afslag på erstatning formentlig siges at bygge på et accept af risikosynspunkt. Tankegangen, at den, der bevidst indlader sig på en risikabel adfærd, som man fra samfundets side ønsker at modvirke, ikke kan kræve erstatning for endog alvorlige personskader, som den pågældende pådrager sig i forbindelse med den farefulde adfærd, er ikke ukendt inden for den almindelige erstatningsret."

Nævnet lagde ved sin afgørelse særligt vægt på, at det fremgik af en politirapport vedrørende afhøring af ansøgers søster, at ansøger havde fået udleveret en skudsikker vest fra bandegrupperingen, da han var begyndt at komme meget i gruppens område, at et vidne havde set ansøger tale i walkie-talkie kort inden tilskadekomsten, at ansøger på skadestidspunktet var iført skudsikker vest og havde en walkie-talkie på sig, at ansøger få dage inden skadestidspunktet blev fundet i besiddelse af 19 gram hash fordelt på 15 salgsklumper, samt at et anonymt vidne til politiet havde oplyst, at ansøger, i tiden inden han blev skudt, havde solgt lidt hash på bandegrupperingens område. Nævnet fandt efter en samlet vurdering af oplysningerne i sagen, at ansøger – uanset om han var medlem af bandegrupperingen eller blot tilknyttet grupperingen – havde færdedes i et særdeles farligt miljø, samt at ansøger havde været bevidst om dette, henset til at han på skadestidspunktet var iført en skudsikker vest.

N.j.nr. 15-520-06295 Ansøger og ansøgers veninde, A, indledte en verbal diskussion med skadevolder, efter at ansøger havde følt sig provokeret af skadevolder. Ansøger spyttede på skadevolder, hvorefter skadevolder slog ansøger gentagne gange i hovedet. Politiet sluttede sagen med et tiltalefrafald. Det fremgik af politiets afgørelse, at politiet anså skadevolder for skyldig, men at politiet samtidig lagde vægt på, at ansøger ikke havde pådraget sig betydelig skade, at ansøger havde været i et skænderi med skadevolder og spyttet på ham forud for hændelsen, samt at ansøger ikke selv anmeldte skadevolder for vold.

Ansøger søgte nævnet om godtgørelse for svie og smerte for 14 sygedage.

Nævnet fandt ud fra en samlet vurdering af de foreliggende oplysninger, at det måtte lægges til grund, ansøger indledte det fysiske møde med skadevolder, og at ansøger – på trods af skadevolders og A's forsøg på at stoppe tumulten – vedblev med at opsøge skadevolder. Nævnet vurderede på baggrund heraf, at skadevolder som følge af ansøgers uretmæssige angreb blev bragt i en oprørt sindstilstand, forud for at han slog ansøger. Nævnet fandt, at ansøgers forudgående handlinger ikke fuldt ud berettigede til den af skadevolder udøvede vold, men at ansøger dog havde udvist en så høj grad af egen skyld, at erstatningen skulle nedsættes med 2/3.

N.j.nr. 14-520-05433 Ansøger var under en bytur med sin kæreste og nogle venner kommet op at skændes med skadevolder og dennes venner. Ansøger havde optrådt aggressivt og provokerende, herunder råbt af skadevolders gruppe og kastet mad efter dem. Der var en ophidset stemning. Situationen kulminerede, da ansøger gik hen til skadevolder og enten slog eller skubbede denne, og skadevolder reagerede ved at tildele ansøger et knytnæveslag i ansigtet, så hun faldt om og blev midlertidig bevidstløs. Herefter slog ansøgers kæreste skadevolder i tindingen med en knust flaske, hvilket fik skadevolders bror og venner til at overfalde ansøgers kæreste, idet de slog ham ned, samt slog og sparkede ham, mens han lå værgeløs på jorden.

Nævnet besluttede at nedsætte erstatningen med 1/2 under henvisning til den af ansøger udviste egen skyld. Nævnet lagde især vægt på, at ansøgers kæreste havde forsøgt at holde ansøger fast, men at hun på trods af dette havde revet sig løs og var gået over til skadevolder for derefter at slå eller skubbe ham. Det forhold, at ansøger forud herfor optrådte aggressivt og provokerende samt var den, der slog eller skubbede først og dermed startede det efterfølgende hændelsesforløb, blev også taget i betragtning.

Det bemærkes, at nævnet i skadevolders sag ikke fandt anledning til at nedsætte erstatningen, da ansøgers kærestes slag med en knust flaske mod skadevolders hoved ikke fandtes proportionalt i forhold til det slag, skadevolder havde tildelt ansøger.

N.j.nr. 14-520-03601 Skadevolder modtog et bødeforlæg på 3.000 kr. for at have overtrådt straffelovens § 244 ved at have tildelt ansøger et kraftigt skub, hvorved hun faldt til jorden og slog sin skulder af led.

Nævnet besluttede at nedsætte ansøgers erstatning og godtgørelse med 1/2, idet nævnet lagde vægt på, at ansøger havde udvist en betydelig grad af egen skyld, idet tre vidner forklarede, at ansøger havde skubbet til skadevolder indledningsvist, hvorefter skadevolder havde skubbet kraftigt til ansøger.

N.j.nr. 14-520-05892 Ansøger, som var på arbejde som taxavognmand, blev tildelt et slag i ansigtet med bagsiden af skadevolders hånd.

Forud herfor var ansøger kørt tæt på skadevolder i et fodgængerfelt, og der var opstået et skænderi, hvor ansøger "tjattede" til skadevolder.

Det fremgik af byrettens dom i sagen, at skadevolder blev meget forskrækket, da han var tæt på at blive påkørt af ansøger i et fodgængerfelt, og at skadevolder herefter under et skænderi med ansøger berettiget opfattede det som om, at ansøger slog ud efter ham, inden skadevolder slog ansøger. Nævnet lagde endvidere vægt på, at retten ved straffastsættelsen lagde vægt på, at skadevolders oprørte sindstilstand var fremkaldt på grund af ansøger, jf. straffelovens § 82, nr. 5 og 7, og på grundlag heraf og de begrænsede skader idømte skadevolder en betinget dom uden straffastsættelse.

Nævnet fandt herefter, at ansøger havde udvist en sådan grad af egen skyld, at godtgørelse og erstatning skulle nedsættes med 1/3, jf. offererstatningslovens § 6 a.

N.j.nr. 14-520-04428 Ansøger blev under en havnefest, hvor der opstod slagsmål mellem ansøgers vennegruppe og en anden gruppe, stukket fire gange med en kniv. Ansøger forklarede til politiet, at han blev ringet op af en af de venner, han ankom til havnefesten med, og blev bedt om at komme hen til vennegruppen, da gruppen havde problemer med en anden gruppe. Ansøger gik derfor hen til sin vennegruppe, hvorefter de to grupper kom i slagsmål. Ansøger sparkede ud efter en af personerne i den anden gruppe og ramte denne i maven. Grupperne gik efterfølgende hver til sit, og ansøger opdagede da, at han var blevet stukket med en kniv.

Nævnet besluttede at anse ansøgers tilskadekomst for omfattet af offererstatningsloven, men traf samtidig afgørelse om at nedsætte ansøgers eventuelle fremtidige erstatning og godtgørelse med 1/3 under henvisning til offererstatningslovens § 6 a. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at ansøger selv havde opsøgt en situation, som måtte forventes at ende med et sammenstød, hvor det efter nævnets opfattelse ikke var upåregneligt, at der kunne indgå kniv. Nævnet fandt således, at ansøger havde optrådt meget uforsigtigt. Nævnet lagde endvidere vægt på, at statsadvokaten havde besluttet at opgive sigtelsen mod de formodede gerningsmænd under henvisning til, at statsadvokaten ikke forventede, at en domstol ville finde skadevolderne skyldige, da der i sagen var tale om modstridende forklaringer vedrørende hændelsesforløbet.

N.j.nr. 15-520-07016 Ansøger kom i forbindelse med en parkering uden for en butik i diskussion med skadevolder. Diskussionen afsluttedes uden fysisk kontakt mellem ansøger og skadevolder, og parterne gik hver til sit. Inde i butikken valgte ansøger imidlertid – efter at have tænkt over det – selv at opsøge skadevolder på ny. Ifølge ansøgers forklaring i retten kunne det endvidere godt passe, at ansøger i den forbindelse tog fat i skadevolder og vendte ham rundt, hvorefter han startede en ny diskussion, herunder optrådte nedladende over for skadevolder. Først herefter, da parterne på ny kom ud på parkeringspladsen, udøvede skadevolder vold

mod ansøger. Volden bestod i et slag i ansigtet med knyttet hånd, et bid i hånden samt en skalle.

Nævnet besluttede at nedsætte erstatning og godtgørelse med 1/3 i medfør af § 6 a i offererstatningsloven. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at retten under henvisning til episodens indledning og sagens samlede forløb fandt, at straffelovsovertrædelsen til dels lod sig henføre til straffelovens § 82, nr. 5, hvorefter det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som formildende omstændighed, at gerningen er udført i en oprørt sindstilstand, der er fremkaldt af forurettede eller personer med tilknytning til denne ved et uretmæssigt angreb eller en grov fornærmelse. Retten henviste i den forbindelse til, at ansøger henvendte sig til skadevolder inde i butikken, og at retten på baggrund af fotos og forklaringer fandt, at skadevolder havde anledning til at tro, at ansøger som optakt til episoden ridsede skadevolders bil.

N.j.nr. 15-520-06653 Ansøger blev udsat for vold og voldtægtsforsøg af sin ægtefælle, mens denne var på udgang fra fængslet, hvor han afsonede en dom på 3 år for en tidligere voldtægt af ansøger. I forbindelse med den tidligere voldtægt var ansøger blevet tilkendt 60.000 kr. i godtgørelse for tort af nævnet. Det fremgik endvidere af sagen, at skadevolder tidligere tillige havde afsonet en dom for vold imod ansøger.

Ansøger forklarede i retten, at hun frivilligt havde taget kontakt til skadevolder i forbindelse med hans udgang fra fængslet, og at hun frivilligt havde ladet ham flytte ind hos sig.

Nævnet tilkendte ansøger 40.000 kr. i godtgørelse. Nævnet lagde vægt på de konkrete omstændigheder ved overgrebet, herunder på den ene side at der var tale om et groft voldtægtsforsøg, hvor ansøger mistede bevidstheden under overgrebet, og på den anden side at skadevolder var en person, som ansøger gennem længere tid havde haft et frivilligt seksuelt forhold til.

Nævnet anførte samtidig i afgørelsen til ansøger, at nævnet i medfør af offererstatningslovens § 6 a vil overveje at lade erstatning nedsætte eller bortfalde i tilfælde af fremtidige tilskadekomster begået af samme skadevolder over for ansøger, hvis ansøger frivilligt har omgået skadevolder.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.25.2 om forbrydelser mod kønssædeligheden mv.

7.3.2 Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 6 a indebærer endvidere, at den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt finder tilsvarende anvendelse i erstatnings-sager i henhold til offererstatningsloven. Tabsbegrænsningspligten indebærer, at den, der har lidt skade som følge af en andens ansvarspådragende adfærd, har pligt til så vidt muligt at begrænse sit tab som følge af skaden.

7.4 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 7 – DÆKNING FRA ANDEN SIDE

Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, betaler nævnet ikke erstatning, hvis ansøgers skade godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelse eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning. Se herom f.eks. følgende afgørelser:

N.j.nr. 14-520-05707 Ansøger blev af tre personer væltet omkuld og slået og sparket gentagne gange i hovedet og på ryggen. Ansøger fremsatte herefter en række krav over for nævnet, herunder krav om erstatning for ødelagt tøj svarende til ansøgers selvrisiko, i alt 1.105 kr. Den anslåede værdi af tøjet udgjorde i alt 1.177,50 kr., og ansøgers forsikringsselskab havde udbetalt 72,50 kr. til ansøger.

Nævnet tilkendte ansøger 942 kr. i erstatning for udgifter afholdt til selvrisiko. Erstatningen blev fastsat skønsmæssigt under hensyntagen til almindeligt slid og ælde af det ødelagte tøj. Ansøgers advokat vendte herefter tilbage over for nævnet og anførte, at nævnet efter advokatens opfattelse var forpligtet til at dække hele ansøgers selvrisiko, i alt 1.105 kr.

Efter en fornyet gennemgang af sagen besluttede nævnet at fastholde sin afgørelse. Nævnet bemærkede i den forbindelse, at nævnet efter praksis erstatter værdien af ødelagt eller mistet tøj med fradrag af almindeligt slid og ælde, medmindre det dokumenteres, at tøjet er nyindkøbt. Nævnet bemærkede videre, at dette princip også gør sig gældende, såfremt nævnet i stedet for at erstatte værdien af selve tøjet erstatter udgifter afholdt til selvrisiko i forbindelse med et forsikringsselskabs erstatning af tøjet. Baggrunden herfor er, at erstatning af selvriskoen i et sådant tilfælde træder i stedet for erstatning af selve tøjet. Nævnet dækker derfor alene udgiften til selvrisiko med et beløb svarende til, at den skadelidtes erstatning fra forsikringsselskabet og fra nævnet tilsammen udgør værdien af tøjet med fradrag af almindeligt slid og ælde.

N.j.nr. 14-520-03746 Skadevolder, der var ansøgers tidligere samlever, blev dømt for i et enkelt tilfælde at have overtrådt sit tilhold mod ansøger. Ansøger søgte som følge heraf om erstatning for blandt andet tabt arbejdsfortjeneste.

Ansøger, der var selvstændig erhvervsdrivende, havde i året efter hændelsen en lavere indtægt fra sit firma, idet hun i perioder havde været fuldtids- og deltidssygemeldt som følge af hændelsen. Ansøger havde i samme periode modtaget sygedagpenge fra kommunen samt en forsikringsydelse fra sit pensionsselskab. Det samlede beløb, som ansøger havde modtaget i året efter hændelsen, oversteg, hvad ansøger havde tjent i sit firma året forud for hændelsen.

Det fremgik af policen fra pensionselskabet, at forsikringen skulle dække det indkomsttab, som den forsikrede led ved, at den forsikrede enten midlertidigt eller længerevarende mistede sin erhvervsevne. Det fremgik videre af policen, at ydelsen udgjorde forskellen mellem den forsikredes hidtidige indtjening og den pågældendes aktuelle samlede indtjening.

Nævnet meddelte afslag på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, idet det efter erstatningsansvarslovens § 2 er en betingelse for at få erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, at der er lidt et økonomisk tab. Endvidere følger det af erstatningsansvarslovens § 2, stk. 2, og offererstatningslovens § 7, stk. 1, at der ikke ydes erstatning, i det omfang kravet dækkes af ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.15 om tabt arbejdsfortjeneste.

N.j.nr. 13-520-01179 Ansøger var i 2011 udsat for vold. Ansøger søgte efterfølgende om erstatning, herunder om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for en periode på halvandet år forud for Arbejdsskadestyrelsens vejledende udtalelse om ansøgers erhvervsevnetab. Ansøger modtog i en del af perioden en kompensation for erhvervsevnetabet fra sit forsikringselskab.

Nævnet besluttede at fradrage denne kompensation i den samlede erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, jf. offererstatningslovens § 7, stk. 1, idet nævnet fandt, at udbetalingen fra forsikringselskabet (delvist) kompenserede ansøger for den tabte arbejdsindtægt.

Ansøgers advokat vendte herefter tilbage over for nævnet. Advokaten henviste i den forbindelse til en dom fra Højesteret (U2014.933H), hvori Højesteret fandt, at en privattegnede invalidepension i det konkrete tilfælde ikke kunne fratrækkes i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, idet invalidepensionen ikke havde karakter af virkelig skadeserstatning efter erstatningsansvarslovens § 2, stk. 2.

Ved en gennemgang af policen fra ansøgers forsikringselskab fremgik det, at den ydelse, som ansøger fik udbetalt, var baseret på en fikseret løn, og at ydelsen blev udløst ved nedsættelsen af erhvervsevnen med en angiven brøk (50 % eller derover). Det konkrete erhvervsevnetab og eventuelle forventede ændringer i lønnen havde ikke betydning for ydelsen. Udbetalingen af ydelsen var endvidere ikke afhængig af, om erhvervsevnetabet i sig selv blev kompenseret fra andre sider. Nævnet vurderede på den baggrund, at der ikke var tale om virkelig skadeserstatning, men om en summaforsikring. Nævnet tilkendte herefter ansøger yderligere erstatning for tabt arbejdsfortjeneste svarende til udbetalingen fra forsikringselskabet, som nævnet tidligere havde fratrukket i erstatningen.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.15 om tabt arbejdsfortjeneste.

N.j.nr. 13-520-02629 Ansøger blev i 2003 som frivillig vagt ved en fest udsat for et overfald, hvorved han blandt andet pådrog sig en skade på sit ene knæ. I juli 2005 traf Arbejdsskadestyrelsen afgørelse om, at ansøger som følge af overfaldet havde pådraget sig et varigt mén i form af blandt andet knæskaden på i alt 12 %. Arbejdsskadestyrelsen fandt ikke, at ansøger havde pådraget sig et erhvervsevnetab. I årene efter tilskadekomsten gennemgik ansøger en række operationer i sit knæ, men han kunne fortsat varetage sit arbejde. I 2011-2012 fik ansøger imidlertid så store gener i sit knæ, at han i foråret 2012 blev sygemeldt fra sit job og herefter opsagt med udgangen af 2012.

Ansøger søgte herefter om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for tiden efter sin afskedigelse. Udover sygedagpenge og siden hen førtidspension modtog ansøger også pensionsydelse fra en privattegnet invalidepension. Efter en konkret vurdering af betingelserne for pensionsydelsen fandt nævnet imidlertid, at ydelsen ikke var en virkelig skadeserstatning, jf. offererstatningslovens § 7, stk. 1, og erstatningsansvarslovens § 2, stk. 2. Nævnet lagde vægt på, at ydelsen blev tilkendt allerede fordi, ansøgers erhvervsevne var nedsat til under 2/3, og fordi han herefter var berettiget til en fast ydelse, der ikke var afhængig af hans reelle tab. Nævnet fratruk herefter ikke ydelsen i forbindelse med fastsættelsen af ansøgers erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.15 om tabt arbejdsfortjeneste og pkt. 7.16 om svie og smerte.

Det følger af Erstatningsnævnets forretningsordens § 10, stk. 1, 2. pkt., at nævnet ikke træffer afgørelse, førend det er konstateret, om skaden dækkes fra anden side, jf. offererstatningslovens § 7.

Det betyder, at nævnet som udgangspunkt, hvis den oplyste skadevolder er under 14 år, eller der er oplysninger, som giver anledning til at formode, at skadevolder har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt, vil henvise skadelidte til at rette henvendelse til skadevolders eventuelle ansvarsforsikringsselskab. Dette skyldes den særlige bestemmelse i forsikringsaftalelovens § 19. Efter denne bestemmelse fraviges det forsikringsretlige udgangspunkt om, at skader, som den forsikrede skadevolder selv har fremkaldt ved forsæt, ikke dækkes, i tilfælde hvor "den sikrede var under 14 år eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed, forbigående sindsforvirring eller lignende tilstand har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt". Persongruppen omfatter således personer, der er omfattet af straffelovens § 16, stk. 1 og 2, samt i et mindre omfang også personer, der er omfattet af straffelovens § 69, jf. U2006.1961Ø.

Børn under 14 år vil ofte være dækket af forældrenes ansvarsforsikring, ligesom en del voksne institutionsanbragte eller sindslidende vil være dækket af en ansvarsforsikring.

Hvis det efterfølgende må lægges til grund, at skadevolderen ikke var omfattet af en forsikring, tages sagen efter ansøgning på ny under behandling i nævnet.

Nævnet betaler endvidere ikke erstatning, hvis skaden er en arbejdsskade og dækkes af arbejdsgiverens lovpligtige forsikring, jf. herved arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30, hvoraf fremgår, at "Ydelser i henhold til loven [arbejdsskadesikringsloven] kan ikke danne grundlag for regreskrav mod en skadevolder, der har pådraget sig erstatningspligt over for skadelidte eller dennes efterladte. Skadelidtes eller dennes efterladedes krav mod den erstatningsansvarlige ned sættes i det omfang, forsikringssselskabet har betalt eller er pligtig at betale erstatning til de pågældende efter denne lov".

7.5 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 10 – POLITIANMELDELSE MV.

7.5.1 For sen eller manglende politianmeldelse

Indtil 01-07-2011 var det efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, en betingelse for at få erstatning fra staten, at straffelovsovertrædelsen var anmeldt til politiet uden unødigt ophold. Efter nævnets praksis ansås dette som udgangspunkt for at være inden 24 timer fra gerningstidspunktet.

Med lov nr. 412 af 09-05-2011, som trådte i kraft den 01-07-2011, blev blandt andet offererstatningslovens § 10, stk. 1, 1. led, ændret. Efter lovændringen, som gælder for overtrædelser, der er begået efter lovens ikrafttræden, er bestemmelsen affattet således:

"§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer (...)"

For straffelovsovertrædelser begået den 01-07-2011 og senere er erstatning altså betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer.

Ved anmeldelse forstås en anmodning til politiet om at efterforske en sag. I mere alvorlige sager vil det sjældent være nødvendigt at fremsætte en udtrykkelig anmodning om efterforskning, men i mindre alvorlige sager vil det derimod som regel være nødvendigt. Den omstændighed, at politiet har været til stede og måske også har talt med den forurettede, vil dermed langt fra altid være tilstrækkeligt til at anse forbrydelsen for anmeldt.

Som også før 01-07-2011 er der mulighed for at dispensere fra anmeldelsesfristen, såfremt forholdene taler for det, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2.

Som følge heraf ser Erstatningsnævnet f.eks. stort set altid bort fra kravet om anmeldelse inden 72 timer, hvis det på trods af den sene anmeldelse lykkes at pågribe og retsforfølge skadevolderen.

Der kan også i andre situationer være grundlag for at dispensere fra kravet om politianmeldelse inden 72 timer. Som eksempler fra 2015 på sager, hvor nævnet har dispenseret, kan henvises til følgende:

N.j.nr. 14-520-04410 Ansøger, der var 18 år på gerningstidspunktet, politianmeldte efter 15 dage, at hun var blevet voldtaget på vej hjem fra

sit "efter skole"-job som babysitter. Anmeldelsen skete dagen efter, at hun havde fortalt sin mor om overgrebet. Nævnet afslog i første omgang at tilkende ansøger erstatning under henvisning til offererstatningslovens § 10 og kravet heri om politianmeldelse inden 72 timer.

Ansøgers advokat anmodede nævnet om genoptagelse og fremsendte i den forbindelse en udtalelse fra den ledende psykolog på et center for voldtægtsofre, som ansøger i tiden efter voldtægten havde konsulteret adskillige gange. Det fremgik af udtalelsen blandt andet, at ansøger som følge af overgrebet var markant påvirket af symptomer svarende til en posttraumatisk belastningsreaktion (hvilket af Arbejdsskadestyrelsen beskrives blandt andet som en forbigående sygdom, hvor symptomerne opstår kort tid efter den traumatiske oplevelse og forsvinder inden for to døgn). Det fremgik ligeledes af en udtalelse, der tidligere var indsendt til nævnet, fra samme psykolog, at ansøger lige efter overgrebet led af en akut belastningsreaktion, der indebar desorientering, tilbagetrukkethed og håbløshed. Herudover indebar tilstanden en tendens til undgåelse, hvilket kunne forklare den sene anmeldelse, da ansøger var for påvirket til at anmelde overgrebet til politiet. Ansøgers tilstand i tiden mellem overgrebet og politianmeldelsen bekræftedes endvidere af ansøgers mor, der til politiet forklarede, at ansøger havde været meget påvirket.

Nævnet gennemgik sagen på ny og fandt efter en samlet vurdering af alle sagens omstændigheder grundlag for at dispensere fra kravet om politianmeldelse inden 72 timer, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2, idet nævnet fandt at kunne lægge til grund, at ansøger var så psykisk påvirket af overgrebet, at hun ikke havde været i stand til at anmelde forholdet rettidigt. Nævnet tog herefter sagen under behandling.

N.j.nr. 15-520-07253 – Ansøger, der er født i 1998, blev fra hun var 9 til 12 år udsat for seksuelle overgreb af skadevolder, som er født i 1996, og som er hendes halvbror. Ansøger og skadevolder var begge anbragt uden for hjemmet, og overgrebene fandt sted, når de nogle gange om året havde samvær med hinanden og overnattede på hinandens værelser. De seksuelle overgreb bestod ifølge ansøgers forklaring de første år i, at skadevolder befølte hende i skridtet, ofte om natten når hun sov, og at han indførte fingre i hendes skede. Fra hun blev 11 år ville skadevolder også have samleje med hende, hvilket de havde i hvert fald tre gange. Ansøger sagde nej til skadevolder, men når han holdt fast i sit ønske, efterkom hun det, uden at skadevolder brugte vold eller trusler. Da ansøger fik menstruation som 12-årig, overbeviste hun skadevolder om at stoppe overgrebene. Skadevolder, som af politiet blev beskrevet som absolut ikke alderssvarende, erkendte ikke forholdet. Han erkendte alene, at han – efter ansøgers ønske og på grund af at hun havde helbredsmæssige gener – havde kigget og mærket ansøger i skridtet uden indføring af fingre. Politiet stoppede efterforskningen, da skadevolder var under den kriminelle lavalder på tidspunktet for overgrebene.

Nævnet fandt ansøgers forklaring troværdig. Dette sammenholdt med ansøgers plejemors forklaring samt ansøgers venindes forklaring fandt nævnet at kunne lægge til grund, at ansøger havde været udsat for de overgreb, hun havde forklaret politiet om. Forholdet fandtes derfor omfattet af offererstatningsloven.

Forholdet blev først anmeldt til politiet i 2014, da ansøger var 15 år. Anmeldelseskravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, var dermed ikke opfyldt. Nævnet besluttede imidlertid at dispensere fra fristen i medfør af bestemmelsens stk. 2, idet overgrebene blev anmeldt til politiet dagen efter, at ansøgers plejemor blev bekendt med, at de havde fundet sted.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.25.2 om forbrydelser mod kønssædeligheden mv.

Frygt for repressalier er efter lovens forarbejder, jf. betænkning 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 37, 2. sp., ikke en gyldig grund til at undlade at foretage politianmeldelse uden unødigt ophold, nu inden 72 timer.

Vedrørende plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden henvises til pkt. 7.6.

7.5.2 Manglende medvirken til politiets opklaring af sagen

Kravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, om politianmeldelse indebærer endvidere, at ansøgeren skal have medvirket efter evne i fornødent omfang til politiets opklaring af sagen. Bevidst fortielse af oplysninger eller lignende modvilje mod at medvirke til sagens opklaring medfører således normalt, at der ikke kan tilkendes erstatning i henhold til offererstatningsloven.

Nedenfor følger to eksempler fra 2015, hvor nævnet har besluttet at afslå erstatning som følge af ansøgernes manglende medvirken til politiets opklaring af sagen:

N.j.nr. 14-520-05777 Ansøger blev på sin bopæl overfaldet af rockerlignende personer. Skadevolderne blev i retten blandt andet tiltalt for ulovlig tvang, afpresning, trusler, brandstiftelse, røveri og grov vold ved blandt andet at have tildelt ansøger otte knytnæveslag i ansigtet og på kroppen, klippet det yderste led af hans lillefinger af med en grensaks, stukket en kniv gennem hans hånd og derved tvunget ham til at give skadevolderne et mindre pengebeløb, forsøgt at få ham til at sælge hash ved at give ham 4-5 knytnæveslag i ansigtet og tage kvælertag på ham samt at sætte ild til hans ejendom, der udbrændte. Den ene af skadevolderne blev fundet skyldig i ildspåsættelse, i at have truet ansøger med en pistol, klippet det yderste led af hans venstre lillefinger af med en grensaks samt i at have sat ild til hans ejendom. Begge skadevoldere blev endvidere fundet skyldige i at have udsat ansøger for særligt groft røveri.

Af sagen fremgik det, at ansøger flere gange til politiet og i retten afgav modstridende og uoverensstemmende forklaringer om hændelsesforløbet og skadevoldernes identitet. Det fremgik videre, at ansøger i retten havde

forklaret blandt andet, at han ikke vidste, hvem der havde medvirket til overfaldet på ham, og at han selvfølgelig havde nogle ideer om, hvem det eventuelt kunne være, men at han ville holde det for sig selv af frygt for repressalier. Det fremgik videre af byrettens dom, at ansøgers forklaring i retten sammenholdt med ansøgers udtalelser i aflyttede telefonsamtaler gav indtryk af, at ansøger var bange og forsøgte at sige så lidt som overhovedet muligt om gerningsmændene i sagen. Retten lagde endvidere i forbindelse med frifindelsen af de to tiltalte vægt på ansøgers forklaringer, herunder deres usammenhængende og skiftende karakter.

Nævnet afslog ansøgers ansøgning under henvisning til offererstatningslovens § 10, idet nævnet ikke fandt, at ansøger efter evne havde medvirket til sagens opklaring. Den omstændighed, at skadevolderne blev dømt i overensstemmelse med en del af den rejste tiltale, kunne ikke føre til et andet resultat. Nævnet bemærkede videre, at frygt for repressalier normalt ikke anses som en undskyldning for ikke at medvirke til sagens opklaring.

N.j.nr. 14-520-04614 Ansøger – som tidligere havde været en del af en rocker-/bandegruppering, og som på hændelsestidspunktet var i et udslusningsprogram, efter at han var kommet i "bad standing" – blev overfaldet ved sin hjemadresse af tre personer med slagvåben, hvilket blandt andet medførte blødninger i hjernen.

Under politiets efterforskning af overfaldet ville ansøger ikke udtale sig om noget vedrørende sin tidligere gruppering, ligesom han fortalte politiet, at han havde en idé om, hvem gerningsmændene var, men at han ville holde det for sig selv af frygt for repressalier. Det fremgik videre af politiets akter, at ansøgers kæreste efter at have talt med ansøger heller ikke ønskede at udtale sig til politiet. Politiet standsede efterforskningen i sagen, da politiet vurderede, at fortsat efterforskning ikke ville kunne føre til sigtelse i sagen.

Nævnet meddelte efterfølgende ansøger afslag på erstatning i medfør af offererstatningslovens § 10, idet nævnet fandt, at ansøger ikke i tilstrækkeligt omfang efter evne havde medvirket til politiets opklaring af sagen. Nævnet lagde i den forbindelse til grund, at ansøger ikke ønskede at udtale sig til politiet, selv om han havde oplysninger, som kunne have bidraget til politiets opklaring af sagen, ligesom ansøgers kæreste efter at have rådført sig med ansøger kun i begrænset omfang ville udtale sig.

Nævnet bemærkede i afgørelsen, at frygt for repressalier normalt ikke anses som en undskyldning for ikke at medvirke til sagens opklaring.

Ovennævnte praksis, hvorefter kravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, om politi-anmeldelse tillige indebærer, at ansøgeren skal have medvirket efter evne i fornødent omfang til politiets opklaring af sagen, er i 2015 blevet prøvet ved domstolene:

N.j.nr. 15-520-07732 Under sit arbejde som værditransportør blev ansøger udsat for et voldsomt røveri. Røveriet blev (rettidigt) politianmeldt, men sagen blev aldrig opklaret. Ansøger blev under politiets efterforskning af sagen afhørt to gange. Den anden afhøring blev afbrudt undervejs grundet hastende politiarbejde, og ansøger ville derefter ikke deltage i en ny tredje afhøring. Ansøger var svært psykisk påvirket af røveriet. Han var sygemeldt i en lang periode, og han blev herefter afskediget fra sit arbejde. Som følge heraf søgte ansøger om godtgørelse for svie og smerte og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Nævnet afslog ansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 10, idet nævnet fandt, at ansøger ikke i tilstrækkeligt omfang havde medvirket til politiets opklaring af sagen. Ansøger indbragte herefter sagen for retten ved et civilt søgsmål. Byretten gav nævnet medhold i afgørelsen, men landsretten fandt, at nævnet skulle realitetsbehandle sagen.

Landsretten bemærkede mere generelt, at kravet om politianmeldelse i offererstatningslovens § 10 henset til bestemmelsens formål – som lagt til grund af Erstatningsnævnet – må forstås således, at man som skadelidt skal medvirke til opklaring af sagen og herunder lade sig afhøre af politiet. Landsretten fandt dog samtidig, at kravet om medvirken må fraviges i det omfang, at ansøger godtgør, at den manglende medvirken skyldes forhold, som efter lovens § 10, stk. 2, også ville kunne føre til en fravigelse af kravet om politianmeldelse.

Landsretten fandt i den konkrete sag, at ansøger efter røveriet var i en sådan psykisk tilstand, at han ikke kunne deltage i yderligere afhøring. Landsretten fandt derfor ikke, at nævnet havde været berettiget til at afslå ansøgers erstatningskrav. Nævnet genoptog herefter behandlingen af sagen.

7.5.3 Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er det tillige en betingelse for at få erstatning fra staten, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning eller taget forbehold herfor i retten.

N.j.nr. 14-520-04381 Skadevolder blev dømt for at have dræbt ansøgers ægtefælle. Ansøger blev ved dommen tilkendt erstatning i overensstemmelse med bistandsadvokatens påstand, som skadevolder havde anerkendt. Påstanden udgjorde ca. 350.000 kr. i forsørgertabserstatning og 108.000 kr. i overgangsbeløb. Ansøgers advokat søgte efterfølgende nævnet om forsørgertabserstatning og overgangsbeløb i overensstemmelse hermed samt om 120.000 kr. i efterladtegodtgørelse.

Nævnet besluttede at tilkende ansøger forsørgertabserstatning og overgangsbeløb som ansøgt og i overensstemmelse med dom. Nævnet gjorde samtidig ansøgers advokat opmærksom på, at der var begået fejl i forbindelse med opgørelsen af forsørgertabserstatningen og overgangsbeløbet.

Advokaten havde således på ansøgers vegne nedlagt påstand om væsentligt mindre, end ansøger var berettiget til efter erstatningsansvarsloven.

Nævnet afslog ansøgers ansøgning om efterladtegodtgørelse, idet nævnet lagde vægt på, at der ikke var nedlagt påstand herom eller taget forbehold herfor i forbindelse med sagens behandling ved retten, og at selv om bistandsadvokaten ikke kunne møde på tidspunktet for sagens behandling i retten, så var han bekendt med, hvornår hovedforhandlingen fandt sted, og han udarbejdede og sendte en erstatningsopgørelse til retten, som blev fremlagt under sagen.

Nævnet opfordrede advokaten til at anmelde sagen over for sit ansvarsforsikringsselskab, idet den fejlagtige opgørelse af forsørgertabserstatning og overgangsbeløb samt den manglende påstand om/forbehold for efterladtegodtgørelse efter nævnets opfattelse kunne medføre et selvstændigt professionsansvar for advokaten. Nævnet anmodede advokaten om underretning om, hvad sagen gav ansvarsforsikringen anledning til. Nævnet har efterfølgende fået oplyst, at forsikringen har anerkendt, at advokaten havde pådraget sig et professionsansvar, og har udbetalt yderligere forsørgertabserstatning og overgangsbeløb til ansøger med i alt ca. 700.000 kr. + renter. Forsikringen fandt ikke grundlag for at udbetale efterladtegodtgørelse til ansøger.

Betingelsen om, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning i retten, gælder, uanset at skadelidte efterfølgende opnår en civil dom om erstatning. Der henvises i den forbindelse til nævnets årsberetning for 2007, pkt. 7.5.3, for en gennemgang af nævnets praksis på området.

7.6 OFFERERSTATNINGSLOVENS §§ 1 OG 10 - PLEJEPERSONALES MV. TILSKADEKOMST I ARBEJDSSTIDEN

Plejepersonale, pædagoger, skolelærere og andre personalegrupper med særlige omsorgsfunktioner mv., der kommer til skade, fordi f.eks. en patient eller en elev opfører sig voldsomt, truende eller decideret voldeligt, udgør en særlig tilfældegruppe.

Såfremt der foreligger politianmeldelse i en sådan sag, danner politiets efterforskning og eventuelle afgørelse om påtaleundladelse, tiltalefrafald eller tiltale grundlaget for nævnets afgørelse om, hvorvidt der som forudsat i offererstatningslovens § 1 har været tale om en straffelovsovertrædelse. I de tilfælde, hvor der er rejst tiltale ved domstolene, følger nævnet naturligvis rettens afgørelse om, hvorvidt der har været tale om en straffelovsovertrædelse, ligesom nævnet efter offererstatningslovens § 11 a følger rettens eventuelle afgørelse om erstatning.

I praksis foretages der imidlertid ofte ikke politianmeldelse i sådanne sager, ligesom ansøgningen om erstatning ofte først indsendes til Erstatningsnævnet lang tid efter, at hændelsen har fundet sted. Erstatningsnævnet vil i så fald ved modtagelsen af en ansøgning om erstatning indledningsvis (i relevant omfang) indhente en udtalelse fra

institutionens ledelse om det præcise hændelsesforløb i forbindelse med den pågældende hændelse, og om hvorfor hændelsen ikke er politianmeldt. Nævnet vil endvidere indhente sagens akter fra Arbejdsskadestyrelsen.

Nævnet vil herefter først og fremmest tage stilling til, hvorvidt der er grundlag for at dispensere fra kravet om (rettidig) anmeldelse til politiet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, 1. led, og dernæst – hvis der er grundlag for at dispensere – tage stilling til, om forholdet kan anses for omfattet af offererstatningsloven i medfør af lovens § 1, dvs. om ansøgeren har pådraget sig en personskade som følge af en straffelovsovertrædelse.

7.6.1 Offererstatningslovens § 10

Vedrørende kravet om politianmeldelse orienterede Erstatningsnævnet i årsberetningen for 2014, pkt. 7.2.2.1, om, at nævnet i 2014 havde revideret sin praksis i sager, hvor plejepersonale mv. kommer til skade i arbejdstiden.

Revideringen havde til formål at bringe nævnets praksis i bedre overensstemmelse med både ordlyden af offererstatningslovens § 10, stk. 1, om (rettidig) politianmeldelse og med en henstilling fra Folketingets Retsudvalg² i en betænkning afgivet i forbindelse med ændringen af offererstatningsloven i 1985³. Det hedder i henstillingen: "[Retsudvalget] finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse."

Det er nævnets opfattelse, at Retsudvalget ikke med det anførte har tilsigtet en automatisk dispensation fra anmeldelseskravet til plejepersonale mv., der i arbejdstiden bliver udsat for en overtrædelse af straffeloven og i den forbindelse pådrager sig personskade. Således fremgår det af henstillingen, at nævnet i forbindelse med nævnets *samlede* vurdering af, om kravet om politianmeldelse bør fraviges i de *konkrete* sager, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn *kan* tale imod en politianmeldelse.

Nævnets justering af praksis gav efterfølgende anledning til en del debat. Det skyldtes blandt andet, at der blandt de berørte personalegrupper opstod usikkerhed om, hvorvidt de nu i alle tilfælde skulle foretage politianmeldelse, hvis de var blevet udsat for vold i forbindelse med deres arbejde, for at kunne få erstatning efter offererstatningsloven. Nævnet skal i den anledning understrege, at det hverken er eller har været tilfældet. Der er således fortsat vide muligheder for dispensation fra kravet om politianmeldelse, hvis man tilføjer gruppen af plejepersonale mv., forudsat at der er behandlingsmæssige og/eller pædagogiske hensyn at tage til den pågældende skadevolder.

² Folketingstidende 1984-85, Tillæg B, sp. 1355.

³ Lov nr. 233 af 6. juni 1985.

Med henblik på at skabe større klarhed over praksis anførte nævnet herefter blandt andet følgende i en notits på nævnets hjemmeside (www.erstatningsnaevnet.dk) den 01-09-2015:

"Nævnets praksis

Nævnet har siden [Retsudvalgets henstilling] fulgt – og følger fortsat – henstillingen fra Folketingets Retsudvalg ved behandling af sager om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden. Nævnet inddrager således også i dag i sagsbehandlingen, om der i forbindelse med manglende (rettidig) politianmeldelse er pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn, der taler herfor.

Nævnet er imidlertid med tiden blevet opmærksom på, at den manglende politianmeldelse i sager om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden i en del tilfælde ikke skyldes pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn. Baggrunden for den manglende (rettidige) politianmeldelse kan i stedet f.eks. være, at den ansatte ikke ønskede forholdet anmeldt, at den ansatte eller arbejdspladsen kun anså tilskadekomsten for en arbejdsskade eller ikke betragtede det som sandsynligt, at den pågældende beboer, elev mv. ville blive straffet. I nogle tilfælde er der blot ikke kutyme for anmeldelse på arbejdspladsen.

Med henblik på til stadighed at træffe afgørelser i så nær overensstemmelse som muligt med lovgivningsmagtens intentioner, som disse er kommet til udtryk i udformningen af offererstatningslovens § 10, stk. 1, om (rettidig) politianmeldelse og henstillingen fra Folketingets Retsudvalg, søger Erstatningsnævnet imidlertid nu som anført i nævnets årsberetning for 2014 i de enkelte sager oplyst, om der rent faktisk – som forudsat af Folketingets Retsudvalg – konkret har gjort sig pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn gældende, der taler imod (rettidig) politianmeldelse.

Hvor det konkret er tilfældet, dispenserer nævnet – som hidtil – fra anmeldelseskravet. Hvor det ikke er tilfældet, finder nævnet derimod ikke grundlag for – eller hjemmel til – at dispensere fra anmeldelseskravet i § 10, stk. 1. Nævnet anser det således ikke (længere) i sig selv som tilstrækkelig dokumentation for, at de af Retsudvalget omtalte hensyn gør sig gældende, at ansøgeren er f.eks. en pædagog, der er kommet til skade i arbejdstiden.

Det bemærkes i øvrigt for god ordens skyld, at nævnet fortsat påtænker at dispensere fra anmeldelseskravet i sager, hvor tilskadekomsten ligger forud for offentliggørelsen af Erstatningsnævnets årsberetning for 2014 (den 30-06-2015), hvis det godtgøres, at nævnets hidtidige praksis i disse sager er årsagen til en sen eller manglende politianmeldelse i den konkrete sag.

Generelle bemærkninger

På et mere generelt plan skal Erstatningsnævnet bemærke, at det er nævnets fornemmelse, at der over årene er sket en udvikling, således at nævnet i dag i videre omfang end tidligere ser, at der er sket politianmeldelse og domfældelse i sager, hvor plejepersonale mv. er kommet til skade i arbejdstiden, fordi f.eks. en patient eller en elev har opført sig voldsomt, truende eller decideret voldeligt.

Denne udvikling indebærer, at disse ansatte får mulighed for via adhæsiionsprocessen at få behandlet deres erstatningskrav ved domstolene.

Udviklingen indebærer samtidig, at de beboere, elever mv., der af et plejepersonale mv. anklages for at have begået en straffelovsovertrædelse, i videre omfang får deres sager behandlet i det strafferetlige system, hvor de sikres inddragelse og juridisk bistand under sagens behandling, i stedet for at sagerne alene behandles ved Erstatningsnævnet, hvor de pågældende risikerer at blive "fundet skyldige" i en straffelovsovertrædelse uden at være parter i sagen og uden juridisk bistand.

Det bemærkes i denne sammenhæng endvidere for god ordens skyld, at den omstændighed, at plejepersonale mv. undlader at foretage politianmeldelse af en beboer, elev mv., som udgangspunkt ikke er det samme som, at der ikke vil blive ført en sag mod den pågældende beboer, elev mv. I medfør af offererstatningslovens § 17 indtræder staten nemlig – i det omfang der ydes erstatning – i den skadelidtes krav mod skadevolderen. I sager, hvor Erstatningsnævnet tilkender et plejepersonale mv. erstatning, vil staten derfor som udgangspunkt efterfølgende søge den udbetalte erstatning inddrevet fra den pågældende beboer, elev mv."

Justitsministeriet har i tæt samarbejde med Erstatningsnævnet og FOA, FTF, BUPL, Danmarks Lærerforening, Dansk Sygeplejeråd, Dansk Socialrådgiverforening, Socialpædagogernes Landsforbund, Forældrenes Landsforening, Skole og Forældre, KL, Moderniseringsstyrelsen og Danske Regioner udarbejdet vejledning nr. 9376 af 27-04-2016 om offererstatning i sager om forbrydelser mod plejepersonale, pædagoger, socialpædagoger, lærere og andre personalegrupper med særlige støtte- og omsorgsfunktioner mv. Vejledningen skaber klarhed over, hvornår der skal ske politianmeldelse i sager, hvor lærere pædagoger, plejepersonale mv. udsættes for en forbrydelse i forbindelse med deres arbejde. Vejledningen er tilgængelig via nævnets hjemmeside og Retsinformation (www.retsinformation.dk). Vejledningen indeholder blandt andet eksempler på konkrete pædagogiske og/eller pædagogiske hensyn, der kan begrunde dispensation fra anmeldelseskravet, samt eksempler på forhold der ikke kan begrunde dispensation.

Nævnet er i lyset af den reviderede praksis blevet stævnet i syv konkrete sager. De tre første sager er hovedforhandlet, og yderligere en sag forventes at være hovedforhandlet på tidspunktet for beretningens afgivelse. Der er alene afsagt dom i én af de hovedforhandlede sager, og i den sag – som blev behandlet i byretten af tre dommere – blev Erstatningsnævnet frifundet. Retten har i dommen anført følgende om nævnets reviderede praksis:

”Kravet om, at der skal ske politianmeldelse inden 72 timer, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 1, finder også anvendelse, hvor skadevolderen er under 15 år, og derfor ikke kan forventes straffet.

Efter det oplyste blev [ansøger] samme dag, som episoden havde fundet sted, undersøgt først hos egen læge og dernæst på sygehuset, hvor der blev foretaget en CT-skanning, og hun blev straks sygemeldt. Hun har derfor ikke med føje kunnet antage, at hun ikke ville lide noget tab, eller at tabet kun ville være bagatelagtigt. Endvidere har [ansøger] ikke med rimelighed kunne gå ud fra, at forbrydelsen ville blive anmeldt fra anden side.

Det kan lægges til grund, at Erstatningsnævnets praksis for at meddele dispensation efter offererstatningslovens § 10, stk. 2, forud for den praksisændring, der blev offentliggjort i nævnets årsberetning for 2014, ikke har været årsag til eller i øvrigt haft betydning for, at der ikke skete politianmeldelse af den episode, der fandt sted 3. marts 2014.

Retten finder, at Erstatningsnævnets ændring af praksis har fornøden lovhjemmel i offererstatningslovens § 10. Praksisændringen havde til formål, at nævnets praksis skulle komme i bedre overensstemmelse med offererstatningsloven og forarbejderne til loven, hvorefter der kun kan dispenseres fra anmeldelseskravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, hvis forholdene i det enkelte, konkrete tilfælde taler herfor. Retten finder, at denne ændring af praksis er sagligt begrundet.

[Ansøger] er derfor alene berettiget til dispensation i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 2, hvis der forelå sådanne konkrete pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn vedrørende skadevolder eller hændelsen, at der på det grundlag var anledning til at set bort fra kravet i § 10, stk. 1, om anmeldelse til politiet inden for 72 timer.”

Fra nævnets praksis på området kan fra 2015 endvidere henvises til følgende sager:

N.j.nr. 14-520-06097 Ansøger blev under sit arbejde på en særligt sikret, lukket retspsykiatrisk afdeling udsat for overfald, idet en patient tog halsgreb på ham, så de begge væltede om på gulvet. Ansøger pådrog sig i den forbindelse skader og blev sygemeldt. Arbejdsgiveren oplyste i en udtalelse til Erstatningsnævnet, at episoden efter en afvejning af pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn samt patientens retlige status ikke blev anmeldt til politiet. Ansøger anmeldte ca. 6 måneder efter hændelsestidspunktet selv hændelsen til politiet, idet han dog ikke ønskede en egentlig anmeldelse, men blot en registrering. Der blev således ikke indledt en politimæssig efterforskning, da ansøger ikke ønskede, at politiet foretog sig yderligere i sagen.

Nævnet fandt, at hændelsen var omfattet af offererstatningsloven, idet det blev lagt til grund, at ansøger havde været udsat for en straffelovs-overtrædelse, jf. offererstatningslovens § 1.

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er det imidlertid en betingelse for at få erstatning fra staten, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer. Nævnet kan dog se bort fra en senere politianmeldelse, hvis forholdene taler for det, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2. For så vidt angår voldelige eller trusselsagtige situationer inden for plejesektoren og visse dele af behandlings- og undervisningssektoren for børn og unge mv. følger nævnet en henstilling i en betænkning, afgivet den 09-05-1985, Folketingstidende 1984-85, Tillæg B, sp. 1355, fra Folketingets Retsudvalg i forbindelse med lovændringen i 1985, hvorved der indførtes retskrav på erstatning efter offererstatningsloven. Det fremgår af henstillingen: "[Retsudvalget] finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse."

Patientens retlige status kunne ikke begrunde dispensation i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 2, jf. stk. 1. Nævnet fandt imidlertid alligevel grundlag for at se bort fra den manglende politianmeldelse (registrering hos politiet kan ikke anses for at være en politianmeldelse i offererstatningslovens § 10's forstand), idet baggrunden herfor efter det af arbejdsgiveren oplyste var behandlingsmæssige og pædagogiske hensyn. Nævnet tog herefter sagen under behandling og tilkendte ansøger godtgørelse for svie og smerte.

N.j.nr. 14-520-05668 Under sit arbejde som pædagog blev ansøger udsat for slag og eventuelt spark af en 13-årig autistisk dreng med svær mental retardering. Hændelsen var ikke politianmeldt, hvilket arbejdsgiver havde oplyst skyldtes pædagogiske og behandlingsmæssige årsager, herunder at barnet på hændelsestidspunktet alene var 13 år. Ansøger blev sygemeldt fra sit arbejde umiddelbart efter hændelsen, og hun kom ikke tilbage i arbejde. Som følge heraf søgte ansøger blandt andet om godtgørelse for svie og smerte for en lang sygeperiode.

Nævnet fandt hændelsen omfattet af offererstatningslovens § 1 og dispenserede for den manglende politianmeldelse i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 2. Nævnet lagde i den forbindelse arbejdsgiverens oplysninger til grund om, at der *udover* skadevolders alder, der netop ikke er et konkret, individuelt pædagogisk og/eller behandlingsmæssigt hensyn, havde gjort sig relevante konkrete, individuelle behandlingsmæssige og/eller pædagogiske hensyn gældende i relation til skadevolder.

Nævnet fandt, at ansøgers lange sygeperiode – ud over en skønsmæssigt fastsat periode på syv dage – ikke kunne tilskrives den pågældende hændelse. Nævnet lagde vægt på, at ansøger i en 2-årig periode forud for

den pågældende hændelse havde oplevet et gradvis mere stressende arbejdsmiljø med voldsomme fysiske episoder, og at ansøger forud for hændelsen havde fået symptomer på stress og fået det tiltagende psykisk dårligt. Nævnet lagde videre vægt på, at Arbejdsskadestyrelsen havde anerkendt ansøgers psykiske følger som en erhvervssygdom. Der var endvidere ingen dokumentation for, at hændelsen var årsagen til den efterfølgende psykiske tilstand og den lange sygeperiode. Nævnet lagde på denne baggrund til grund, at ansøger allerede forud for den pågældende hændelse var betydeligt psykisk påvirket af sit arbejde, og at den pågældende hændelse alene var den udløsende faktor for ansøgers efterfølgende lange sygemelding. Da ansøger var blevet ramt af slag og eventuelt spark, fandt nævnet, at der skønsmæssigt kunne tilkendes en godtgørelse for svie og smerte på syv dage.

N.j.nr. 14-520-04830 Under sit arbejde som pædagog på et botilbud til voksne personer med varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne blev ansøger bidt i benet af skadevolder. Ansøger var ansat i et specialprojekt for A, der er autist, har tilknytningsvanskeligheder og manglende impulsstyring samt et meget lavt udviklingstrin svarende til en 2-årig. Skadevolder er endvidere selvskadende, udadreagerende og uden sprog.

Ved hændelsen blev A udadreagerende, da han nægtedes adgang til legepladsen. Ansøger og dennes kollega foretog derfor en magtanvendelse, under hvilken A bed ansøger i benet.

Hændelsen blev ikke politianmeldt. Ansøgers arbejdsgiver oplyste herom over for nævnet, at A havde et meget lavt udviklingstrin på ca. 2 år, og at det ikke ville være pædagogisk forsvarligt, hvis A skulle konfronteres med politiet. Nævnet fandt på denne baggrund grundlag for at dispensere fra kravet om politianmeldelse, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2, jf. stk. 1.

Henset til det miljø, som hændelsen foregik i, samt til at der var tale om en magtanvendelsessituation, fandt nævnet imidlertid ikke, at der var tale om en så kvalificeret og retsstridig handling fra skadevolders side, at der var tale om en straffelovsovertrædelse. Nævnet afslog derfor ansøgers ansøgning om erstatning under henvisning til offererstatningslovens § 1.

N.j.nr. 15-520-06290 Under sit arbejde som støttepædagog på en institution for personer med fysiske handicaps blev ansøger umotiveret slået flere gange i ansigtet og på kroppen af skadevolder. Efter episoden udfyldte ansøger et belastningsskema og krydsede af ved "nej" til, om der skulle ske politianmeldelse. Arbejdsgiver oplyste, at arbejdsgiver ikke havde anmeldt forholdet på grund af ansøgers afkrydsning ved "nej" og på grund af forholdets karakter. Ansøger anmeldte ca. 1 år efter episoden forholdet til politiet, da det – i forbindelse med afhøring til en anden voldsepisode begået på institutionen mod ham – stod ham klart, at forholdet ikke var anmeldt.

Politiet sigtede efterfølgende skadevolder for vold mod ansøger og beskikkede en forsvarer for ham. Politiet meddelte skadevolder et tiltalefrafald under henvisning til, at skadevolder efter at have begået forholdet mod ansøger, var dømt i en anden straffesag og ikke kunne antages at ville have fået en strengere straf, hvis ansøgers forhold havde været taget med under dommen. Et tiltalefrafald indebærer, at den pågældende betragtes som skyldig i det pågældende forhold, og tiltalefrafaldet noteres på straffeattesten.

Nævnet fandt ikke at kunne lægge til grund, at den manglende politianmeldelse skyldtes pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn til skadevolder. Nævnet fandt imidlertid alligevel grund til at dispensere fra den sene politianmeldelse i medfør af § 10, stk. 2. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at nævnet efter fast praksis dispenserer fra kravet om politianmeldelse, hvis der bliver afsagt en fældende dom i sagen. I denne sag blev der ganske vist ikke afsagt en fældende dom, men det skyldtes alene straffeprocessuelle omstændigheder. Der var således i sagen gjort op med skyldsspørgsmålet, ligesom nævnet lagde til grund, at skadevolder – hvis ikke de pågældende omstændigheder havde gjort sig gældende – ville være blevet dømt i sagen.

N.j.nr. 15-520-06489 Ansøger blev den 07-08-2014 under sit arbejde som sygeplejerske på en psykiatrisk afdeling slået med knyttet næve flere gange på siden af ansigtet af en psykotisk patient. Ansøger udviklede tegn på hjernerystelse og blev sygemeldt.

Ansøger rettede den 15-08-2014 henvendelse til politiet via e-mail med henblik på anmeldelse af episoden. Det fremgik, at ansøger ønskede at foretage politianmeldelse, da hun var blevet klar over, at en ansøgning om erstatning ved Erstatningsnævnet kun kunne imødekommes, hvis forholdet var politianmeldt. Politiet kontaktede den 08-10-2014 telefonisk ansøger, som oplyste, at hun efter nærmere overvejelse og drøftelse med arbejdsgiveren ønskede at frafalde anmeldelsen.

Ved ansøgning af 16-02-2015 til Erstatningsnævnet oplyste ansøger, at baggrunden for den manglende politianmeldelse var, at afdelingssygeplejersken og oversygeplejersken ikke mente, at der var grund til at politianmelde hændelsen, idet skadevolder stod til en længere dom og muligvis udvisning af landet. Arbejdsgiveren oplyste nævnet om, at hændelsen ikke blev politianmeldt, fordi der var tale om en svært psykotisk patient, der var dømt til anbringelse.

Nævnet besluttede at afslå ansøgningen, da forholdet ikke var politianmeldt inden 72 timer, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 1. Nævnet fandt ikke grundlag for at se bort fra fristen i offererstatningslovens § 10, stk. 1, jf. stk. 2. Nævnet lagde vægt på, at der ikke fra arbejdsgivers side var oplyst om konkrete, individuelle pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn vedrørende skadevolder eller episoden, som skulle tale imod politianmeldelse. Nævnet lagde endvidere vægt på, at den manglende

fastholdelse af politianmeldelsen havde medført, at der ikke forelå forklaringer fra vidner eller andre, der havde overværet eller overhørt hændelsen. Skadevolder eller dennes eventuelle værge var efter det oplyste heller ikke senere blevet konfronteret med, at ansøger betegnede skadevolders handling ved hændelsen som en straffelovsovertrædelse.

N.j.nr. 14-520-05719 Ansøger var ansat på en institution for voksne fysisk og psykisk udviklingshæmmede. Ansøger var på vej til at klippe et lamelgardin ned, som skadevolder (A) var meget optaget af, da A greb fat i ansøger ved halsudskæringen i hendes trøje og i hendes arme og hænder. A ville ikke give slip, og han greb hårdere fat i både arme og hænder, da ansøger gjorde modstand. Det lykkedes ikke for et par tililende kollegaer at få A til at slippe sit greb. Først da A tabte sine briller, lykkedes det at aflede A's opmærksomhed, således at ansøger slap fri af grebet. Efterfølgende var A meget urolig og ophidset, indtil en leder kom til stede og fulgte A tilbage til A's værelse. A er udviklingshæmmet med Downs Syndrom, og han har ikke noget sprog.

Ansøger søgte som følge af episoden Erstatningsnævnet om godtgørelse for svie og smerte. Nævnet besluttede at afslå ansøgningen, idet forholdet ikke var anmeldt til politiet inden 72 timer (offererstatningslovens § 10), og idet det ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at skaden var sket ved en overtrædelse af straffeloven (offererstatningslovens § 1).

Vedrørende § 10 lagde nævnet vægt på, at ansøger først politianmeldte forholdet efter halvanden måned, og at der ikke var oplysninger om konkrete, individuelle pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn vedrørende A eller episoden, som havde talt imod en rettidig politianmeldelse. Nævnet lagde videre vægt på, at ansøger ville have kunnet anmelde episoden på et tidligere tidspunkt, og at det i sidste ende er ansøgers – og ikke arbejdsgiverens – ansvar, om forholdet anmeldes rettidigt til politiet.

Vedrørende § 1 fandt nævnet efter en samlet gennemgang af sagen ikke, at det med tilstrækkelig sikkerhed var godtgjort, at A ved den oplyste episode havde overtrådt straffelovens § 119 eller andre straffelovsbestemmelser. Nævnet lagde vægt på, at A holdt godt fast i ansøger, men at han hverken slog, sparkede, nev eller lignende, samt at ansøger efter det oplyste heller ikke fik fysiske mærker som følge af episoden. Nævnet lagde endvidere vægt på, at A ikke har noget sprog, og at hans eneste kommunikationsform derfor er at tage fat i personalets håndled/arme, og at han, hvis han ikke bliver efterkommet i et ønske, holder fast i arm(e) og/eller halskraven. Nævnet fandt herefter ikke, at A's handling – selv hvis det lagdes til grund, at den var udført med forsæt til en strafbar handling – kunne betegnes som retsstridig og kvalificeret.

7.6.2 Offererstatningslovens § 1

Hvis nævnet finder grundlag for at dispensere fra kravet om (rettidig) politianmeldelse, skal nævnet herefter vurdere, om forholdet kan anses for omfattet af offererstatningsloven, dvs. om ansøgeren har pådraget sig en personskade som følge af en straffelovsovertrædelse.

Det kan imidlertid være en vanskelig vurdering at foretage i disse sager. Det skyldes, at manglende politianmeldelse af et hændelsesforløb selvsagt også betyder, at der ikke foretages politimæssig efterforskning, herunder afhøring af relevante personer/vidner. Da nævnet ofte først modtager en ansøgning om erstatning et godt stykke tid efter, at hændelsen har fundet sted, kan det endvidere være vanskeligt at få en brugbar udtalelse fra ledelsen eller andre om det præcise hændelsesforløb. Der kan således være sket udskiftninger blandt personalet, der medfører, at ingen kender nærmere til sagen, ligesom manglende optegnelser af hændelsen hos arbejdsgiveren fra ansøgeren eller andre kan gøre det vanskeligt for institutionen at komme det nærmere. Grundet manglende politianmeldelse vil der endvidere ofte ikke foreligge en forklaring om episoden fra den udpegede skadevolder, herunder om hvordan den pågældende stiller sig i forhold til at skulle have begået en straffelovsovertrædelse. Det betyder, at Erstatningsnævnet i disse sager ofte kun har ansøgerens egen forklaring om hændelsen som afgørelsesgrundlag.

Dette kan være medvirkende til, at Erstatningsnævnet ikke med tilstrækkelig sikkerhed vil kunne anse skadevolders adfærd for en straffelovsovertrædelse, hvorefter skadelidtes tilskadekomst ikke kan anses for omfattet af offererstatningsloven. Er en ansøgning om erstatning indgivet lang tid efter den episode, der har udløst erstatningskravet, og understøttes ansøgerens beskrivelse af episoden ikke af optegnelser eller notater, der er gjort umiddelbart efter eller i forbindelse med denne, kan nævnet således normalt ikke anse det for godtgjort, at ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse.

Kun hvor der er tale om en konkret hændelse, der udgør en klar overtrædelse af straffeloven fra f.eks. patientens/elevens side, kan tilskadekomsten dækkes efter offererstatningsloven. Det indebærer, at den strafbare handling skal være af en vis *kvalificeret art*, at handlingen skal være *retsstridig*, og at der skal foreligge fornødent *forsæt* (handlingen skal populært sagt være "*villet*"). Skader opstået inden for pleje-, behandlings- og undervisningssektoren, hvor der alene er tale om f.eks. småtjatteri eller almindelig modstand i forbindelse med en fastholdelsessituation, vil normalt ikke udgøre en strafbar handling, som kan medføre dækning efter offererstatningsloven.

Nævnet tager i hvert enkelt tilfælde stilling til den konkrete situation, herunder om skadevolder befandt sig i en sådan psykisk eller fysisk tilstand, at hændelsen ikke kan vurderes at gå ud over, hvad den ansatte i kraft af sit virke som f.eks. plejer eller pædagog kan forvente i situationen. Det kan i den forbindelse også tillægges betydning, hvis en hændelse af institutionen anses som så dagligdags, at den ikke politianmeldes, og den i et vist omfang skyldes arbejdets tilrettelæggelse, eller hvis hændelsen skyldes ansøgers manglende efterlevelse af retningslinjerne for håndteringen af den pågældende patient/elev mv. Det kan også indgå i vurderingen, om episoden har fundet sted i et miljø, hvor der normalt er mere fysisk kontakt mellem de involverede personer, end det er sædvanligt andre steder i samfundet. Det kan

f.eks. være tilfældet i arbejdet med skolebørn, på plejehjem eller andre institutioner, herunder med særligt plejkrævende borgere.

Fra nævnets praksis kan f.eks. henvises til **n.j.nr. 15-520-06684**:

Ansøger var ansat på en institution for børn og unge med særlige behov. I forbindelse med sit arbejde sprang den 11-årige skadevolder, som var en dreng med autisme og ADHD, under et affektudbrud op på nakken af ansøger. Ansøger pådrog sig herved en pludselig overbelastning af nakkemuskulatur. Både ansøger selv samt ansøgers arbejdsplads havde om hændelsesforløbet forklaret, at skadevolder handlede i affekt, idet han havde givet udtryk for, at han ikke ønskede at være på institutionen. Han havde i forbindelse hermed lagt møblerne ned og lagt sig på gulvet og udtrykt, at han ville hjem. Ansøger forsøgte herefter at komme i kontakt med skadevolder og placerede sig foran ham på hug, hvorefter skadevolder pludselig sprang op og henover ansøger, imens han satte af ved at slå hænderne i nakken på ansøger.

Nævnet fandt efter en samlet gennemgang af sagen, at det ikke med tilstrækkelig sikkerhed var godtgjort, at skadevolder havde overtrådt straffeloven, idet nævnet lagde vægt på, at det var tvivlsomt, om skadevolder var fuldt ud klar over konsekvenserne af den handling, som han foretog, ligesom nævnet fandt det tvivlsomt, at de objektive betingelser om, at den skadevoldende handling skal være retsstridig og kvalificeret, var opfyldt. Afslag blev herefter givet efter offererstatningslovens § 1.

Nævnet bemærkede endvidere, at forholdet ikke var anmeldt til politiet, men at nævnet ikke i sagen havde taget stilling til, om der kunne dispenseres for den manglende politianmeldelse, allerede fordi der skulle meddeles afslag i medfør af offererstatningslovens § 1.

Nævnet kan herudover henvise til **n.j.nr. 14-520-04830** og **n.j.nr. 14-520-05719**, som begge er nævnt ovenfor under pkt. 7.6.1.

7.7 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 11 A - RETSKRAV

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, betaler nævnet erstatning i overensstemmelse med en eventuel dom om erstatningsspørgsmålet. Efter § 11 a, stk. 2, gælder dette dog ikke, hvis skadevolderen har anerkendt ansøgerens erstatningskrav, og kravet derfor ikke er prøvet af retten.

Offererstatningslovens § 11 a har stor praktisk betydning for nævnet. Reglen i stk. 1 er medvirkende til, at nævnet kan afgøre et stort antal sager umiddelbart i forbindelse med modtagelsen, hvorimod reglen i stk. 2 medfører, at nævnet i andre sager må foretage en selvstændig sagsbehandling, selv om erstatningsspørgsmålet har været bragt frem under straffesagen.

I nogle tilfælde forholder retten sig materielt til et fremsat krav, selv om kravet er anerkendt størrelsesmæssigt af skadevolder. I sådanne sager vil nævnet som udgangspunkt behandle kravet som et retskrav.

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 3, kan nævnet uanset reglen i offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, tilkende en ansøger en højere erstatning end fastsat ved dommen, hvis omstændighederne taler for det. Denne bestemmelse er dog uhyre sjældent brugt. Se f.eks. årsberetningen for 2003, pkt. 7.5, og årsberetningen for 2013, pkt. 7.6.

7.8 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13 – 2-ÅRSFRISTEN

Offererstatningslovens § 13 har siden lovens ikrafttræden i oktober 1976 og frem til 01-07-2011 haft følgende ordlyd:

“§ 13. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde.”

Ved lov nr. 412 af 09-05-2011 blev der med virkning fra 01-07-2011 indsat et nyt stykke 2 og 3 i § 13:

“Stk. 2. Hvis der i sagen er afsagt dom, regnes fristen i stk. 1, fra dommen var endelig. Hvis politiet har efterforsket sagen, uden at der efterfølgende er rejst straffesag, regnes fristen fra tidspunktet for politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen.

Stk. 3. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, hvis nævnet tidligere har behandlet erstatningskrav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse og det nye krav fremsættes, mere end 2 år efter at ansøgeren indså eller burde indse eksistensen af dette krav, medmindre der foreligger særlige grunde.”

Erstatningsnævnet kan, som det fremgår ovenfor, efter offererstatningslovens § 13, stk. 1, ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde. Hvis der er afsagt dom i sagen, regnes fristen, fra straffedommen var endelig. Hvis politiet har efterforsket sagen, uden at der efterfølgende er rejst straffesag, regnes fristen fra tidspunktet for politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen, jf. stk. 2.

Fra nævnets praksis i 2015 kan nævnes følgende sag:

N.j.nr. 14-520-05510 Ansøger var ansat i en bank, der kort efter lukketid blev udsat for bankrøveri, ved at to hætteklædte personer slog et vindue i stykker, hvorfra de gik ind i banken, gik hen til kassen og tømte den. Røverne var bevæbnede med koblen, og de forholdte sig tavse under hele røveriet.

Nævnet modtog ansøgningen om erstatning over to år efter, at dommen i sagen var endelig. Nævnet lagde imidlertid til grund, at ansøger havde

indleveret ansøgningen rettidigt til politiet, hvor den var blevet forlagt. Nævnet betragtede derfor ansøgningen som rettidigt indgivet, jf. offererstatningslovens § 13.

Nævnet tog herefter sagen under behandling, men meddelte ansøger afslag på erstatning i medfør af offererstatningslovens § 1. For nærmere herom se pkt. 7.2.3 om direkte og indirekte skadelidte, hvor sagen også er omtalt.

Hvis en ansøger har været repræsenteret af en bistandsadvokat under sagens behandling i retten, kan denne være ansvarlig, hvis sagen ikke bliver indgivet rettidigt til nævnet. Bistandsadvokatens opgaver er beskrevet blandt andet i betænkning 1102/1987 om forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, side 42. Heraf fremgår følgende: "At bistå ved opgørelse af den forurettedes erstatningskrav og eventuelt søge erstatning betalt af det offentlige via erstatningsnævnet." Nævnet finder derfor i sager, hvor ansøgeren har været bistået af en bistandsadvokat, som altovervejende udgangspunkt ikke grundlag for at dispensere fra 2-årsfristen i offererstatningslovens § 13, stk. 1 og 2.

Som et eksempel på et tilfælde, hvor der alligevel helt undtagelsesvist var grundlag for at dispensere, kan nævnet henvise til følgende sag:

N.j.nr. 15-520-06468 To skadevoldere blev i 2004 dømt for at have slået ansøgers far ihjel. Ansøger var på daværende tidspunkt 18 dage gammel og blev i retten tilkendt ca. 215.000 kr. i forsørgertabserstatning. Nævnet modtog først en ansøgning om erstatning 7 år efter domsafsigelsen. Nævnet meddelte herefter ansøger afslag på erstatning under henvisning til offererstatningslovens § 13. Nævnet bemærkede i den forbindelse, at der under straffesagen var beskikket en bistandsadvokat for ansøger, som skulle varetage ansøgers interesser, herunder de erstatningsretlige interesser. Den sene anmeldelse af erstatningskravet over for nævnet kunne være en ansvarspådragende fejl fra advokatens side, hvorfor nævnet samtidig henviste ansøger og den tidligere bistandsadvokat til at anmelde sagen over for advokatens ansvarsforsikringselskab.

Ansøger stævtede efterfølgende nævnet med påstand om, at nævnet skulle se bort fra fristoverskridelsen. Retten gav ansøger medhold heri og hjemviste sagen til fornyet behandling i nævnet. Retten fandt, at der var særlige grunde til, at nævnet uanset fristoverskridelsen burde behandle sagen. Retten lagde i den forbindelse vægt på, at fristoverskridelsen skyldtes, at ansøgers beskikkede bistandsadvokat undlod at indbringe sagen for nævnet og heller ikke orienterede ansøgers værge om muligheden herfor. Den pågældende bistandsadvokat var efterfølgende ophørt med at drive advokatvirksomhed, og der var i anledning af sagen afsagt en udeblivelsesdom over ham. Men da han ikke længere fungerede som advokat, var han heller ikke længere dækket af en ansvarsforsikring.

Retten lagde endvidere vægt på, at ansøgers værge (mor) med nogen føje var af den opfattelse, at det i retten tilkendte beløb var båndlagt, og at værgeren i de efterfølgende år forsøgte at skaffe sig nærmere oplysning herom. Da værgeren i 2011 blev bekendt med den rette sammenhæng, indbragte hun sagen for nævnet.

Nævnet tilkendte efterfølgende ansøger forsørgertabserstatning i overensstemmelse med dommen, idet kravet dog først blev forrentet fra det tidspunkt, hvor kravet blev fremsat over for nævnet.

Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, hvis nævnet tidligere har behandlet erstatningskrav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse, og det nye krav fremsættes mere end 2 år efter, at ansøgeren indså eller burde indse eksistensen af dette krav, medmindre der foreligger særlige grunde, jf. § 13, stk. 3.

Et selvstændigt spørgsmål i den forbindelse er, om fristen i offererstatningslovens § 13, stk. 3, kan løbe fra et tidligere tidspunkt end fristen i bestemmelsens stk. 1, jf. stk. 2. Det har været temaet for nogle sager i 2015. Se i den forbindelse følgende sager:

N.j.nr. 13-520-01839 Ansøger blev den 04-05-2012 udsat for et overfald. Den 25-06-2013 blev den tiltalte i straffesagen frifundet af retten. Erstatningsnævnet besluttede, at overfaldet var omfattet af offererstatningsloven, idet nævnet lagde til grund, at overfaldet så var begået af en ukendt skadevolder. Ved afgørelser af 25-10-2013 og 07-02-2014 tilkendte nævnet ansøger godtgørelse for svie og smerte samt erstatning for medicinudgifter. Den 14-08-2014 forelagde nævnet sagen for Arbejds-skadestyrelsen med henblik på styrelsens vurdering af ansøgers eventuelle varige mén og erhvervsevnetab. Den 16-09-2014 fremsatte ansøger for første gang et krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste over for nævnet. Kravet vedrørte perioden fra den 05-05-2012 og frem.

Erstatningsnævnet lagde til grund, at ansøger allerede den 05-05-2012 havde indset eller burde have indset, at han havde et krav vedrørende tabt arbejdsfortjeneste. Efter en ordlydsfortolkning af offererstatningslovens § 13, stk. 3, var kravet derfor "forældet" allerede den 05-05-2014, dvs. før kravet blev fremsat over for nævnet. Nævnet fandt imidlertid, at fristen efter § 13, stk. 3, tidligst kunne løbe fra det tidspunkt, hvor fristen efter § 13, stk. 1, jf. stk. 2, løb, dvs. i den konkrete sag fra endelig dom den 25-06-2013. Da kravet var fremsat mindre end to år efter, at der var afsagt dom i sagen, fandt nævnet således ikke, at kravet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste var "forældet". Nævnet tog herefter kravet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste under behandling.

N.j.nr. 13-520-02415 Ansøger blev den 31-08-2012 udsat for et overfald. Den 25-10-2012 opgav politiet sigtelsen mod den mistænkte skadevolder og indstillede efterforskningen i sagen. Den 18-02-2013 modtog Erstatningsnævnet sagen fra politiet, og den 26-11-2013 modtog Erstatningsnævnet en ansøgning om godtgørelse for varigt mén. Den 10-01-

2014 afslog nævnet ansøgningen om godtgørelse. Den 03-09-2014 afslog nævnet at tilkende ansøger erstatning for advokatomkostninger. Den 14-09-2014 underskrev ansøger et ansøgningsskema, som politiet modtog den 02-10-2014 og videresendte til nævnet. I ansøgningsskemaet søgte ansøger blandt andet om godtgørelse for svie og smerte for tiden efter overfaldet den 31-08-2012. Dette krav var ikke tidligere gjort gældende af ansøger eller dennes advokat.

Erstatningsnævnet lagde til grund, at ansøger allerede den 01-09-2012 var bekendt med kravet om godtgørelse for svie og smerte. Efter en ordlydsfortolkning af offererstatningslovens § 13, stk. 3, var kravet derfor "forældet" allerede den 01-09-2014, dvs. før kravet blev fremsat over for nævnet. Nævnet fandt imidlertid, at fristen efter § 13, stk. 3, tidligst kunne løbe fra det tidspunkt, hvor fristen efter § 13, stk. 1, jf. stk. 2, løb, dvs. i den konkrete sag fra politiets indstilling af efterforskningen den 25-10-2012. Da kravet var fremsat mindre end to år efter politiets afgørelse om at indstille efterforskningen, fandt nævnet således ikke, at kravet om godtgørelse for svie og smerte var "forældet". Nævnet tog herefter kravet under behandling.

Spørgsmålet om, hvornår fristen i offererstatningslovens § 13, stk. 3, skal regnes fra, var også aktuelt i **n.j.nr. 15-520-07188**:

Ansøger blev den 07-07-2011 udsat for et overfald. Den 15-12-2011 blev den tiltalte i straffesagen dømt i retten, og den 05-11-2012 modtog nævnet ansøgers ansøgning om erstatning, herunder om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i perioden fra den 07-07-2011 til den 08-07-2011, i alt 9.500 kr. Ved afgørelse af 17-12-2012 anmodede nævnet ansøger om at indsende dokumentation for kravet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Nævnet modtog herefter forskelligt materiale fra ansøger. Ved afgørelse af 14-06-2013 afslog nævnet imidlertid ansøgers ansøgning, da nævnet ikke i tilstrækkelig grad fandt det dokumenteret, at ansøger havde lidt et tab som følge af tilskadekomsten.

Ved e-mail af 20-05-2015 indsendte ansøger yderligere dokumentation for det fremsatte krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Anmodningen om genoptagelse blev således indgivet næsten 4 år efter tilskadekomsten, godt 3 år og 5 måneder efter, at der blev afsagt dom i sagen, og mere end 2 år og 5 måneder efter, at ansøger blev anmodet om at dokumentere sit krav nærmere.

Erstatningsnævnet fandt, at kravet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste var "forældet", jf. offererstatningslovens § 13, stk. 3. Nævnet lagde til grund, at ansøger allerede den 07-07-2011 indså eller burde have indset sit krav. Nævnet fandt endvidere, at 2-årsfristen i § 13, stk. 3, senest skulle regnes fra den 17-12-2012, hvor nævnet anmodede ansøger om at indsende behørig dokumentation for sit krav. Nævnet fandt således ikke, at der løb en ny 2-årsfrist fra nævnets afgørelse af 14-06-2013, hvor ansøger meddeltes, at den indsendte dokumentation ikke var tilstrækkelig.

De nye bestemmelser i offererstatningslovens § 13, stk. 2 og 3, er reelt en kodificering af Erstatningsnævnets mangeårige praksis. Der henvises i den forbindelse til tidligere årsberetninger, f.eks. årsberetningen for 2010, pkt. 7.7.

Nævnet finder i øvrigt – som også omtalt i nævnets årsberetning for 2014 – anledning til at fremhæve følgende vedrørende samspillet mellem de almindelige forældelsesregler og offererstatningslovens § 13:

Nævnet modtager i stigende omfang henvendelser fra advokater (repræsentanter for ansøgere), som anmoder nævnet om at suspendere en forældelsesfrist. Meget ofte skyldes henvendelsen, at der er forløbet tæt på 3 år siden datoen for tilskadekomsten, hvorfor repræsentanten ønsker at sikre sig, at den almindelige 3-årige forældelse i forældelseslovens § 3 ikke indtræder.

Henvendelser om suspension fremsendes ofte, selv om 2-årsfristerne i offererstatningslovens § 13 endnu ikke er udløbet. Nævnet skal i den anledning bemærke, at "forældelsesfristen" (præklausionsfristen) i offererstatningslovens § 13 er en specialregel for netop offererstatningsområdet, og reglen går derfor forud for forældelseslovens regler. Hvis et krav fremsættes inden for fristerne i § 13, vil nævnet således ikke gøre forældelsesindsigelser gældende, medmindre der er tale om krav vedrørende en mange år gammel hændelse, hvor der, allerede inden ansøgningen om erstatning er fremsat, er indtrådt forældelse efter andre regelsæt, og hvor anmeldelsen til politiet alene indebærer en nærmest illusorisk mulighed for efterforskning og retsforfølgning, eller der er indtrådt absolut forældelse i forhold til kravet (hvilket for fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskade efter de nugældende regler først sker 30 år efter den skadevoldende handlingens ophør). Den absolutte forældelse var tidligere 20 år, jf. følgende sag:

N.j.nr. 13-520-02641 Ansøger blev den 07-08-1987 overfaldet og pådrog sig derved en tandskade. Skadevolder blev den 01-10-1987 dømt for overfaldet. Ansøger rettede i oktober 2013 henvendelse til nævnet og anmodede om erstatning i anledning af, at han skulle have isat en stifttand, da hans implantat, der var indsat som følge af tandskaden, var gået i stykker.

Nævnet lagde til grund, at kravet som udgangspunkt var fremsat rettidigt i henhold til offererstatningslovens § 13. Nævnet afslog imidlertid at erstatte udgiften til stifttanden, idet der var indtrådt absolut forældelse i forhold til kravet. Det følger således af de på skadestidspunktet gældende forældelsesregler – Danske Lov 5-14-4 og lov nr. 274 af 22-12-1908 – at den absolutte forældelsesfrist var 20 år i sager, hvor fordringen var fastslået ved dom – som i ansøgers sag. Det betød, at ansøgers krav mod skadevolder i sagen blev forældet senest 20 år efter dommen af 01-10-1987, det vil sige den 01-10-2007. Den i dag gældende forældelseslov trådte først i kraft den 01-01-2008, og kravet var således ikke omfattet af overgangsreglerne i den nye lov.

Henvendelser om suspension fremsendes ofte også, selv om et krav allerede er fremsat over for nævnet. Det bemærkes i forlængelse heraf, at et krav ikke forældes, mens det er under behandling i nævnet. Hvis der således ikke er indtrådt "forældelse" af et krav i medfør af offererstatningslovens § 13 på tidspunktet for nævnets modtagelse af kravet, indtræder der heller ikke "forældelse" under nævnets behandling af kravet. Det betyder også, at fremsatte krav om godtgørelse for varigt mén og erstatning for erhvervsevnetab, som nævnet har forelagt for Arbejdsskadestyrelsen, heller ikke "forældes", mens sagen er under behandling i Arbejdsskadestyrelsen. I forhold til sådanne krav, der beror på Arbejdsskadestyrelsens udtalelse, vil nævnet endvidere ikke gøre forældelsesindsigelser gældende inden et år efter styrelsens udtalelse. Det betyder imidlertid ikke, at der ikke kan indtræde "forældelse" af andre endnu ikke fremsatte krav. Hvis nævnet tidligere har behandlet erstatningskrav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse, vil det afgørende for, om der indtræder "forældelse" være, om det nye (eller genfremsatte) krav er fremsat mere end 2 år efter, at ansøgeren indså eller burde indse eksistensen af dette krav, medmindre der foreligger særlige grunde. Det følger af offererstatningslovens § 13, stk. 3. Eventuelle yderligere krav bør derfor fremsættes snarest muligt over for nævnet, idet nævnet typisk ikke finder anledning til generelt at suspendere fristen i offererstatningslovens § 13.

7.9 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 14, STK. 1 – SAGENS OPLYSNING FOR NÆVNET

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 14 regulerer sammen med blandt andet nævnets forretningsorden⁴ behandlingen i nævnet af ansøgninger i henhold til offererstatningsloven.

Efter § 14, stk. 1, kan nævnet opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning, herunder ved personligt fremmøde for nævnet, ved i tilfælde af personskade at lade sig undersøge af en læge og om fornødent, eventuelt ved indlæggelse, at lade sig undergive observation og behandling.

I **n.j.nr. 14-520-04784** søgte ansøger om erstatning, efter at hun den 01-09-2012 på et diskotek var blevet tildelt et knytnæveslag i ansigtet, så hun faldt bagover, og kort derefter yderligere et knytnæveslag i ansigtet. Ansøger klagede ifølge skadestueepikrise efterfølgende over smerte i kæbeled, nakke og ryg samt let hovedpine og kvalme.

Ansøger var allerede forud for tilskadekomsten kendt med lænderyg-smerter, hvorfor ansøger i foråret 2012 fik en stivgørende operation af ryggen. Ansøger var som følge af rygsmerterne sygemeldt på tilskadekomsttidspunktet.

Ansøger blev diagnosticeret med "akut belastningsreaktion", ligesom ansøgers læge udtalte i en lægeerklæring, at ansøgers sygeperiode efter tilskadekomsten var en direkte følge af tilskadekomst, uagtet at ansøger

⁴ Bekendtgørelse nr. 824 af 26-06-2013.

allerede var sygemeldt på tidspunktet for tilskadekomsten. Ansøger søgte herefter blandt andet om godtgørelse for svie og smerte for en sygeperiode på i alt 369 sygedage.

Nævnet fandt ikke på det foreliggende grundlag tilstrækkelig dokumentation for, at der var årsagssammenhæng mellem tilskadekomsten i form af to knytnæveslag og sygeperioden på 369 dage (ansøger oplyste efterfølgende, at sygeperioden rettelig udgjorde 2½ år). Nævnet besluttede derfor at forelægge sagen for nævnets neurologiske speciallægekonsulent med henblik på en udtalelse om årsagssammenhængen. Ansøger blev efterfølgende indkaldt til undersøgelse hos speciallægen, men fandt det ikke muligt at møde i overensstemmelse med indkaldelsen. Efter en konkret vurdering af sagen sammenholdt med speciallægens oplysninger om kontakten med ansøger og ansøgers kæreste besluttede nævnet herefter at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag.

Nævnet kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Nævnet kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

Ved Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9190 af 17-04-2012 om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet mv., pkt. 7, er det blandt andet præciseret, at nævnet i sager, hvor der undtagelsesvis kan være behov for yderligere oplysninger, er berettiget til at rette henvendelse til vedkommende politidirektør med henblik på, at der til brug for nævnets behandling af erstatningsspørgsmålet foretages yderligere undersøgelser i sagen, uanset at politiets efterforskning i sagen er afsluttet.

Nævnet vurderer i det enkelte tilfælde, om en sag er tilstrækkeligt oplyst gennem politiets dokumenter, eller om der f.eks. er behov for, at nævnet – eller nævnets sekretariat – indhenter og gennemser eventuelt yderligere materiale i form af lydband, videobånd eller lignende. Det vil endvidere efter omstændighederne blive overvejet, om nævnet skal bede politiet om at foretage yderligere undersøgelser i sagen.

I **n.j.nr. 14-520-04769** afsluttede politiet sagen, idet politiet ikke fandt, at der var de nødvendige beviser til, at en domstol ville finde den af ansøger udpegede skadevolder skyldig i at have udøvet vold mod ansøger. Politiets afgørelse blev stadfæstet af statsadvokaten.

Til brug for behandlingen af ansøgers ansøgning om erstatning modtog Erstatningsnævnet sagens akter fra politiet. Det fremgik heraf, at et navngivent vidne var til stede under episoden. Vidnet sås imidlertid ikke at være blevet afhørt under politiets behandling af sagen. Tilsvarende gjaldt den udpegede og identificerede skadevolder.

Nævnet anmodede i lyset heraf politiet om at foranstalte en afhøring af det navngivne vidne, idet en forklaring fra den pågældende var nødvendig for, at nævnet kunne vurdere, om det kunne lægges til grund, at ansøger havde været udsat for en straffelovsovertrædelse, og dermed om hun var berettiget til erstatning i medfør af offererstatningsloven.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.2.1 om nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven.

7.10 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 15, STK. 2 – ADVOKATUDGIFTER MV.

Efter offererstatningslovens § 15, stk. 2, kan nævnet i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvis skal have dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagens behandling ved nævnet.

Erstatning for udgifter til advokatbistand fastsættes efter praksis i forhold til den tilkendte erstatning og svarer ca. til et halvt proceduresalær baseret på landsretternes vejledende satser pr. 01-01-2009 for fastsættelse af et passende beløb til dækning af udgifter til advokatbistand i proceduresager. I særlige tilfælde fastsættes erstatningen i forhold til anvendt tidsforbrug. I de tilfælde hvor advokaten har været beskikket som bistandsadvokat for ansøgeren, erstatter nævnet dog alene eventuelle merudgifter, der med rimelighed er påløbet efter sagens afslutning i retten.

Det bemærkes i den forbindelse, at bistandsadvokatens opgaver er beskrevet blandt andet i betænkning 1102/1987 om forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, side 42. Heraf fremgår følgende: "At bistå ved opgørelse af den forurettedes erstatningskrav og eventuelt søge erstatning betalt af det offentlige via erstatningsnævnet."

Vedrørende nævnets praksis se endvidere årsberetningen for 2013, pkt. 7.9.

7.11 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 17 – REGRES

I det omfang Erstatningsnævnet yder erstatning, indtræder staten i skadelidtes krav mod skadevolderen. Afgørelser om regres træffes af politiet i den politikreds, som har udbetalt erstatningen. Hvis Erstatningsnævnet tilkender erstatning, og der er kendt skadevolder, vil nævnet sædvanligvis fremkomme med en vejledende udtalelse til politiet om regres.

Såfremt der foreligger et tvangsfuldbyrdelsesgrundlag, jf. retsplejelovens § 478, kan kravet inddrives efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. og ved indeholdelse i pågældendes indtægter efter reglerne for inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven. Denne regel blev indsat i loven i 2006.

7.12 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 18 – TILBAGEBETALING TIL NÆVNET

Har ansøgeren givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betydning for erstatningen, kan beløb, som er modtaget med urette, kræves tilbagebetalt. Efter stk. 2 i bestemmelsen kan tilbagebetaling endvidere kræves, i det omfang skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelse eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning. For nævnets praksis, se f.eks. årsberetningen for 2012, pkt. 7.10.

7.13 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 1 - PERSONSKADEERSTATNING

7.13.1 Helbredelsesudgifter

Nævnet kan i medfør af erstatningsansvarslovens § 1 tilkende erstatning for helbredelsesudgifter, såfremt der er tale om udgifter til nødvendig og rimelig behandling, der har til formål at få skadelidte helbredt, eller som står i forbindelse med skadelidtes helbredelse.

Behandlingen skal være almindelig anerkendt og lægehenvist, f.eks. psykologbehandling og fysioterapi. Endvidere er nødvendig tandlægebehandling omfattet. Endelig tilkendes erstatning for udgifter i forbindelse med transport til og fra behandlingen.

For så vidt angår udgifter til behandling på privathospital el.lign. henvises der til nævnets årsberetning for 2005, pkt. 7.10.1.

For børn og unge kan det have en afgørende betydning for bedring af helbredstilstanden, at moderen eller faderen kan være til stede på hospitalet eller deltage i en genoptræning. I sådanne særlige tilfælde kan moderens eller faderens indtægtstab dækkes helt eller delvis i medfør af erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1.

7.13.2 "Andet tab"

I medfør af erstatningsansvarslovens § 1 kan der endvidere efter omstændighederne tilkendes erstatning for "andet tab", som skadelidte måtte have lidt som følge af tilskadecomsten.

Der kan således f.eks. tilkendes erstatning for forlængelse af uddannelse eller tab af skoleår. Det er normalt en forudsætning herfor, at det ved lægeerklæring samt erklæring fra uddannelsesstedet dokumenteres, at det er følgerne efter straffelovsovertrædelsen, der er årsag til forsinkelsen i ansøgers uddannelsesforløb.

I nævnets tidligere årsberetninger er refereret flere afgørelser vedrørende erstatning for tab af skoleår/forlængelse af uddannelse, jf. f.eks. årsberetningen for 2001, pkt. 6.10.

Nævnet besluttede i 2012 at regulere niveauet for erstatning, således at der fremover tilkendes 30.000 kr. for tab af et halvt skoleår og 60.000 kr. for tab af et helt skoleår.

Som andet tab er der endvidere efter en konkret vurdering mulighed for at tilkende erstatning for skadelidtes udgifter til ophold på krisecenter eller lignende.

7.14 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 1 A – FREMTIDIGE HELBREDELS-UDGIFTER

Det følger af erstatningsansvarslovens § 1 a, at erstatning for fremtidige helbredelsesudgifter og andet fremtidigt tab som følge af skaden fastsættes til et kapitalbeløb, som højst kan udgøre den forventede gennemsnitlige årlige udgift ganget med 10.

N.j.nr. 13-520-01377 Ansøger søgte om erstatning for fremtidige helbredelsesudgifter. Efter praksis skal to betingelser være opfyldt, før en sådan erstatningsansøgning kan imødekommes. For det første skal der være lægelig dokumentation for, at ansøger har et vedvarende behandlingsbehov. For det andet skal der være lægelig dokumentation for, at medicinen har helbredende effekt, eller at skadens følger vil blive forværret, hvis den skadelidte ikke indtager medicinen.

I den konkrete sag fandtes det på baggrund af en erklæring fra ansøgers læge dokumenteret, at ansøger havde et vedvarende behandlingsbehov. Nævnet fandt videre, at fire af de ansøgte præparater enten havde en helbredende effekt, eller at skadens følger ville blive forværret, hvis ansøger ikke tog medicinen. To af de fire præparater fandtes at have direkte sammenhæng med ansøgers tilskadekomst, mens de øvrige to præparater vedrørte behandling af dokumenterede bivirkninger ved de første to præparater. Nævnet tilkendte derfor erstatning herfor. Nævnet meddelte afslag på erstatning for udgifterne til fem andre præparater. Tre af præparaterne, Treo, Ipren og Pamol, betegnes som svagt smertestillende midler, hvorfor nævnet ikke fandt, at det kunne lægges til grund, at de havde en helbredende effekt, eller at manglende indtag heraf ville forværre skadens følger. For så vidt angår de to sidste dele (sugetabletter og øjendråber) angav ansøgningen om erstatning herfor hverken specifikke præparater, doser eller effekt, hvorfor nævnet ikke på det foreliggende grundlag fandt at kunne tage stilling hertil.

7.15 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 2 – TABT ARBEJDSFORTJENESTE

Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste fastsættes for tiden fra skadens indtræden, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen.

Efter forarbejderne til bestemmelsen sigtes der med udtrykket "begynde at arbejde igen" til, at skadelidte skal kunne begynde at arbejde i væsentligt samme omfang som tidligere. For praksis herom, se f.eks. nævnets årsberetning for 2013.

Det følger af bestemmelsens stk. 2, at der i erstatningen fradages blandt andet løn under sygdom, dagpenge fra arbejdsgiver eller kommunen samt forsikringsydelse, der har karakter af en virkelig skadeserstatning. Se i den forbindelse f.eks.:

N.j.nr. 14-520-03746 Skadevolder, der var ansøgers tidligere samlever, blev dømt for i et enkelt tilfælde at have overtrådt sit tilhold mod ansøger. Ansøger søgte som følge heraf om erstatning for blandt andet tabt arbejdsfortjeneste.

Ansøger, der var selvstændig erhvervsdrivende, havde i året efter hændelsen en lavere indtægt fra sit firma, idet hun i perioder havde været fuldtids- og deltidssygemeldt som følge af hændelsen. Ansøger havde i samme periode modtaget sygedagpenge fra kommunen samt en forsikringsydelse fra sit pensionselskab. Det samlede beløb, som ansøger

havde modtaget i året efter hændelsen, oversteg, hvad ansøger havde tjent i sit firma året forud for hændelsen.

Det fremgik af policen fra pensionsselskabet, at forsikringen skulle dække det indkomsttab, som den forsikrede led ved, at den forsikrede enten midlertidigt eller længerevarende mistede sin erhvervsevne. Det fremgik videre af policen, at ydelsen udgjorde forskellen mellem den forsikredes hidtidige indtjening og den pågældendes aktuelle samlede indtjening.

Nævnet meddelte afslag på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, idet det efter erstatningsansvarslovens § 2 er en betingelse for at få erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, at der er lidt et økonomisk tab, førend der vil kunne tilkendes erstatning. Endvidere følger det af erstatningsansvarslovens § 2, stk. 2, og offererstatningslovens § 7, stk. 1, at der ikke ydes erstatning, i det omfang kravet dækkes af ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.4 om offererstatningslovens § 7.

N.j.nr. 13-520-01179 Ansøger var i 2011 udsat for vold. Ansøger søgte efterfølgende om erstatning, herunder om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for en periode på halvandet år forud for Arbejdsskadestyrelsens vejledende udtalelse om ansøgers erhvervsevnetab. Ansøger modtog i en del af perioden en kompensation for erhvervsevnetabet fra sit forsikringsselskab.

Nævnet besluttede at fradrage denne kompensation i den samlede erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, jf. offererstatningslovens § 7, stk. 1, idet nævnet fandt, at udbetalingen fra forsikringsselskabet (delvist) kompenserede ansøger for den tabte arbejdsindtægt.

Ansøgers advokat vendte herefter tilbage over for nævnet. Advokaten henviste i den forbindelse til en dom fra Højesteret (U2014.933H), hvori Højesteret fandt, at en privattegnede invalidepension i det konkrete tilfælde ikke kunne fratrækkes i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, idet invalidepensionen i sagen ikke havde karakter af virkelig skadeserstatning efter erstatningsansvarslovens § 2, stk. 2.

Ved en gennemgang af policen fra ansøgers forsikringsselskab fremgik det, at den ydelse, som ansøger fik udbetalt, var baseret på en fikseret løn, og at ydelsen blev udløst ved nedsættelsen af erhvervsevnen med en angiven brøk (50 % eller derover). Det konkrete erhvervsevnetab og eventuelle forventede ændringer i lønnen havde ikke betydning for ydelsen. Udbetalingen af ydelsen var endvidere ikke afhængig af, om erhvervsevnetabet i sig selv blev kompenseret fra andre sider. Nævnet vurderede på den baggrund, at der ikke var tale om virkelig skadeserstatning, men om en summaforsikring. Nævnet tilkendte herefter ansøger yderligere erstatning for tabt arbejdsfortjeneste svarende til udbeta-

lingen fra forsikrings-selskabet, som nævnet tidligere havde fratrukket i erstatningen.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.4 om offererstatningslovens § 7.

N.j.nr. 13-520-02629 Ansøger blev i 2003 som frivillig vagt ved en fest udsat for et overfald, hvorved han blandt andet pådrog sig en skade på sit ene knæ. I juli 2005 traf Arbejdsskadestyrelsen afgørelse om, at ansøger som følge af overfaldet havde pådraget sig et varigt mén i form af blandt andet knæskaden på i alt 12 %. Arbejdsskadestyrelsen fandt ikke, at ansøger havde pådraget sig et erhvervsevnetab. I årene efter tilskadekomsten gennemgik ansøger en række operationer i sit knæ, men han kunne fortsat varetage sit arbejde. I 2011-2012 fik ansøger imidlertid så store gener i sit knæ, at han i foråret 2012 blev sygemeldt fra sit job og herefter opsagt med udgangen af 2012.

Ansøger søgte herefter om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for tiden efter sin afskedigelse. Udover sygedagpenge og siden hen førtidspension modtog ansøger også pensionsydelse fra en privattegnede invalidepension. Efter en konkret vurdering af betingelserne for pensionsydelsen fandt nævnet imidlertid, at ydelsen ikke var en virkelig skadeserstatning, jf. offererstatningslovens § 7, stk. 1, og erstatningsansvarslovens § 2, stk. 2. Nævnet lagde vægt på, at ydelsen blev tilkendt allerede fordi, ansøgers erhvervsevne var nedsat til under 2/3, og fordi han herefter var berettiget til en fast ydelse, der ikke var afhængig af hans reelle tab. Nævnet fratrukk herefter ikke ydelsen i forbindelse med fastsættelsen af ansøgers erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.4 om offererstatningslovens § 7 og pkt. 7.16.1 om svie og smerte.

7.16 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 3 – SVIE OG SMERTE

Efter erstatningsansvarslovens § 3, 1. pkt., tilkendes godtgørelse for svie og smerte for hver dag, den skadelidte har været syg. Efter bestemmelsens 3. pkt. kan godtgørelsen ikke overstige 50.000 kr. Beløbet reguleres årligt efter lovens § 15, stk. 1, 1. pkt., og udgjorde i 2015 72.500 kr.

Efter praksis må erstatningsansvarslovens § 3 forstås således, at godtgørelsen ophører, når der er grundlag for at skønne over den endelige méngrad, og dette rent faktisk sker, enten foreløbigt eller endeligt. På det tidspunkt hvor méngraden er fastsat, træder kravet på méngodtgørelse i stedet for kravet på godtgørelse for svie og smerte.

N.j.nr. 13-520-02629 Ansøger blev i 2003 som frivillig vagt ved en fest udsat for et overfald, hvorved han blandt andet pådrog sig en skade på sit ene knæ. I juli 2005 traf Arbejdsskadestyrelsen afgørelse om, at ansøger som følge af overfaldet havde pådraget sig et varigt mén i form af blandt andet knæskaden på i alt 12 %. Arbejdsskadestyrelsen fandt ikke, at

ansøger havde pådraget sig et erhvervsevnetab. I årene efter tilskadekomsten gennemgik ansøger en række operationer i sit knæ, men han kunne fortsat varetage sit arbejde. I 2011-2012 fik ansøger imidlertid så store gener i sit knæ, at han i foråret 2012 blev sygemeldt fra sit job og herefter opsagt med udgangen af 2012.

Ansøger søgte herefter om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for tiden efter sin afskedigelse. Ansøger anførte i den forbindelse ikke noget om godtgørelse for svie og smerte. Nævnet fandt imidlertid af egen drift anledning til at overveje, om ansøger var berettiget til godtgørelse for svie og smerte i sygeperioden fra 2012 og frem. Nævnet fandt ikke, at det var tilfældet, henset til at der for ansøger allerede i 2005 blev fastsat et varigt mén.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.4 om offererstatningslovens § 7 og pkt. 7.15 om tabt arbejdsfortjeneste.

7.17 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 4 – VARIGT MÉN

Efter erstatningsansvarslovens § 4 fastsættes godtgørelse for varigt mén til et kapitalbeløb, der beregnes under hensyn til skadens medicinske art og omfang og de forvoldte ulemper i skadelidtes personlige livsførelse. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen godtgørelse.

Hvis det sandsynliggøres, at en ansøger har lidt et varigt mén som følge af tilskadekomsten, vil nævnet forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen med henblik på, at styrelsen afgiver en udtalelse om ansøgers méngrad. Arbejdsskadestyrelsens udtalelse er alene vejledende for nævnet, men vil som altovervejende hovedregel blive lagt til grund af nævnet.

Nævnet vil som udgangspunkt afvente, at Arbejdsskadestyrelsen har udtalt sig om méngraden, men såfremt det kan anses for sikkert, at ansøger har pådraget sig et betydeligt varigt mén alene som følge af tilskadekomsten, kan nævnet tilkende en a conto erstatning.

En del af Erstatningsnævnets sager vedrører erstatning som følge af mindre voldsepisoder. Det er nævnets opfattelse, at ansøgere i sådanne sager i langt højere grad end tidligere bliver diagnosticeret med posttraumatisk stresssyndrom (PTSD) med et varigt mén til følge. En konkret sag gav nævnet anledning til at behandle emnet både konkret og mere generelt, herunder at forelægge sagen for Retslægerådet. Se nærmere herom i nævnets årsberetning for 2014, pkt. 7.15. Erstatningsnævnet fandt på baggrund af udtalelsen fra Retslægerådet anledning til mere generelt at bemærke på nævnets hjemmeside, at det er nævnets opfattelse, at mindre voldsskader formentlig ikke vil kunne udløse PTSD. Det er således en forudsætning for diagnosen, at skadelidte har været udsat for en voldsepisode af grovere karakter. Et enkelt knyt-næveslag, et skub eller lignende vil således efter nævnets opfattelse ikke i sig selv kunne udløse diagnosen PTSD.

7.18 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 5 - ERHVERSEVNETAB

7.18.1 Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde

Efter erstatningsansvarslovens § 5 tilkommer der skadelidte erstatning for tab af erhvervsevne, hvis en personskade har medført varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet tages der hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning eller lignende. Skadelidtes erhvervsevnetab beregnes i procent (erhvervsevnetabsprocenten). Der ydes ikke erstatning, såfremt erhvervsevnetabet er mindre end 15 pct.

Hvis det sandsynliggøres, at en ansøger har lidt et erhvervsevnetab som følge af tilskadekomsten, vil nævnet forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen med henblik på, at styrelsen afgiver en udtalelse om ansøgers erhvervsevnetabsprocent. Arbejdsskadestyrelsens udtalelse er alene vejledende for nævnet, men vil som altovervejende hovedregel blive lagt til grund af nævnet.

Nævnet vil som udgangspunkt afvente, at Arbejdsskadestyrelsen har udtalt sig om erhvervsevnetabsprocenten, men såfremt det kan anses for sikkert, at ansøger har pådraget sig et alvorligt erhvervsevnetab alene som følge af tilskadekomsten, kan nævnet tilkende en a conto erstatning.

Hvis personskaden er omfattet af såvel arbejdsskadesikringsloven og offererstatningsloven, tilkender nævnet den difference, der måtte være imellem udmåling af erstatning for erhvervsevnetab efter henholdsvis erstatningsansvarsloven og arbejdsskadesikringsloven, såfremt erstatningen efter sidstnævnte lov er mindre end efter erstatningsansvarsloven.

7.19 ERSTATNINGSANSVARSLovens §§ 6-7 – FASTSÆTTELSE AF ERHVERVSEVNETABSERSTATNING

7.19.1 Fastsættelse af årsløn

Efter erstatningsansvarslovens § 6 fastsættes erstatning for tab af erhvervsevne blandt andet på grundlag af ansøgerens årsløn. Årslønnen fastsættes i medfør af samme lovs § 7, stk. 1, som ansøgerens samlede erhvervsindtægt i det år, der går forud for datoen for skadens indtræden. Årslønnen opgøres således ikke i kalenderåret, men fra datoen for tilskadekomsten og et år bagud.

Efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, kan årslønnen dog fastsættes skønsmæssigt, når særlige indtægts- eller ansættelsesforhold eller andre særlige forhold har gjort sig gældende.

N.j.nr. 13-520-01231 Ansøger blev den 30-12-2011 overfaldet og pådrog sig svære skader. Erstatningsnævnet forelagde sagen for Arbejdsskadestyrelsen for en vurdering af varigt mén og erhvervsevnetab. Ar-

bejdsskadestyrelsen vurderede, at ansøger havde pådraget sig et varigt mén på 75 % og et erhvervsevnetab på 85 %.

Ansøger var på skadestidspunktet selvstændigt erhvervsdrivende inden for landbrug og svineproduktion. Ansøgers erstatning for erhvervsevnetab (årsløn) skulle derfor fastsættes på baggrund af det primære driftsresultat i ansøgers selvstændige erhvervsvirksomhed. Nævnet fandt imidlertid også, at det skulle tages i betragtning i forbindelse med fastsættelsen, at tiltag vedrørende forbedret dyrevelfærd og fornyelse af produktionsapparatet er et tilbagevendende behov inden for moderne landbrugs- og svineproduktion, ligesom erhvervet også påvirkes af f.eks. udbrud af svinesygdomme, svingende foderpriser samt svingede afsætningsmuligheder i blandt andet Danmark, Europa og Rusland. Nævnet valgte derfor at fastsætte ansøgers årsløn på baggrund af et gennemsnit af driftsresultatet i de seneste 5 år forud for tilskadekomsten, i stedet for blot de seneste 3 år forud for tilskadekomsten.

Som anført i årsberetningen for 2003, pkt. 7.9.1, har nævnet, hvis ansøgeren gennem længere tid kun har haft en vag tilknytning til arbejdsmarkedet, som udgangspunkt anvendt en standardårsløn på 165.000 kr. ved beregningen af erstatning for tab af erhvervsevne. Standardårslønnen kan ikke anvendes, hvis ansøger har en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, heller ikke selv om ansøgers faktiske årsløn er lavere end standardårslønnen, jf. nærmere årsberetningen 2004, pkt. 7.9.1.

Nævnet besluttede i 2006 at forhøje standardårslønnen. Nævnet besluttede endvidere i 2007, at nævnet hvert år herefter skal fastlægge størrelsen af standardårslønnen. Der blev ikke besluttet en forhøjelse for 2007, og forhøjelsen fra 2006 var derfor fortsat gældende i 2007. Nævnet har således besluttet følgende forhøjelser af standardårslønnen siden 2006:

210.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2006 eller senere.

220.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2008 eller senere.

225.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2009 eller senere.

230.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2010 eller senere.

235.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2011 eller senere.

240.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2012 eller senere.

245.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2013 eller senere.

250.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2014 eller senere.

255.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2015 eller senere.

260.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2016 eller senere.

N.j.nr. 13-520-01357 Ansøger søgte om erstatning for tab af erhvervsevne som følge af en tilskadekomst i sommeren 2006. Nævnet fastsatte ansøgers årsløn efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, idet nævnet fandt, at særlige indtægtsforhold gjorde sig gældende i sagen. Nævnet lagde herved til grund, at ansøger forud for skaden i perioden fra 1999 til foråret 2004 var ansat ved et dagblad som redaktør samt redaktionssekretær. Fra 2004 og frem til tidspunktet for tilskadekomsten researchede ansøger som freelancejournalist, men havde ingen indkomst herved på nær muligvis 7.000 kr. i 2004. Til gengæld modtog ansøger dagpenge i 2004, 2005 og 2006.

Nævnet fandt det ikke tilstrækkeligt dokumenteret, at ansøger havde haft fast tilknytning til arbejdsmarkedet fra omkring foråret 2004 og indtil tidspunktet for tilskadekomsten. Nævnet lagde vægt på, at ansøger efter eget ønske sagde sit job op og ifølge ansøgers egne oplysninger og de økonomiske oplysninger på sagen lavede ikke-indtægtsgivende research fra foråret 2004 og indtil tilskadekomsten i sommeren 2006, dvs. i omkring 2 år og 3 måneder.

På den baggrund fandt nævnet, at ansøgers tilknytning til arbejdsmarkedet i tiden fra sin fratreden ved dagbladet og frem til skaden havde været så ubetydelig, at årslønnen burde fastsattes på baggrund af nævnets standardårsløn for personer med en vag eller varierende tilknytning til arbejdsmarkedet.

7.20 ERSTATNINGSANSVARSLovens §§ 12-14 – BEGRAVELSESUDGIFTER OG TAB AF FORSØRGER

Efter erstatningsansvarslovens § 12 skal den, som er erstatningsansvarlig for en andens død, betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, som ved dødsfaldet har mistet en forsørger.

Nævnet anser op til 35.000 kr. for rimelige begravelsesudgifter. Særlige omstændigheder omkring dødsfaldet kan dog føre til, at der tilkendes et højere beløb.

”Rimelige begravelsesomkostninger” omfatter kun udgifterne til selve begravelsen, herunder annoncering, anlæg af gravsted og bespisning af følget. Nævnet betaler ikke erstatning for udgifter til gravstedsvedligeholdelse, sørgetøj og transport til følget.

Var afdøde hjemmehørende i udlandet, betaler nævnet udover ”rimelige begravelsesomkostninger” dog også for afdødes – men ikke følgets – transport til udlandet.

Det er i almindelighed en betingelse for at få forsørgertabserstatning, at afdøde i enten faktisk eller retlig henseende var forsørger for ansøgeren på skadestidspunktet.

I **n.j.nr. 15-520-06317** var ansøgers ægtefælle blevet dræbt, og ansøger søgte herefter om forsørgertabserstatning, overgangsbeløb og efterladtegodtgørelse. Det fremgik af sagen, at ansøger og afdøde, der kun havde været gift i 6 måneder, forud for drabet havde besluttet sig for at blive skilt, og at ansøger allerede havde udfyldt skilsmissepapirerne. Det fremgik endvidere, at ansøger og afdøde kun havde haft fælles bopæl i 43 dage, at ansøger var fraflyttet adressen kort tid inden dødsfaldet, og at afdøde havde indledt forhold til en anden mand, som hun også tidligere havde haft et forhold til.

Nævnet tilkendte ansøger forsørgertabserstatning og overgangsbeløb. Vedrørende forsørgertabserstatningen lagde nævnet vægt på, at grundlaget for forsørgertabserstatning til en efterladt ægtefælle er den gensidige retlige forsørgelsespligt. Pligten ophører ved (juridisk) separation. Selv om samlivet var ophævet umiddelbart inden drabet, kunne det imidlertid ikke lægges til grund, at afdøde og ansøger var blevet separeret i juridisk forstand, og ansøger var herefter berettiget til forsørgertabserstatning. Da overgangsbeløbet tilkommer samme personkreds som forsørgertabserstatning, jf. erstatningsansvarslovens § 13, var ansøger også berettiget hertil.

Nævnet meddelte afslag på godtgørelse til efterladte, jf. erstatningsansvarslovens § 26 a, under henvisning til de ovenfor anførte omstændigheder. Nævnet fandt således efter en samlet vurdering af disse ikke, at det kunne lægges til grund, at der på drabstidspunktet bestod et sådant særligt forhold mellem ansøger og afdøde, at ansøger var berettiget til efterladtegodtgørelse.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.26 om erstatningsansvarslovens § 26 a og godtgørelse til efterladte.

Det fremgår af erstatningsansvarslovens § 13, at forsørgertabserstatning til ægtefæller og samlevende udgør et i loven angivet minimumsbeløb, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Sådanne særlige omstændigheder kan f.eks. være, hvis ansøger har bopæl i et land med væsentligt lavere leveomkostninger end Danmark. Se i den forbindelse følgende sag:

I n.j.nr. **14-520-05143** var forurettede blevet skuddræbt. Ansøgers ægtefælle søgte om blandt andet forsørgertabserstatning. Ansøger var thailænder og havde bopæl i Thailand.

Nævnet fandt, at ansøger var berettiget til forsørgertabserstatning, men at der i sagen forelå særlige omstændigheder, henset til at ansøger havde bopæl i et land med væsentligt lavere leveomkostninger end i Danmark, jf. erstatningsansvarslovens § 13, stk. 1, 2. pkt. Forsørgertabserstatning kan i medfør heraf fastsættes til under minimumserstatningen, hvis der foreligger særlige omstændigheder.

Nævnet nedsatte forsørgertabserstatningen skønsmæssigt til det halve. Nævnet lagde vægt på, at der i forhold til forsørgertabserstatning til børn er praksis for at nedsætte erstatningen, hvis barnet opholder sig i et land med væsentligt lavere leveomkostninger end i Danmark. Nævnet fandt, at tilsvarende gør sig gældende for ægtefæller, jf. blandt andet dommene refereret i U1991.488/2Ø og U2003.2636Ø, hvor Østre Landsret fandt, at leveomkostningerne i de pågældende lande ikke var så meget lavere end i Danmark, at der skulle ske nedsættelse. Af dommene følger det således modsætningsvist, at såfremt det kan lægges til grund, at leveomkostningerne i et andet land er væsentligt lavere end i Danmark, kan erstatningen nedsættes. Dette har nævnet også tidligere haft anledning til at tage stilling til for så vidt angår ægtefæller. Der henvises i den forbindelse til n.j.nr. 09-520-14957, som er refereret i nævnets årsberetning for 2011, side 34.

Ved den skønsmæssige afvejning af nedsættelsens størrelse sammenlignede nævnet bruttonationalproduktet og købekraftspariteten i henholdsvis Danmark og Thailand.

7.21 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 14 A – OVERGANGSBELØB

Ved dødsfald tilkommer der en efterladt ægtefælle eller samlever et overgangsbeløb. Efterlader afdøde sig hverken ægtefælle eller samlever, kan overgangsbeløbet, når særlige omstændigheder taler derfor, i stedet tilkendes en anden efterladt person, som i mange år har haft fælles bolig og fælles husholdning med afdøde.

Beløbet vil således kunne udbetales til forældre til større hjemmeboende børn, der bidrog til husholdningen, eller f.eks. til en søster eller bror, som i mange år har haft fælles bolig og husholdning mv. med afdøde.

Overgangsbeløbet ydes som en standardiseret compensation for de forskellige uforudsete og mere eller mindre dokumenterbare udgifter, der som regel vil være forbundet med en ægtefælles eller samlevers død, f.eks. flytteudgifter, udgifter til bistand i hjemmet, begravelsesudgifter mv. Udbetales der overgangsbeløb, kan den pågældende ikke tillige kræve erstatning for begravelsesudgifter, jf. sidste pkt. i bestemmelsen.

7.22 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 16 – RENTER

Efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, kan godtgørelse og erstatning kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. Denne regel gælder også for erstatning efter offererstatningsloven, jf. denne lovs § 6 a. Skadevolderen kan ikke bedømme erstatningens størrelse, før erstatningskravet er fremsat over for den pågældende, og derfor vil der tidligst kunne påløbe renter fra 1 måned efter erstatningskravets fremsættelse over for skadevolderen. Fristen begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor skadevolderen kunne og burde have indhentet de oplysninger, der var nødvendige for at kunne vurdere erstatningskravet og dets størrelse. Hvis skadelidte ikke fremkommer med fornødne oplysninger om kravet eller dets størrelse, kan det således komme skadelidte til skade.

Efter § 16, stk. 1, 2. pkt., er det bestemt, at hvis det, forinden endelig opgørelse kan finde sted, er givet, at skadevolderen i alt fald skal betale en del af det krævede beløb, kan denne del forlanges udbetalt efter reglerne i § 16, stk. 1, 1. pkt. Et sådant udbetalt beløb samt beløb, der er udbetalt som midlertidig erhvervsevnetabserstatning, kan ikke senere kræves tilbagebetalt eller modregnet i andre erstatningsposter, jf. § 16, stk. 1, 3. pkt.

Efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 2, forrentes beløbet fra det tidspunkt, hvor det kan kræves betalt efter stk. 1, med en årlig rente, der svarer til procesrenten, dvs. referencesatsen med et tillæg på 8 pct. Som referencesats anses den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. 1. januar og 1. juli det pågældende år. Renten svarer således til rentesatsen i henhold til renteloven. § 16, stk. 2, blev ændret ved lov nr. 434 af 10-06-2003 og gælder for rente (med referencesatsen med tillæg af 7 %) af krav, der kan kræves betalt den 01-07-2003 eller senere. For krav forud for den 01-07-2003 er rentesatsen diskontoen med tillæg af 5 %. For krav efter 01-03-2013 er tillægget til referencesatsen 8 %⁵.

7.23 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 18 – OVERFØRELSE MV. AF KRAV

Bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 18 fastslår, i hvilket omfang krav på erstatning og godtgørelse kan overføres til andre ved aftale eller arv, ligesom bestemmelsen fastlægger, hvordan kravene er stillet i formueforholdet mellem ægtefæller. Det følger blandt andet af bestemmelsen, at krav på erstatning og godtgørelse i tilfælde af skadelidtes død falder i arv til skadelidtes arvinger⁶.

Hvis skadelidte dør, inden et krav på f.eks. godtgørelse for varigt mén eller erstatning for erhvervsevnetab er anerkendt eller fastslået ved dom eller af Erstatningsnævnet, kan der dog efter omstændighederne ske nedsættelse af erstatningen eller godtgørelsen under henvisning til skadelidtes korte levetid.

⁵ Jf. lov nr. 1244 af 18-12-2012.

⁶ Erstatningsansvarslovens § 18, stk. 2, indeholdt tidligere en bestemmelse, hvorefter krav om godtgørelse for personskade først faldt i arv, når det var anerkendt eller gjort gældende ved sagsanlæg eller under en straffesag ved kravets fremsættelse i retten eller i et anklageskrift eller en stævning, der var indleveret til retten. Denne bestemmelse er imidlertid ophævet med virkning fra den 23-01-2003. Sådanne godtgørelseskrav falder således nu som udgangspunkt i arv fra samme tidspunkt som krav på erstatning for økonomisk skade i anledning af personskade, dvs. uanset om skadelidte har gjort kravet gældende inden sin død.

Der sker normalt ikke nedsættelse af erstatningen ved dødsfald senere end ca. 3 år efter tilskadekomsten.

7.24 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 24 – ALMINDELIG LEMPELSESREGEL

Det følger af erstatningsansvarslovens § 24, stk. 1, at erstatningsansvar kan nedsættes eller bortfalde, når ansvaret vil virke urimeligt tyngende for den erstatningsansvarlige, eller når ganske særlige omstændigheder i øvrigt gør det rimeligt.

Af stk. 2 følger det, at der under tilsvarende betingelser som angivet i stk. 1 kan ses helt eller delvis bort fra skadelidtes medvirken til skaden. Ved krav om erstatning til den, der har mistet en forsørger, gælder det samme om afdødes medvirken.

N.j.nr. 13-520-02658 m.fl. Forurettede omkom under en speedbådsulykke sammen med 3 andre personer på båden. Forurettedes ægtefælle og børn søgte herefter om forsørgertabserstatning hos Erstatningsnævnet.

Nævnet afslog ansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 6 a. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at det ikke vides, hvem af de fire afdøde, der var fører af båden på ulykkestidspunktet, men at det alene var bådens ejer, der havde speedbåds-certifikat, og at han på skadestidspunktet var spirituspåvirket med en promille på 1,42. To af de øvrige afdøde, herunder forurettede, var også spirituspåvirkede med promiller på henholdsvis 1,19 og 1,67, mens den fjerde afdøde ikke var spirituspåvirket, men han havde ikke speedbåds-certifikat.

Nævnet lagde ved afgørelsen endvidere vægt på, at et vidne henvendte sig til politiet efter hændelsen og oplyste, at han var tæt på at blive påsejlet, da båden med stor fart og meget tæt på vidnet sejlede forbi. Ingen af de fire bar redningsveste. Der blev ikke fundet nogen former for navigationsudstyr i båden. Efter forklaringerne til sagen havde de fire omkomne drukket og spist sammen, inden de skulle sejle, og der blev fundet både øldåser og spiritusflasker i båden; nogle åbnet og andre ikke. Nævnet lagde til grund, at såfremt det var én af de spirituspåvirkede, der førte båden, var de andre vidende om dette. Hvis det var den upåvirkede, der styrede båden, havde han ikke speedbåds-certifikat og måtte slet ikke sejle båden, hvilket nævnet tillige fandt, at de øvrige kunne antages at have været vidende om. Nævnet fandt således, at der var udvist en sådan grad af egen skyld og accept af risiko, at erstatningen måtte bortfalde.

Ansøgerne stævnedes herefter Erstatningsnævnet. Retten tiltrådte, at forurettede havde udvist en sådan grad af egen skyld og accept af risiko, at erstatningen som udgangspunkt skulle bortfalde. Retten fandt imidlertid samtidig, at der gjorde sig sådanne særlige forhold gældende vedrørende de efterladtes (økonomiske) situation, at der var grundlag for i medfør af erstatningsansvarslovens § 24, stk. 2, at lempe forurettedes medvirken med 1/3. Nævnet tilpligtedes herefter at anerkende, at ansøgerne var berettigede til erstatning nedsat med "alene" 2/3 som følge af forurettedes

udviste egen skyld/accept af risiko, jf. offererstatningslovens § 6 a, jf. erstatningsansvarslovens § 24.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.3.1 nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko.

7.25 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26 – TORTGODTGØRELSE OG KRÆNKELSESGODTGØRELSE

7.25.1 Frihedsberøvelse

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, betale den forurettede godtgørelse for tort. Det vil normalt være en forudsætning, at frihedsberøvelsen kan henføres under straffelovens § 261. For nærmere om nævnets praksis, se f.eks. nævnets årsberetning for 2012, pkt. 7.21.1, og nævnets årsberetning for 2013, pkt. 7.22.1.

7.25.2 Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, skal det ved fastsættelsen af tortgodtgørelsen tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 (forbrydelser i familieforhold) eller 24 (seksualforbrydelser). Bestemmelsen blev indsat i erstatningsansvarsloven ved lov nr. 463 af 07-06-2001. Lovændringen tog blandt andet sigte på at fordoble det hidtidige godtgørelsesniveau i sædelighedssager begået den 01-07-2002 og senere, således at udgangspunktet ved udmåling af godtgørelse for tort ved fuldbyrdet voldtægt nu er 60-70.000 kr. og omkring det halve ved forsøg på voldtægt.

Den senere ændring af offererstatningsloven ved lov nr. 412 af 09-05-2011, hvorved blandt andet lovens § 10 og § 13 blev ændret, byggede på en rapport fra december 2010 fra en arbejdsgruppe om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser. Arbejdsgruppen havde blandt andet overvejet, om der burde ske ændringer af erstatningsansvarslovens regler med henblik på yderligere at forhøje de beløb, der i praksis udmåles for tortgodtgørelse. Arbejdsgruppen fandt ikke grundlag herfor. Arbejdsgruppen lagde herved blandt andet vægt på, at tortgodtgørelsesbeløbene i Danmark ikke afviger væsentligt fra godtgørelserne i Sverige og Norge. Justitsministeriet tilsluttede sig arbejdsgruppens overvejelser og anbefalinger. Ministerens lovforslag, som blev vedtaget af Folketinget uden ændringer, indeholdt således ikke bestemmelser eller henstillinger om ændring af niveauet for tortgodtgørelse. Niveauet for tortgodtgørelse i voldtægtssager har i april 2012 været behandlet i Højesteret, der i U2012.2297H, blandt andet udtalte: "Højesteret finder ikke grundlag for at ændre det almindelige niveau for tortgodtgørelse og stadfæster derfor dommens bestemmelser på dette punkt". Det bemærkes i forlængelse heraf, at Justitsministeriet i 2016 har indkaldt en række relevante interessenter, herunder repræsentanter fra domstolene, advokatstanden, Erstatningsnævnet og offerorganisationer, til en møderække med henblik på at drøfte det generelle niveau for og erfaringerne med tort- og krænkelsesgodtgørelse efter erstatningsansvarsloves § 26.

Godtgørelsen i de enkelte sager fastsættes ud fra en vurdering af de konkrete omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. Nævnet lægger i den forbindelse blandt andet vægt på karakteren af de seksuelle krænkelse, den anvendte tvang eller vold, varigheden af forbrydelsen, hvor forbrydelsen er sket, om der har medvirket en eller flere gerningsmænd, og – hvis der er tale om forsøg – hvor fremskredent forsøget har været.

N.j.nr. 15-520-06653 Ansøger blev udsat for vold og voldtægtsforsøg af sin ægtefælle, mens denne var på udgang fra fængslet, hvor han afsonede en dom på 3 år for en tidligere voldtægt af ansøger. I forbindelse med den tidligere voldtægt var ansøger blevet tilkendt 60.000 kr. i godtgørelse for tort af nævnet. Det fremgik endvidere af sagen, at skadevolder tidligere tillige havde afsonet en dom for vold imod ansøger.

Ansøger forklarede i retten, at hun frivilligt havde taget kontakt til skadevolder i forbindelse med hans udgang fra fængslet, og at hun frivilligt havde ladet ham flytte ind hos sig.

Nævnet tilkendte ansøger 40.000 kr. i godtgørelse. Nævnet lagde vægt på de konkrete omstændigheder ved overgrebet, herunder på den ene side, at der var tale om et groft voldtægtsforsøg, hvor ansøger mistede bevidstheden under overgrebet, og på den anden side, at skadevolder var en person, som ansøger gennem længere tid havde haft et frivilligt seksuelt forhold til.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.3.1 om nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko.

N.j.nr. 15-520-06645 Ansøger, der på hændelsestidspunktet var 17 år, arbejdede på en MC-festival og skulle på et tidspunkt på toilettet. Da hun gik fra toiletvognen, hørte hun grinende mandestemmer bag sig, og en mand tog fat i hendes skulder og trak/skubbede hende ind imellem nogle buske. Ansøger var i tvivl om, hvor mange mænd der deltog i overgrebet – 2 muligvis 3. Hun fik en sok i munden og blev slået og smidt ned på noget hårdt. Hun landede på den ene side, og hun fik at vide, at hun skulle ligge stille. Hun forsøgte at gøre modstand, men blev tildelt slag i hovedet. Ansøger blev herefter voldttaget. En person holdt hende fast på hals og skulder, og en anden havde samleje med hende. Ansøger havde en fornemmelse af, at skadevolderne blev urolige for at blive opdaget, og voldtægten stoppede pludseligt, og de forsvandt. Ansøger blev fundet tilsmudset, med en sok i munden og med bukser og trusser nede om anklerne i buskadset af tilfældigt forbipasserende.

Nævnet fandt det godtgjort, at der var tale om en straffelovsovertrædelse og tilkendte ansøger, som ansøgt, 80.000 kr. i godtgørelse for tort. Nævnet fandt, at der var skærpende omstændigheder ved voldtægten. Nævnet lagde herved vægt på, at der var flere skadevoldere, og at overgrebet havde været voldsomt, idet ansøger fik en sok i munden, blev

slået flere gange og i øvrigt havde skader ved skeden. Nævnet fandt derfor grundlag for at fravige "normaltaksten" på 60-70.000 kr.

N.j.nr. 14-520-05808 Ansøger tog efter aftale med skadevolder A hen til en bekendts lejlighed. Ansøger blev efterfølgende presset op i lejligheden og udsat for vold af både A og skadevolder B. Ansøger fik af A og B at vide, at hun skulle have sex med dem begge, og at de bestemte, hvornår hun måtte forlade lejligheden. Ansøger forsøgte at forlade lejligheden, men blev stoppet og tildelt flere slag. Skadevolderne forsøgte på skift og under udøvelse af vold at få tøj af ansøger. Ansøger fik på et tidspunkt lov at gå på toilettet og fik i den forbindelse tilkaldt politiet. Begge skadevoldere blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 216, jf. § 21.

Nævnte tilkendte ansøger, som ansøgt, 35.000 kr. i godtgørelse for tort. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at der var tale om to skadevoldere, at forsøget var fremskredent, og forholdets grovhed i øvrigt.

I **n.j.nr. 14-520-06113** havde en 14-årig pige været til en privat fest med andre jævnaldrende. I løbet af aftenen var ansøger blevet meget beruset og havde i den forbindelse kastet op. Efterfølgende endte hun på et værelse med 3 drenge, 2 på 14 år og 1 på 15 år. Hvad der skete på værelset, blev der efterfølgende afgivet modstridende forklaringer om. Ansøger forklarede, at hun var blevet udnyttet seksuelt mod sin vilje af alle 3 drenge, og at hun havde været for beruset til at gøre modstand. Drengene forklarede, at der var tale om et frivilligt forhold. Politiet meddelte efterfølgende tiltalefrafald til den 15-årige under henvisning til, at der var tale om et frivilligt forhold mellem ham og ansøger. Efterforskningen blev endvidere standset i relation til de 2 14-årige, da de begge var under den kriminelle lavalder. Ansøger fremsatte efterfølgende krav om tort over for nævnet svarende til 5.000 kr. fra hver af de 3 drenge.

Nævnet besluttede at afslå ansøgningen under henvisning til, at det ikke med sikkerhed kunne fastslås, at ansøger var blevet udsat for sådanne seksuelle krænkelser, at hun var berettiget til godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1. Nævnet bemærkede i den forbindelse, at nævnet efter en samlet vurdering af sagen ikke fandt at kunne lægge til grund, at ansøgers deltagelse i episoden ikke havde været frivillig.

For så vidt angår den 15-årige dreng henviste nævnet endvidere til, at tiltalefrafaldet mod ham var sket i medfør af retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 7, jf. § 1 a i bekendtgørelse nr. 621/2001, som ændret ved bekendtgørelse 861/2013. Herefter kan der meddeles tiltalefrafald, når det på baggrund af oplysningerne om sigtedes og forurettedes udvikling og alder samt deres indbyrdes aldersforskel må antages, at der har været tale om et fuldt ud frivilligt seksuelt forhold, og forholdet mellem parterne i øvrigt må anses for tilstrækkeligt jævnbyrdigt. Det er en betingelse, at forurettede ikke er under 12 år, og at sigtede ikke er fyldt 22 år. Nævnet henviste videre til, at selv om seksuel omgang med en 14-årig er i strid med straffelovens regler, så fandt nævnet ikke, at det konkrete – frivillige –

forhold kunne anses for at have udgjort en sådan retsstridig krænkelse af ansøger, at hun var berettiget til tort. Nævnet henviste i den forbindelse videre til, at forhold af denne karakter netop heller ikke forfølges i det strafferetlige system.

For så vidt angår de 2 14-årige drenge henviste nævnet til, at ansøger – i en situation, hvor alle de implicerede parter var under 14 år, og hvor der var tale om et frivilligt forhold – ikke kunne anses for at have været udsat for en sådan retsstridig krænkelse, at hun var berettiget til tort.

N.j.nr. 14-520-05955 Skadevolder, som var ansøgers ridelærer, indledte et forhold med ansøger, som på hændelsestidspunktet var 16 år. Skadevolder var 71 år. Ansøger og skadevolder havde haft en del kommunikation via Facebook om blandt andet deres tanker og følelser for hinanden og om sex. De havde sovet sammen to gange, havde kysset ca. tre gange, og skadevolder havde befølt ansøger på kroppen under tøjet, men ikke under trusserne. Skadevolder blev afhørt, men afgik ved døden inden sagen kom fra retten.

Nævnet fandt, at ansøger havde været udsat for en straffelovsovertrædelse. Nævnet fandt således, at forholdet måtte kunne henføres under straffelovens § 223, jf. § 21, eller straffelovens § 223, jf. § 225, jf. § 21, idet skadevolder havde erkendt, at han og ansøger var kærestere på et "sjæleligt plan", at han havde rørt ansøger ganske få gange, og at de havde kysset. Nævnet lagde endvidere vægt på, at det fremgik af kommunikationen på Facebook, at skadevolder ville have samleje med ansøger. Nævnet tildelte ansøger godtgørelse for tort som ansøgt, 7.000 kr.

N.j.nr. 15-520-06304 Ansøger, der på skadestidspunktet var 8 år, og den 18-årige skadevolder var plejesøskende. Skadevolder blev dømt for overtrædelse af straffeloven ved at have trukket sine bukser ned og fremvist sin penis for ansøger samt at have formået ansøger til flere gange at røre ved eller trykke på sin penis. Erstatningsnævnet tilkendte ansøger godtgørelse for tort, som ansøgt, 10.000 kr.

N.j.nr. 15-520-07350 Ansøger, der på gerningstidspunkterne var 9-10 år, havde ved to til tre lejligheder været udsat for, at skadevolder, der var 14 år, og som var hendes halvbror, havde formået hende til at beføle sit lem og ved to til tre lejligheder havde formået hende til at tage sit lem i munden. Ansøger søgte Erstatningsnævnet om 30.000 kr. i godtgørelse for tort. Nævnet tilkendte ansøger 20.000 kr. i godtgørelse. Nævnet lagde herved vægt på antallet af overgreb, overgrebenes karakter og tidsmæssige udstrækning, ansøger og skadevolders unge alder samt den betydelige aldersforskel mellem parterne.

N.j.nr. 15-520-07253 – Ansøger, der er født i 1998, blev fra hun var 9 til 12 år udsat for seksuelle overgreb af skadevolder, som er født i 1996, og som er hendes halvbror. Ansøger var på anmeldelsestidspunktet 17 år.

Ansøger og skadevolder var begge anbragt uden for hjemmet, og overgrebene fandt sted, når de nogle gange om året havde samvær med hinanden og overnattede på hinandens værelser. De seksuelle overgreb bestod ifølge ansøgers forklaring de første år i, at skadevolder befølte hende i skridtet, ofte om natten når hun sov, og at han indførte fingre i hendes skede. Fra hun blev 11 år ville skadevolder også have samleje med hende, hvilket de havde i hvert fald 3 gange. Ansøger sagde nej til skadevolder, men når han holdt fast i sit ønske, efterkom hun det, uden at skadevolder brugte vold eller trusler. Da ansøger fik menstruation som 12-årig, overbeviste hun skadevolder om at stoppe overgrebene. Skadevolder, som af politiet blev beskrevet som absolut ikke alderssvarende, kunne ikke erkende forholdet. Han erkendte alene, at han – efter ansøgers ønske og på grund af at hun havde helbredsmæssige gener – havde kigget og mærket ansøger i skridtet uden indføring af fingre. Politiet stoppede efterforskningen, da skadevolder var under den kriminelle lavalder på tidspunktet for overgrebene.

Nævnet fandt ansøgers forklaring troværdig. Dette sammenholdt med ansøgers plejemors forklaring samt ansøgers venindes forklaring fandt nævnet at kunne lægge til grund, at ansøger havde været udsat for de overgreb, som hun havde forklaret politiet om. Forholdet fandtes derfor omfattet af offererstatningsloven.

Ansøger søgte om godtgørelse for tort som følge af overgrebene. Nævnet besluttede at tilkende ansøger 80.000 kr. i tortgodtgørelse. Nævnet lagde ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse vægt på omstændighederne ved overgrebene – karakteren og varigheden heraf – herunder, at overgrebene fandt sted, da ansøger var mellem 9 og 12 år, at overgrebene fandt sted, når ansøger og skadevolder et mindre antal gange årligt havde samvær med overnatning, og at overgrebene blev begået uden brug af trusler, vold eller fysisk tvang.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.5.1 om for sen eller manglende politianmeldelse.

N.j.nr. 14-520-04884 Ansøger søgte nævnet om tortgodtgørelse som følge af et overfald, hvor skadevolder havde taget fat om ansøgers mund med sin ene hånd bagfra og skubbet ansøger ned på jorden, hvorefter skadevolder lagde sig oven på ansøger, fastholdt hende og forsøgte at kysse hende på munden. Da dette ikke lykkedes, slikkede han hende på den ene kind. Forholdet var fastslået ved dom.

Nævnet fandt, at ansøger var berettiget til en tortgodtgørelse på 5.000 kr. Nævnet lagde vægt på hændelsesforløbet, herunder at ansøger undgik at blive kysset på munden, og at skadevolder blev dømt efter straffelovens § 232 vedrørende blufærdighedskrænkelse.

N.j.nr. 15-520-07111 Skadevolder skaffede sig adgang til sin kones e-mailkonto og gjorde sig bekendt med en række billeder, der viste konen

og ansøger i afklædte og seksuelle positioner. Skadevolder delte herefter billederne via sin Facebook-side. Alle de involverede parter boede i en mindre dansk provinsby. Skadevolder blev i retten idømt 20 dages betinget fængsel for overtrædelse af straffelovens § 263, stk. 2, og § 264 d. Ansøger søgte om 40.000 kr. i godtgørelse for tort.

Nævnet besluttede at tilkende ansøger 10.000 kr. i godtgørelse for tort. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at krænkelser, selv om den ved dom blev henført under straffelovens § 264 d, var af en sådan seksuel karakter, at den måtte anses for omfattet af offererstatningslovens regler. Nævnet lagde vedrørende godtgørelsens størrelse vægt på de oplysninger, der fremgik af sagen om blandt andet omfanget og arten af krænkelser. Nævnet bemærkede i den forbindelse videre, at selv om der var tale om en grov krænkelser af ansøger, var ansøger ikke blevet fysisk forulempet ved hændelsen.

7.25.3 Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 – krænkelsergodtgørelse

Bestemmelsen om krænkelsergodtgørelse findes i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. Efter denne bestemmelse skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelser af en anden, i tilfælde hvor der ikke er lidt tort, jf. § 26, stk. 1, dog betale den forurettede en godtgørelse, såfremt krænkelser er begået ved en forbrydelse, der har indebåret et særligt groft angreb mod en andens person eller frihed. Krænkelsergodtgørelse ydes således i de grænsetilfælde, hvor forbrydelsen ikke direkte har været egnet til at krænke offerets selv- og æresfølelse, og hvor der derfor ikke ydes godtgørelse for tort, men hvor forbrydelsen desuagtet er af en sådan karakter, at den generelt set er egnet til at skabe meget betydelig angst og længerevarende psykiske belastninger for offeret.

Kravet om forholdets grovhed kræver lidt forenklet, at forholdet er sket ved et *forsætligt særligt groft angreb*, der har medført eller været egnet til at medføre *alvorlig utryghed og angst hos offeret*. Ved vold er det en forudsætning, at *der er anvendt våben*, eller at der har været tale om vold *gennem længere tid*. Kravet om forbrydelsens grovhed indebærer endvidere, at forholdet også ved strafudmålingen skal betragtes som værende af grovere karakter. Det er således tillige en forudsætning, at forbrydelsen skal kunne medføre fængsel i omtrent 1 år eller derover. Det vil normalt også være en forudsætning, at volden har medført alvorlige skader. Dette fortolkes i nævnets praksis som skader, der har medført egentlige varige mén, der kan fastsættes til en méngrad på mindst 5 pct., eller en sygeperiode på 3 måneder eller derover.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i nævnets årsberetning for 2007, pkt. 7.17.

7.26 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26 A – GODTGØRELSE TIL EFTERLADTE

Bestemmelsen, der er gældende for skader sket den 23-01-2003 og senere, er nærmere omtalt i årsberetningen for 2003, pkt. 7.13, og årsberetningen for 2004, pkt. 7.14.

Godtgørelse til efterladte i medfør af erstatningsansvarslovens § 26 a kommer kun på tale ved dødsfald, der er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Bestemmelsen vil derfor typisk finde anvendelse i tilfælde, hvor dødsfaldet er forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237 (manddrab), § 246 (grov vold med døden til følge) eller eventuelt § 252 (forsætlig fareforvoldelse).

Er dødsfaldet forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237, er udgangspunktet, at der skal betales godtgørelse. Er døden derimod forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 246 eller § 252, afhænger det af en konkret vurdering af karakteren af tiltaltes handling og den lidelse eller krænkelse, som derved er påført de efterlevende, om der skal betales godtgørelse. Der kan i den forbindelse lægges vægt på, om dødsfaldet er forvoldt på en særlig brutal eller krænkende måde, om afdøde har været udsat for omfattende vold eller seksuelle krænkelse inden døden, eller om døden er forvoldt på en særlig pinefuld måde. Det kan også indgå i vurderingen, hvor "tæt" de efterladte har været på begivenhederne. Har et barn f.eks. været til stede i forbindelse med drabet på en af sine forældre, kan dette i sig selv tale for tilkendelse af godtgørelse eller en forhøjelse af denne.

Udgangspunktet for godtgørelsens størrelse ved forsætligt drab er 100.000 kr. Ved dødsfald som følge af grov uagtsomhed kan godtgørelsen fastsættes til et mindre beløb, idet det dog i lovens forarbejder forudsættes, at der ikke tilkendes helt bagatelagtige beløb.

Godtgørelsen kan udbetales til personer, der stod afdøde særlig nær. Det vil som udgangspunkt sige afdødes efterladte ægtefælle eller samlever, mindreårige børn, og, hvis afdøde var mindreårig, afdødes forældre. Der kan også tilkendes godtgørelse til et ufødt barn.

Ved mindreårige børn vil det som udgangspunkt være uden betydning, om barnet rent faktisk boede sammen med afdøde, og om barnet selv er i stand til at forstå de særlige omstændigheder omkring dødsfaldet, der begrunder godtgørelsen. Er der tale om mindreårige børn, som havde nået en vis alder, da dødsfaldet indtrådte, kræves dog efter praksis en vis kontakt mellem afdøde og den efterladte. Hjemmeboende voksne børn vil som udgangspunkt også være omfattet af bestemmelsen.

Efter omstændighederne er også andre end ægtefælle, samlever, børn eller forældre omfattet af bestemmelsen i § 26 a. Dette forudsætter dog, at der har været et sådant særligt forhold mellem den pågældende og afdøde, at der må antages at være tale om en tilsvarende særlig følelsesmæssig belastning som følge af dødsfaldet. Det kan f.eks. være en søskende, der som voksen i mange år har haft fælles bolig og husholdning med afdøde.

N.j.nr. 15-520-07014 Ansøger søgte om forsørgertabserstatning samt efterladtegodtgørelse som følge af, at hans biologiske mors samlever blev dræbt. Den på drabstidspunktet 8-årige ansøger havde altid haft bopæl hos sin mor.

Nævnet fandt grundlag for at tilkende ansøger forsørgertabserstatning, idet ansøgers biologiske mor og afdøde havde haft fælles bopæl, husholdning og økonomi i knap 2 år inden drabet, og idet der var oplysning om, at ansøger ikke modtog økonomisk hjælp fra sin biologiske far.

Nævnet fandt ikke grundlag for at tilkende efterladtegodtgørelse til ansøger. Nævnet henviste til forarbejderne til erstatningsansvarslovens § 26 a, hvoraf fremgår, at godtgørelsen normalt udbetales til afdødes nærtstående, det vil sige som udgangspunkt afdødes efterladte ægtefælle eller samlever, mindreårige børn og, hvis afdøde var mindreårig, afdødes forældre. Efter omstændighederne kan også andre end ovenfor nævnte persongruppe være berettiget. Dette forudsætter dog, at der har været et sådant særligt forhold mellem den efterladte og afdøde, at der må antages at være tale om en tilsvarende særlig følelsesmæssig belastning som følge af dødsfaldet.

Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på FED 2012.71, hvor A blev kendt skyldig i drab på D og C. E, som var D's biologiske datter og C's sted-datter, havde i landsretten afgivet forklaring om sit forhold til C, og havde i den forbindelse forklaret, at C kom ind i hendes tilværelse, da hun var ca. 10 år, og således havde været en del af hendes liv i 12 år. C var som en biologisk far for hende, men der var ikke tale om adoption, da hun både havde sin biologiske mor og far. C havde udtalt, at hvis der nogensinde skete noget med D, skulle E fortsat bo hos C. Hun havde hele tiden boet hos sin mor og C og boede således sammen med dem, da drabene fandt sted. Landsretten fandt E berettiget til efterladtegodtgørelse som følge af drabet på C. Landsretten fandt i den forbindelse, at der havde bestået et sådant særligt forhold mellem E og C, at dødsfaldet måtte antages at have tilføjet hende en følelsesmæssig belastning, som svarer til, hvad drab på forældre indebærer.

Nævnet lagde således vægt på, at ansøger hverken var biologisk barn eller adoptivbarn af afdøde, og at der ikke var tilstrækkelig dokumentation for, at ansøger og afdøde havde et særligt tæt forhold, eller at forholdet adskilte sig fra en normal tilknytning mellem nærtstående familiemedlemmer i en sådan grad som i FED 2012.71, at ansøger var berettiget til erstatning i medfør af erstatningsansvarslovens § 26 a. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at ansøger var 8 år på skadestidspunktet, samt at han på daværende tidspunkt havde haft fælles bopæl med afdøde i en samlet periode på knap 2 år.

I **n.j.nr. 15-520-06317** var ansøgers ægtefælle blevet dræbt, og ansøger søgte herefter om forsørgertabserstatning, overgangsbeløb og efterladtegodtgørelse. Det fremgik af sagen, at ansøger og afdøde, der kun

havde været gift i 6 måneder, forud for drabet havde besluttet sig for at blive skilt, og at ansøger allerede havde udfyldt skilsmissepapirerne. Det fremgik endvidere, at ansøger og afdøde kun havde haft fælles bopæl i 43 dage, at ansøger var fraflyttet adressen kort tid inden dødsfaldet, og at afdøde havde indledt forhold til en anden mand, som hun også tidligere havde haft et forhold til.

Nævnet meddelte ansøger afslag på godtgørelse til efterladte, jf. erstatningsansvarslovens § 26 a, under henvisning til de anførte konkrete omstændigheder. Nævnet fandt således efter en samlet vurdering ikke, at det kunne lægges til grund, at der på drabstidspunktet bestod et sådant særligt forhold mellem ansøger og afdøde, at ansøger var berettiget til efterladtegodtgørelse.

Nævnet tilkendte derimod ansøger forsørgertabserstatning og overgangsbetrag. Se nærmere herom under pkt. 7.20 om erstatningsansvarslovens §§ 12-14 vedrørende begravelsesudgifter og tab af forsørger, hvor sagen også er omtalt.

7.27 "FORÆLDELSE"/PRÆKLUSION

Efter fristreglen i offererstatningslovens § 13 kan nævnet ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde, herunder i sager om seksuelle overgreb mod børn og unge mennesker. Der henvises herved nærmere til pkt. 7.8 om offererstatningslovens § 13 og 2-årsfristen samt nævnets årsberetning for 2009, pkt. 20.1.

BILAG 1 – OVERSIGT OVER FOREKOMSTEN AF DE ENKELTE STRAFFELOVS-OVERTRÆDELSER I 2015-2013⁷

	2015	2014	2013
Strfl. §§ 119-121	146	108	105
Strfl. § 123	4	9	6
Strfl. § 210	8	10	24
Strfl. §§ 216-217	169	109	98
Strfl. § 218-221	1	4	10
Strfl. §§ 222-223 a	37	34	65
Strfl. § 224	8	12	36
Strfl. § 232	144	134	168
Strfl. § 237	48	13	63 ⁸
Strfl. § 237, jf. § 21	55	76	-
Strfl. § 241	2	2	6
Strfl. § 244	876	1.066	1.111
Strfl. § 245	421	449	356
Strfl. § 246	5	5	11
Strfl. § 249	7	7	5
Strfl. § 252	14	10	9
Strfl. §§ 260-261	15	14	23
Strfl. § 262a	0	0	4
Strfl. § 266	25	42	27
Strfl. § 276, § 291, § 293	14	14	10
Strfl. § 279	0	0	2
Strfl. § 281	13	5	7
Strfl. § 288	152	209	201
Strfl. i øvrigt	0	0	1
Andet	2	5	105
I alt	2.166 ⁹	2.337	2.348

⁷ Grundet periodeskifte i sagsbehandlingssystemet i 2013 gøres der opmærksom på, at der er en vis usikkerhed forbundet med tallene, som således er behæftet med en vis fejlmargen.

⁸ Forud for 2014 blev forsøg på drab, jf. straffelovens § 237, jf. § 21, og drab, jf. straffelovens § 237, ikke registreret med selvstændige registreringskoder. Der var således i 2013 registreret 63 sager i alt vedrørende drab og drabsforsøg.

⁹ Der er i 2015 indkommet 2.549 nye erstatningssager. Det er på 2.166 af disse sager registreret, hvilken straffelovsovertrædelse sagen vedrører. At der ikke er registreret en straffelovsovertrædelse på alle 2.166 nye sager skyldes blandt andet, at det i nogle tilfælde ikke er muligt på modtagelsestidspunktet at afgøre, hvilken straffelovsovertrædelse erstatningssagen vedrører. Det gælder navnlig ansøgninger, der ved en fejl er sendt direkte til Erstatningsnævnet i stedet for – i overensstemmelse med nævnets forretningsorden – at være sendt via politiet, og hvor nævnet derfor ikke på ansøgningstidspunktet har modtaget de relevante akter fra straffesagen.

**BILAG 2 – OVERSIGT OVER TILKENDTE ERSTATNINGER MV. I 2015-2013
FORDELT PÅ ERSTATNINGSPOSTER**

	2015	2014	2013
Svie og smerte	9.479.629	12.071.797	15.805.953
Helbredelsesudgifter	320.202	400.471	738.269
Tandbehandling	423.146	1.147.232	1.053.824
Personlige ejendele	357.693	437.577	810.444
Mistede kontanter	16.880	19.100	23.610
Tingsskade	47.718	35.449	27.607
Forlængelse af uddannelse/ tab af skoleår	535.000	340.000	660.000
Transportudgifter	81.122	95.216	207.278
Tabt arbejdsfortjeneste	14.232.265	13.712.183	30.605.050
Begravelsesudgifter	233.060	282.698	465.775
Overgangsbeløb	724.000	1.145.500	422.825
Tort	10.559.500	10.480.000	12.008.500
Krænkelsergodtgørelse	510.000	715.000	730.000
Godtgørelse til efterladte	2.210.000	1.570.000	2.525.000
Lægeerklæring, betalt af ansøger/advokat	92.212	77.831	130.135
Varigt mén	20.552.991	30.527.248	29.054.325
Erhvervsevnetabserstatning	51.450.335	59.088.371	98.118.918
Varige helbredelsesudgifter	71.500	0	2.700
Tab af forsørger, ægtefælle	5.484.592	4.060.567	4.743.253
Tab af forsørger, børn	2.577.567	2.321.577	3.280.218
Advokatudgifter	2.524.752	3.065.096	4.239.392
Andet	55.355	346.515	132.108
I alt	122.539.518	141.939.433	205.785.634

Administrative udgifter i 2015-2013:

	2015	2014	2013
Gebyr til Arbejdsskadestyrelsen	910.500	941.000	1.652.142
Tandlægekonsulenter	22.375	30.511	39.984
Lægekonsulenter	27.820	7.896	56.210
Erklæringer betalt af nævnet	1.779.844	2.904.543	2.162.719
Andet	67.102	225.538	35.407
I alt	2.807.641	4.109.489	3.946.462

Udbetalt i alt i 2015-2013:

	2015	2014	2013
Tilkendte erstatninger og godtgørelser	122.539.518	141.939.433	205.785.634
Administrative udgifter	2.807.641	4.109.489	3.946.462
I alt	125.347.159	146.048.922	209.732.096

BILAG 3 – OPLYSNINGER OM TILKENDELSER OG AFSLAG I 2015

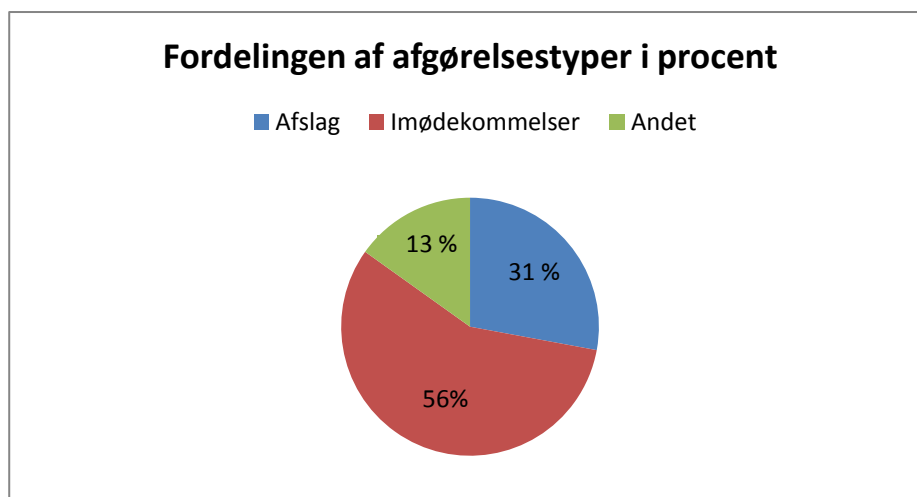
Erstatningsnævnet har i 2015 truffet 4.169 afgørelser, jf. pkt. 4.

Som ligeledes omtalt under pkt. 4 er opgørelsen over antallet af afgørelser baseret på antallet af udgående breve, der statistisk er registreret som en afgørelse. De enkelte registrerede afgørelser indeholder imidlertid ofte afgørelser vedrørende flere forskellige krav, herunder krav der kan være fremsat på forskellige tidspunkter. En afgørelse kan således f.eks. bestå af tilkendelse af erstatning for udgifter til transport hjem fra sygehuset på skadesdagen, anmodning om dokumentation for sygeperiode til brug for vurdering af et fremsat krav om godtgørelse for svie og smerte, anmodning om dokumentation for et fremsat krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og et (foreløbigt) afslag på erstatning for ødelagt tøj (henvisning til forsikring). Hvis der i afgørelsen tilkendes erstatning, vil sagen statistisk blive registreret som en afgørelse om imødekomme, også selv om nævnet samtidig afslår et eller flere delkrav.

I ca. 28 pct. af afgørelserne har nævnet (helt eller delvist) imødekommet ansøgers erstatningskrav ved den første afgørelse. Nævnet har herudover i ca. 28 pct. af sagerne – typisk efter at have modtaget yderligere dokumentation for ansøgers krav – tilkendt ansøger (yderligere) erstatning. De sager, hvor nævnet har imødekommet ansøgningen eller genoptaget en tidligere afgørelse og tilkendt (yderligere) erstatning, udgør således tilsammen ca. 56 pct. af de trufne afgørelser. Nævnet har herudover i ca. 31 pct. af nævnets afgørelser meddelt afslag på erstatning.

De øvrige ca. 13 pct. af de trufne afgørelser, hvor nævnet hverken har imødekommet eller afslået det fremsatte erstatningskrav, drejer sig blandt andet om tilfælde, hvor nævnet ikke har kunnet tage stilling til kravet på det foreliggende grundlag, og hvor nævnet derfor har afsluttet sagen med tilsagn om genoptagelse ved indsendelse af dokumentation eller lignende for kravet (ca. 9 pct.). Endvidere drejer det sig om sager, hvor nævnet har besluttet at henlægge en erstatningssag, f.eks. fordi ansøger har oplyst, at han eller hun ikke ønsker videre foretaget i sagen, eller fordi nævnet blot har meddelt aktindsigt i sagen efter anmodning fra ansøgeren (ca. 4 pct.).

Fordelingen af afgørelsestyper kan illustreres ved nedenstående figur:

BILAG 4 – OPLYSNINGER OM AFSLAGSGRUNDE I 2015

Blandt de afgørelser, hvorved nævnet har meddelt afslag på erstatning, fordeler begrundelserne for afslagene sig som illustreret ved nedenstående figur:

